

پیام خاتم

● سال پنجم ● شماره دوازدهم
● تاسیستان ۱۳۹۵ ●
● پوهنتون خاتم النبیین (ص) شعبه غزنی ●

- ✓ پیام حضرت آیت الله العظمی محسنی (دام ظلّه)
- ✓ جایگاه بلند و برتر پوهنتون خاتم النبیین (ص) در میان پوهنتون های کشور!
- ✓ ما ملزم به برتری هستیم
- ✓ کتابخانه، دریچه ای به سوی دانش
- ✓ پوهنتون رویایی من؛ رعایت حجاب، اصل مهم برای دختران!
- ✓ هر کس در زندگی آرزویی دارد
- ✓ حق وکیل مدافع در قانون اجراءات جزایی
- ✓ بررسی رفتارهای تغذیه صحیح در دوران بارداری

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
د افغانستان اسلامي جمهوریت
د لوړو زده کړو وزارت
Islamic Republic of Afghanistan
Ministry of Higher Education
ریاست ارتقای کیفیت و اعتباردهی

تاریخ ۱۳۹۵/۳/۲۵

آمریت ارتقای کیفیت و اعتباردهی نهادهای تحصیلات عالی خصوصی

شماره ۱۴۲
۱۳۳۴

✓ به ریاست محترم پوهنتون (خاتم النبیین) با ادای احترامات فایقه و تمنیات نیک،

طوری که اطلاع دارید نهاد تحصیلی شما طی سال ۱۳۹۴ طبق روند برنامه‌های ارتقای کیفیت و اعتباردهی در سال اول مرحله اول نامزدی به اعتباردهی قرار داشتند (تمدید گردیده بود). نهاد تحصیلی شما توسط هیئت بازنگري مسلکی مورد بررسی قرار گرفت که در نتیجه یک گزارش از سطح کیفیت تحصیلی را تهیه داشته و نمره دهی نمودند. گزارش مورد نظر را به این ریاست ارایه نمودند که، از همکاری‌های شما با تیم بازنگر ابراز سپاس می‌نمایم. گزارش ارزیابی خودی نهاد تحصیلی شما نیز قبلاً توسط بورد ارتقای کیفیت و اعتباردهی بعد از بررسی دقیق و همه جانبه نمره دهی شده بود. بنابر گزارش‌های یاد شده، بورد ارتقای کیفیت و اعتباردهی وزارت تحصیلات عالی بعد از غور و بررسی‌های همه جانبه راجع به وضعیت تحصیلی پوهنتون‌های چهارگانه خصوصی (امریکایی افغانستان، خاتم النبیین، کاتب و کارداران) مطابق بند دوم ماده نهم و بند اول ماده دهم لایحه تضمین کیفیت و اعتباردهی و طی جلسه مؤرخ ۱۳۹۵/۳/۱۲ فیصله نمودند که پوهنتون‌های ذیل:

۱. پوهنتون امریکایی افغانستان با اخذ نمره (۷۴،۴) هفتاد و چهار و چهاردهم؛
۲. پوهنتون خاتم النبیین با اخذ نمره (۷۱،۵) هفتاد و یک و پنج دهم؛
۳. پوهنتون کارداران با اخذ نمره (۷۱،۳) هفتاد و یک و سه دهم؛
۴. پوهنتون کاتب با اخذ نمره (۷۱) هفتاد و یک.

موفقانه از سال اول مرحله اول نامزدی به اعتباردهی به سال دوم مرحله اول نامزدی به اعتباردهی ارتقا نمود که این موفقیت را به هیئت رهبری نهاد محترم شما تبریک عرض نموده، امید داریم در امر بهبود کیفیت موفقیت‌های بیشتر داشته باشید. از همکاری‌های همیشگی شما ابراز امتنان می‌نمایم.

با احترام

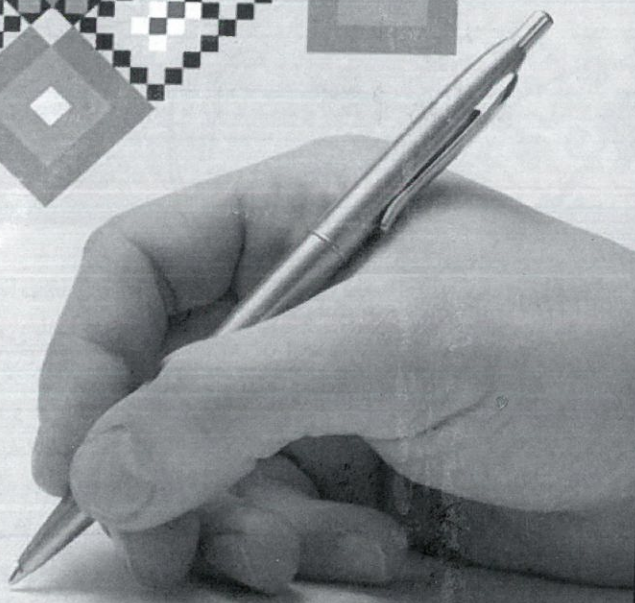
پوهندوی دوکتور سید شېرشاه سادات
سرپرست ریاست ارتقای کیفیت و اعتباردهی

کابی به مقام محترم معینیت علمی

ورده ۲۶۷
۱۳۹۵/۳/۲۵
د. زینب زنگنه

پیام خاتم

سال پنجم شماره دوازدهم تابستان ۱۳۹۵ پوهنتون خاتم النبیین شعبه غزنی

- ۲ : سرمقاله
- ۳ : گفتگوها
- ۱۱ : فرهنگ و ادب
- ۲۱ : مقاله‌ها
- ۵۱ : منوگراف‌ها
- ۵۷ : گزارش‌ها

- «پیام خاتم» در ویرایش مقاله‌ها آزاد می‌باشد.
- «پیام خاتم» از مقاله‌های اساتید و دانشجویان به گرمی استقبال می‌کند.
- غیر از «پیام اول» مسئولیت مقاله‌ها به عهده نویسندگان آنها است.

یادآوری

از آن عده از دانشجویان عزیز که نوشته‌های‌شان در این شماره از نشر باز مانده است، پوزش خواسته می‌شود.

- صاحب امتیاز:
غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص)
- مدیر مسئول:
محمد ضیاء حسینی
- سردبیر:
علیرضا ناصری
- مدیر اجرایی:
محمد جلیل کریمی
- طرح و دیزاین:
ابوالفضل جلالوندی

- آدرس:
کابل: کارته ۴، سرک اول،
۰۷۸۷۷۰۰۷۰۰
- غزنی: شهر غزنی، پلان چهار
۰۷۸۰۷۰۰۰۰۶
- جاغوری: بازار غجور،
۰۷۸۵۵۳۷۶۱۵
- ایمیل:
info.ghazni@khu.edu.af
- وب سایت:
www.khu.edu.af

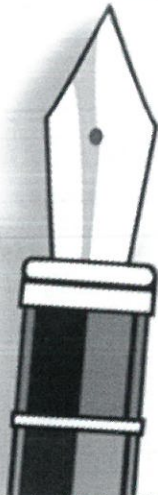

شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص) معتقد است که زندگی سعادت‌مندان، همراه با امنیت و صلح تنها از طریق تحصیل علم و تربیت اسلامی امکان پذیر می باشد و در چارچوب همین سیاست همواره تلاش نموده است تا پژوهش را توأم با آموزش و تحصیل را همراه با تربیت اسلامی دنبال نماید.

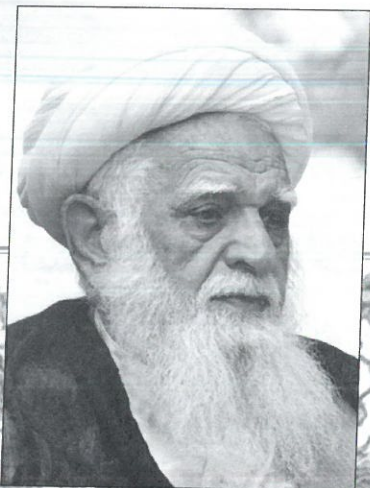
بدون تردید در دنیای امروز قدرت و توانایی جوامع در گرو علم و آگاهی بوده و همواره این شعار را مطرح کرده که دانایی، توانایی است. جوامعی که به دانایی اهمیت می دهند، به توانایی های مختلف در عرصه های متفاوت زندگی دست یافته و در مقابل، جوامعی که دانایی و آگاهی در آن مورد بی مهری واقع شده، از قافله پیشرفت و مدنیت عقب مانده و در میان انبوهی از تاریکی ها و عقب ماندگی ها دست و پنجه نرم می کنند.

پوهنتون خاتم النبیین (ص) جزء معدود مراکز علمی است که با هدف تربیت نسل جوان و با استفاده از جدیدترین متدهای آموزشی و مجرب ترین اساتید با درجه دکتری و ماستری اقدام به ترویج و گسترش علم و آگاهی نموده است. تاکید بر تحقیقات علمی، سمینارهای علمی، صنوف آنلاین، تاکید بر کتابخوانی و فرهنگ مطالعه، توجه به ارزش ها و هنجارهای اسلامی در درون پوهنتون، رعایت نظم و قانون آموزش و موارد دیگر، مهمترین دلیل بر اثبات این ادعا است.

این مرکز علمی، در راستای تحقق اهداف آموزشی و پژوهشی و نیز ارتقای ظرفیت های علمی و پژوهشی خویش شماره دوازدهم «پیام خاتم» را منتشر ساخته و بر آن است تا در روند کارها و اقدامات علمی، سیاست پژوهش توأم با آموزش و تربیت همراه با آموزش را دنبال نماید. ما باور داریم که صلح و امنیت پایدار، تنها در پرتو آگاهی و علم همراه با تربیت امکان پذیر است. افغانستان کشوری است که در اثر جنگ های داخلی و نا امنی های مداوم از مدنیت و پیشرفت فاصله داشته و در میان انبوهی از مشکلات و چالش های همه جانبه گرفتار هستند. مردم رنجور و خسته از جنگ و جهالت قرون وسطایی تمام سرمایه های ملی و فرهنگی کشور را ویران ساخته است. زیر بناهای اقتصادی، صنعتی و فرهنگی به کلی تخریب گردیده و مغزهای متفکر و نخبگان علمی همگی از کشور فراری گشته و فساد اداری در تمام سطوح به یک فرهنگ تبدیل شده است. تمامی این کاستی ها و ضعف ها ریشه در ناآگاهی و نبود علم و تعهد است. بر این اساس، نهایت تلاش خواهیم کرد تا علم و آگاهی را در میان نسل جوان کشور آن هم در دیار علم پرور سنایی گسترانیده و کشور فرو رفته در قرون وسطایی را به وضعیت رنسانس و روشنگری نزدیک ساخته و در نهایت، زمینه های احیای دوباره تمدن پنج هزار ساله را بار دیگر فراهم نماییم.

پیام حضرت آیت الله العظمی محسنی (مدظله العالی)
به مناسبت معرفی پوهنتون خاتم النبیین (ص) به عنوان دومین پوهنتون
برتر خصوصی در افغانستان از سوی وزارت تحصیلات عالی کشور

بسم الله الرحمن الرحيم

مسولین و اساتید محترم دانشگاه خاتم النبیین (ص)

اعلان برتری دانشگاه خاتم النبیین (ص) از نظر تحصیلی از جانب وزارت محترم تحصیلات عالی از
همه دانشگاه های خصوصی کشور، هرچند که موجب خوشحالی است، ولی نباید موجب سستی مسئولین و
اساتید در تلاش و کوشش شان در بالابردن کیمت و کیفیت تدریس و تحصیل و تحقیق و تهذیب و
تدین گردد؛ و لازم است در همه ابعاد علمی و اخلاقی مراتب بالاتر را برای محصلین عزیز فراهم نماید،
و امیدوارم هرچه زودتر موفق شوید مرحله دکتورا نیز مورد تحصیل و آموزش قرار گیرد.
محصلین عزیز نباید به لیسانس و فوق لیسانس اکتفا کنند و بعد از طی این دو مرحله باید برای تحصیل دکتورا
نیز تلاش نمایند و پس از آن تازنده اند، باید از مطالعه و تحقیق و تالیف منحرف نشوند، که ترقی همه
جانبه کشور وابسته به تعهد و تخصص و ککارم اسلامی شماست.

موفق باشید
محمد آصف تمینی

پیام دکتر عبدالقیوم سجادی رئیس دانشگاه خاتم النبیین (ص) ونماینده مردم در شورای ملی به مناسبت آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۵

یرفع الله الذین آمنوا منکم و الذین اوتو العلم درجات علم و ایمان از ارزش های اساسی و مهم نظام اعتقادی اسلام و اندیشه الهی است. در اندیشه اسلامی از میان کلیه ارزش های اخلاقی و مادی، دو معیار برتری؛ ایمان به خدا یعنی دینداری و تعهد و برخورداری از علم و دانش یعنی تخصص مورد توجه جدی قرار گرفته است. برتری انسان بر سایر موجودات با استناد به این دو معیار ارزشمند مطرح می شود و برتری انسان نسبت به دیگر همنوعانش نیز بر اساس ایمان دینی و دانش و معرفت صورت می گیرد.

در اندیشه قرآنی سنگ بنای ایجاد جامعه مطلوب و ارمانی، جامعه ای که مملو از قسط و داد و عاری از ظلم و فقر باشد، با تاکید بر دو اصل اساسی تعلیم و تربیت تعقیب می شود. پیامبر خاتم از زبان وحی برای انجام رسالت اش به استقرار جامعه مطلوب و عادلانه موظف می شود و تامین این مهم را از طریق تعلیم و تربیت، علم و دین و دانش بشری و ارزش های الهی دنبال می نماید.

تعلیم و تربیت ابزار است برای ایجاد جامعه ارمانی مورد نظر اسلام که فارغ از ظلم و استبداد، بی عدالتی و تبعیض، فساد و ناروایی است. این همه صرفا در پرتو دو اصل ارزشی ایمان داری و دانش اندوزی میسر می گردد. اسلام با تاکید بر این دو بال مهم و مورد نیاز برای پرواز به سوی زندگی عزتمندانه دنیوی و سعادت‌مندانه اخروی، بشر را برای مجاهدت و تلاش برای کسب ایمان و دانش، گسترش دینداری و علم اندوزی و ترویج تعهد و تخصص فرا می خواند و یزکیه‌م و یعلمهم الکتاب و الحکمه. جهان اسلام و کشور اسلامی افغانستان که اینک با مشکلات و نابسامانی های متعدد و متنوع سیاسی و اجتماعی دست به گریبان است، از یکسو آتش جنگ ویرانگر زندگی امن جامعه و مردم ما را به مخاطره انداخته، از جانب دیگر فقر و بیکاری، جوانان و مردم ما را به آوارگی و ترک وطن روبرو ساخته است، از جانب سوم تفرقه و شقاق ملی جامعه و مردم ما را طعمه شکار توطیه ها و دسائیس خارجی و بین المللی ساخته و این همه معلول جهل و نبود علم و دانش و ضعف ایمان و باورهای دینی است.

جهل و نادانی عامل تعصبات کورو جاهلانه است که جامعه ما را در گرداب عصبیت های قومی، خونی، سمتی و زبانی غرق می

سازد. ضعف ایمان و اعتقاد دینی جامه ما را اسیر هوس های دنیا پرستانه ساخته و سیاستمداران ما را در میان امواج ویرانگر قدرت طلبی و تمامیت خواهی گرفتار ساخته است. همه این پدیده های منفی در تقابل و ضدیت آشکار با ایمان دینی و دانش بشری است. علم و دین در اندیشه اسلامی بعنوان دو بال پرواز به سوی آینده بهتر و روشن تر در جایگاه معیار برتری یک انسان بر انسان دیگر قرار گرفته است.

جامعه اسلامی و جوانان ما هم به منظور کمال و سعادت شخصی و هم به منظور انجام رسالت دینی و ملی به جهاد ملی برای تقویت پایه های ایمان و اعتقاد دینی، ترویج و گسترش دانش و علوم عصری بیش از هر زمان دیگر باید اهتمام نمایند. حرکت به سوی ترقی و انکشاف اجتماعی نیازمند ایجاد زیر ساخت های اجتماعی، توسعه و انکشاف فرهنگ، ارزش ها و باورهای جمعی جامعه است که آنان را بعنوان اعضای پیکر واحد و یکپارچه دور هم جمع می نماید. باورها و ارزشهای مشترک فرهنگی و اعتقادی دین اسلام و آیین توحیدی است که جامعه اسلامی ما را به عنوان ید واحد و برادر در کنار هم قرار می دهد.

پوهنتون خاتم النبیین به عنوان یکی از مراکز خوش نام و معتبر کشور در عرصه تحیصلات عالی از آغاز تاسیس و شروع کار اکادمیک خویش شعار تخصص و تعهد را سرلوحه برنامه کاری خویش قرار داد. شعاری که منبع و سرچشمه اش را در آموزه ها و تعلیم اسلامی جستجو می کند و چشم انداز آینده اش را در رقم زدن جامعه اسلامی متناسب با الگوهای دینی. تربیت نیروهای متخصص و متعهد ضرورت اساسی امروز جامعه اسلامی افغانستان است. نیروهای جوان و پر نشاط با برخورداری از تعهد و ایمان دینی و با سلاح تخصص و علوم عصری مدیران و رهبران امروز و آینده کشور ماست که جامعه را به سوی فردای روشن و الگوی

پیام الحاج جواد محسنی نماینده تام الاختیار موسس و صاحب امتیاز ارشد پوهنتون خاتم النبیین^(ص) به مناسبت معرفی پوهنتون خاتم النبیین^(ص) به عنوان دومین پوهنتون برتر در افغانستان از سوی وزارت تحصیلات عالی.

وَ أَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ. (سوره نجم، ۳۹)

ما ملزم به برتری هستیم

خداوند بلند مرتبه را شاکرم که تلاشهای جهاد گونه و خالصانه همکاران زحمتکش اعم از مدیران، اساتید، هیئت علمی و مجموعه اداری در پوهنتون خاتم النبیین^(ص) به ثمر نشست تا این مجموعه علمی، ارزشی و آکادمیک بزرگ در زمره برترین مراکز خصوصی تحصیلات عالی در افغانستان عزیز قرار گیرد.

پوهنتون خاتم النبیین^(ص) در کنار استفاده از به روزترین متد درسی در علوم مختلف و بهره گیری از کدر علمی مجرب و متدین و امکانات آموزشی قابل قبول، همیشه خود را برای پرورش روح بلند، تقویت فطرت خدا پرستی، قوت بخشیدن به روحیه ملی و اخوت اسلامی محصلین خود ملزم دانسته و خواهد دانست. ما در پوهنتون خاتم النبیین^(ص) با استفاده از آموزه های دین مقدس اسلام، علم را به عنوان یک واژه مقدس در جهت رشد، تعالی و سعادت جوانان با همت کشور خود می پنداریم و جهت گیری الهی علم را برای سعادت محصلین خویش شرط اساسی می دانیم. ریاست محترم ارتقای کیفیت و اعتبار دهی نهادهای تحصیلات عالی خصوصی در وزارت محترم تحصیلات عالی کشور با معرفی پوهنتون خاتم النبیین^(ص) به عنوان دومین پوهنتون برتر خصوصی افغانستان ما را در ابتدای مسیر تلاش و همت مضاعف برای ارایه خدمات علمی و آکادمیک با کیفیت قرار داد.

من و همکارانم در پوهنتون خاتم النبیین^(ص) برای خدمات رسانی فاخر علمی و آکادمیک به جامعه رنج کشیده افغانستان، خود را ملزم به برتری میدانیم و در این راستا از هیچگونه سعی و تلاشی فروگذار نخواهیم کرد. به حول و قوه الهی پوهنتون خاتم النبیین^(ص) با تقویت بیشتر روح همکاری در سطح مدیریت، تقویت بیش از پیش بنیه علمی اساتید، توجه مضاعف در به کار بستن ارزشهای مقدس اسلامی در کل هیكله این پوهنتون همیشه به عنوان سفیری افتخار آفرین برای جامعه علمی کشور، نمادی برجسته برای ترویج ارزش های دینی، نمونه ای بارز از اخوت اسلامی و آینه ای برای وحدت ملی در کشور باقی خواهد ماند.

محمد جواد محسنی

نماینده تام الاختیار موسس

و صاحب امتیاز ارشد پوهنتون خاتم النبیین^(ص)

آرامنی اسلامی هدایت و راهنمون خواهند شد. امروز که شما جوانان عزیز وارد این مرکز علمی و دینی نامدار گردیده اید، باید به رسالت سنگین تر خویش بیش از پیش آگاه باشید و برای انجام این رسالت مسئولانه و مدبرانه بکوشید. تخصص کاری شما زمانی می تواند به آبادانی کشور، ریشه کن سازی ظلم و نابرابری، فساد و تباهی و تعصب و تنگ نظری بیانجامد که توام با تعهد دینی و رسالت الهی باشد. از این روی ما و همکاران فرهیخته و اساتید گرامی این مرکز برای تربیت کادر رهبری جوان کشور مصمم تر از گذشته با برنامه های منسجم تر و نظم آکادمیک بیشتر در خدمت جوانان عزیز و مردم سرافراز و علم دوست خود هستیم و قدم گذاشتن در عرصه جهاد علمی و فرهنگی را برای خود رسالت دینی و افتخار ملی می دانیم.

وظیفه خود می دانم با استفاده از فرصت از همه مسئولین، اساتید و محصلین عزیز به ویژه ریاست محترم شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین جناب استاد حبیبی و همکاران فرهیخته و گرامی ام که با مجاهدت علمی دلسوزانه و مسئولانه خویش این مرکز با برکت را در جایگاه بلند خدمت گذاری رساندند صمیمانه ابراز امتنان و سپاسگذاری نموده و موفقیت مزید شان را در راستای مسئولیت شناسی و انجام رسالت علمی برای ترویج ایمان دینی و علوم و فنون بشری از خداوند متعال مسئلت نمایم. امیدوارم با تلاش پیگیر همکاران فرزانه ام در کابل و غزنی در زود ترین زمان ممکن شاهد برگزاری هر چه سریع تر دوره های ماستری در پایتخت تمدن و فرهنگ اسلامی غزنه باستان باشیم.

از درگاه احدیت متعال استدعا می کنم که جهاد علمی شما مجاهدان عرصه علم و دانش در فرجام به ترویج ارزش های اسلامی و انسانی انجامیده و زمینه های تقویت و استحکام وحدت ملی و اخوت اسلامی میان مردم مسلمان افغانستان را فراهم سازد. باور دارم که انکشاف علم و دانش توام با گسترش ارزش های اسلامی به تامین زندگی عزتمندانه و سعادت اخروی جامعه اسلامی و ملت مجاهد افغانستان خواهد انجامید. به امید شکوفایی و بالندگی هر چه بیشتر درخت تنومند علم و خردگرایی توام با تربیت و اخلاق اسلامی و به امید ایجاد افغانستان اسلامی، آباد و آزاد و سر بلند.

والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته

دکتر عبدالقیوم سجادی

رئیس دانشگاه خاتم النبیین و نماینده شما در پارلمان کشور

پيام دكتر عبدالقيوم سجادي رئيس پوهنتون خاتم النبيين (ص) و نماينده مردم در شورای ملی به مناسبت كسب پوهنتون خاتم النبيين (ص) عنوان دومين پوهنتون برتر در كشور.

جايگاه بلند و برتر پوهنتون خاتم النبيين (ص) در ميان پوهنتون های کشور!

پوهنتون خاتم النبيين با شعار تعهد و تخصص آغاز به كار نمود. تربيت نيروهای جوان و برخوردار از تعهد دينی و ملی همراه با تخصص كاری از اهداف اساسی اين مركز آكادميك معیاری و با اعتبار است. در دهمين سال فعاليت آكادميك خويش توانست در جايگاه بلند و برتر در ميان پوهنتون های کشور قرار گيرد. هر چند در ارزیابی اداره تضمين كيفيت وزارت تحصيلات عالی بعد از پوهنتون آمريكایی در ردیف دوم قرار گرفت، اما با توجه به امكانات ملی و با عنایت به وضعیت و شرایط افغانستان در واقع در جايگاه اول و برتر در ميان پوهنتون های کشور قرار گرفت.

ضمن تيريك اين دست آورد بزرگ و ستودنی به همه همكاران فرهیخته، اساتيد و اعضای كادر علمی و كارمندان اداری و منسوبين اين مركز علمی با برکت، چند نکته مهم را قابل یاد آوری می دانم:

۱. كارهای بزرگ و ارزشمند همواره محصول همدلی و همكاری تیم همكاران است. روحیه همكاری و دلسوزی اساتيد محترم و همه اعضای تیم همكارم را قدر گذاشته و می ستايم. در اين ميان از رؤسای عزيز دانشكده ها و معاونت های پوهنتون بخصوص همكار دانشمند و با درایت جناب دكتر موسوی و آمریت محترم تضمين كيفيت جناب استاد حسنی ابراز امتنان می نمايم.

۲. اساتيد و كارمندان اداری پوهنتون خاتم النبيين بيش از همه شايسته سپاسگزاری است. آنان با دلسوزی و عشق به بالندگی پوهنتون همواره فراتر از وظیفه اداری فعاليت نموده و با تلاش شبانه روزی خويش امروز در جايگاه بلند و عزتمندانه ايستاده اند.

۳. همدلی و نگاه مسئولانه رهبری پوهنتون برای ايجاد مركز علمی معیاری به منظور تربيت نيروهای متعهد و متخصص سنگ بنای ارتقای جايگاه علمی پوهنتون بوده و در نهايت نوید دهنده آینده روشن و مترقی در کشور است. اميدوارم نگاه علمی و مسئولانه همواره بر رویکرد تجاری و اقتصادی در عرصه تحصيلات عالی در کشور چيره گردد تا فرزندان امروز ما با توانمندی علمی و تعهد انسانی جامعه آباد و سرافراز را برای فردای مردم ما رقم زنند.

دكتر عبدالقيوم سجادي، رئيس پوهنتون خاتم النبيين و نماينده مردم در پارلمان

گفتگو با دکتر موسوی، معاونت علمی-تدریسی دانشگاه خاتم النبیین (ص)

پیام خاتم

خوانندگان محترم نشریه دانشجویی پیام خاتم، آنچه را می خوانید مصاحبه اختصاصی جناب دکتر موسوی معاونت علمی- تدریسی دانشگاه خاتم النبیین است که عوامل موفقیت این دانشگاه، در کسب رتبه ی دوم ارتقای کیفیت در بین دانشگاه های خصوصی (آمریکایی افغانستان، کاردان و کاتب) که از سوی وزارت تحصیلات عالی معرفی شده است.

این ارزیابی از سوی وزارت تحصیلات عالی در این مرحله بین دانشگاه های خصوصی (آمریکایی افغانستان، کاردان و کاتب) بوده است و شامل دانشگاه های دولتی نمی شود، بلکه دانشگاه های دولتی ارزیابی جداگانه دارند. این بررسی ها در دو مرحله صورت گرفته است: در مرحله اول دانشگاه خاتم النبیین با سه دانشگاه دیگر از میان دانشگاه های خصوصی کشور انتخاب و در مرحله دوم دانشگاه خاتم النبیین (ص) رتبه دوم را از میان دانشگاه های منتخب از آن خود نموده است.

پیام خاتم: برنامه های در دست اقدام و طرح های دراز مدت شما برای ارتقاء کیفیت این دانشگاه چه می باشند؟
دکتر موسوی: ارتقاء کیفیت فرایندی است که وزارت تحصیلات عالی به منظور هدایت و دست یابی دانشگاه های خصوصی به شاخه ای علمی و اکادمیک روی دست گرفته است و در سال های آینده سایر دانشگاه های، خصوصی چنانچه بتوانند با معیارهای دوازده گانه تضمین کیفیت وزارت تحصیلات عالی خود را عیار سازند داخل پروسه خواهند شد. از طرفی مسأله ارتقاء کیفیت با توجه به نیازها و شرایط متغیر محیطی فرایند دینامیک و پویاست و در هر لحظه در آغاز راه قرار دارد و ایستایی به مفهوم عقب ماندگی، مرگ و حذف وجودی سامان از محیط رقابتی خواهد بود. بنا بر این کلیه برنامه های ارتقای کیفیت بر این اساس پیش بینی شده اند.

پیام خاتم: برای ارتقاء ظرفیت اساتید و دانشجویان این دانشگاه چه راه کارهایی را در نظر گرفته اید؟
دکتر موسوی: در ارتقاء کیفیت شاخصه ای مطرح اند که یکی از

پیام خاتم: عوامل موفقیت دانشگاه خاتم النبیین در ارزیابی وزارت تحصیلات عالی چه بوده است؟

دکتر موسوی: در موفقیت دانشگاه خاتم النبیین در بین دانشگاه های خصوصی (آمریکایی افغانستان، کاردان و کاتب) به عنوان دومین دانشگاه عوامل مختلف نقش دارند.

الف) اساسی ترین عامل این موفقیت به تیم مدیریتی و اجرایی این دانشگاه با ریاست دانشمند دلسوز جناب آقای دکتر سجادی مرتبط است که توانسته اند با انتخاب و چینش مدیران نیروی انسانی در سیستم، رعایت معیارهای علمی-آموزشی، ارتباط و معرفی سازمان با جامعه علمی و توده های مردمی و استفاده از ابزار و تکنالوژی روز سیستم را به گونه ای هدایت نمایند که معیارهای ارتقای کیفیت مورد انتظار بازرسان وزارت تحصیلات عالی را برآورده سازد.

ب) پشتیبانی و همفکری شخصیت جوان، خوشفکر و دلسوز آقای محمد جواد محسنی به عنوان سهام دار ارشد و نماینده تام الاختیار مؤسس حضرت آیت الله محسنی، از فعالیت های تیم مدیریتی این دانشگاه عامل دیگری در این توفیق به شمار می رود.

کمک وزارت محترم شاهد برگزاری دوره های بالاتری خواهیم بود.
پیام خاتم: برای خوانندگان نشریه پیام خاتم چه گفتنی هایی دارید؟

دکتر موسوی: پیام من برای خوانندگان عزیز که اغلب دانشجویان و اساتید فرهیخته هستند، این است که فرایند فعالیت یک طرفه نیست، نقش متقابل استاد، دانشجو و امکانات، آموزش در این دانشگاه و یا هر مرکز علمی دیگر آموزشی به عنوان اساسی ترین فاکتور در پیشبرد و انکشاف این دانشگاه نقش اساسی داشته باشد. توصیه من به دانشجویان این است که درس را نه برای نمره، بلکه برای آموزش و تحصیل علم و وجیه ملی و اسلامی بخوانند با این عقیده توفیقات بیشتر کسب خواهند کرد. قطعاً دانشجویان ما صرف برای گرفتن مدرک قدم به این دانشگاه گذاشته اند، دانشگاه و رهبری آن با تمام توان و تلاش شبانه روزی زمینه رشد و شکوفایی استعداد های اولاد این کشور را فراهم نموده است و با شعار تعهد و تخصص با قدرت تمام به پیش می روند. با تشکر از ریاست محترم و همکاران آمریت فرهنگی غزنی.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

مهمترین آنها کدر علمی مجرب و داری سواد روز است. دانشگاه خاتم النبیین از جمله دانشگاه های شاخص و با ظرفیت علمی بالا می باشد که تعداد زیاد تمام و یا در حال سپری نمودن Ph.D. از کدر علمی این دانشگاه را کسانی تشکیل می دهند که دارای پایه تحصیلی این دوره هستند و حد اقل مدرک تحصیلی اساتید این دانشگاه ماستری است. ما تلاش داریم اساتید با درجه ماستری که مشغول تدریس هستند به درجه دکتری ارتقاء دهیم. آشنایی با روشهای جدید تدریس و استفاده از آموزش استادان بروز و تقویت گردد. - اساتید در پیشبرد فرایند پژوهش می توانند ظرفیت های علمی - تطبیق کریکولم های درسی، حذف چپتر، در بخش آموزش با فعال سازی دیپارتمنت، تقویت بنیه علمی دانشجو و جایگزینی آن با کتب درسی رفرنس از کارهای دیگر است که در بخش آموزش اجرایی شده است. ایجاد فعالیت های علمی و مشارکت نخبگان در ارتقاء کیفیت آموزش و ایجاد کانون نخبگان و مشارکت آن در بخش آموزش و فعالیت های علمی ظرفیت علمی دانشگاه را بالا خواهد برد.

پیام خاتم: برای دوره های ماستری و توسعه رشته های دیگر لیسانس برای کابل و غزنی چه طرح و برنامه هایی دارید؟

دکتر موسوی: برای توسعه رشته های جدید، درخواست حدود ده رشته دیگر را برای کابل و غزنی به وزارت تحصیلات عالی داده ایم که در حال اجرایی شدن است. امید داریم با وجود ظرفیت خوبی که در این دانشگاه جود دارد، دوره ماستری در غزنی نیز راه اندازی گردد. با توجه به ظرفیت بالایی که این دانشگاه دارد به زودی با

گفتگوی اختصاصی نشریه پیام خاتم با دکتر مکارم بختیاری ریاست دانشکده طب دانشگاه خاتم النبیین (ص)

پیام خاتم: دانشکده طب گروه های از دانشجویان طب و قابلگی را برای دوره عملی در خارج از کشور مثل هندوستان فرستاده است، لطفا در مورد اهمیت این کار برای خوانندگان نشریه معلومات لازم را ارائه نمایید؟

دکتر مکارم بختیاری: دانشگاه خاتم النبیین (ص) با تعداد از دانشگاه های معتبر خارج از افغانستان تفاهم نامه های همکاری امضاء نموده است، به دنبال همین تفاهم نامه ها در اول سال تحصیلی ۱۳۹۵ تعداد از دانشجویان دانشکده طب و قابلگی را برای دوره ستاژ به کشور هند روان کردیم، مدت شش ماه است در یکی از دانشگاه های معتبر کشور هند ادامه تحصیل می دهند، در این برخلاف افغانستان در شفاخانه های دولتی محدودیت برای

طب چه می باشد؟

دکتر مکارم بختیاری: با توجه به برنامه ها و پلان های کاری که ما برای دانشکده طب داریم، در آینده دوره تخصصی و ماستری در این مرکز علمی و اکادمیک راه اندازی نماییم، در ضمن تلاش داریم تا زمینه تحصیلات عالی دوره های تکمیلی را برای دانشجویان این دانشگاه در خارج از کشور نیز فراهم نماییم. بخش طب دانشگاه خاتم النبیین (ص) فعلا با چهار دانشکده: طب معالجوی، ستوماتولوژی، تکنولوژی طبی و قابلگی فعالیت دارد، تلاش داریم بخش های دیگر طبی را نیز فعال بسازیم.

جزء پلان ماست که در شفاخانه کدري این دانشگاه زمینه آموزشی دوره تکمیلی را برای دانشجویان را مهیا سازیم تا دانشجویان بتوانند دوره تخصص خود را در این همین شفاخانه سپری نمایند. چنانچه در جریان قرار دارید که به تازگی مرکز تحقیقات لابراتواری در دانشکده طب افتتاح شد که در نوع خود اولین مرکز تحقیقاتی است که علاوه بر این که اساتید و دانشجویان خاتم النبیین (ص) استفاده می کنند، زمینه برای دیگر محققان هم فراهم شده است.

پیام خاتم: چه گفتنی های برای دانشجویان دارید تا از طریق نشریه پیام خاتم منتشر شود؟

دکتر مکارم بختیاری: در پایان برای تمام دانشجویان آرزوی موفقیت داریم و توصیه می کنیم که به درس های شان توجه جدی داشته باشند، ما در دانشگاه خاتم النبیین بهترین زمینه تحصیل را آماده کردیم، تلاش داریم برای دوره های بالاتر این زمینه را در خود خاتم النبیین و خارج از کشور فراهم سازیم.

کارهای عملی دانشجویان وجود ندارد. اهمیت این کار به این است که این دانشجویان با زبان، فرهنگ، تکنولوژی های طبی جدید، بیماری های شایع که در افغانستان نیست، آشنایی کامل پیدا می کنند و زمینه کار در همه جا برای این دانشجویان پیدا می شود، چون این دانشجویان با تمام تکنولوژی های مدرن که در افغانستان وجود ندارد و انواع بیماری های شایع آشنا شده اند، پس زمینه کاری این دانشجویان زیاد است.

پیام خاتم: طرح و پلان آینده شما برای هرچه پربار شدن دانشکده

امکانات نیز در سطح نیاز دانشکده طب مجهز است، پس می توان میزان رضایت مندی محصلین را به عنوان یکی از عوامل موفقیت این دانشکده در طول پنج سال فعالیت دانست.

با توجه به ورود اولین محصلین طب و قابلیت به دور ستاژ و سپس فراغت آنان، برنامه های مناسب جهت ستاژگری آنان در شفاخانه های معتبر داخل و خارج فراهم شده است و نیز دوره های کوتاه مدت کاربردی جهت ارتقای ظرفیت علمی محصلین در نظر گرفته شده است، علاوه بر بخش های آموزشی، این دانشکده تلاش دارد در کنار آموزش برنامه های توسعه پژوهش را نیز با محصلین داشته باشد.

پیام خاتم: چه گفتنی هایی برای محصلین دارید؟

داکتر عرفانی: پوهنتون خاتم النبیین (ص) زمینه های خوبی را جهت تحصیل در رشته های طب و قابلیت فراهم کرده است، کسب رتبه برتر در بین پوهنتون های خصوصی بیانگر همین قضیه است، پس یک محصل با همت و تلاش که دارد و امکانات موجود در این پوهنتون، به راحتی می تواند به آن دست یابد و به صورت مسلکی شروع به وظیفه کند و یا وارد دوره های تخصصی شود. ما هم تمام تلاش خود را برای پیشرفت محصلین خواهیم نمود، با آرزوی موفقیت های بیشتر برای شما.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

گفتگو با داکتر حسین عرفانی ریاست دانشکده طب شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص)

شفاخانه که فعلا تکمیل شده است واز لحاظ ساختمانی و امکانات تجهیز شده است. مرحله دوم راه اندازی بخش های عمده که شامل داخله، جراحی، نسائی ولادی، اطفال، اورتوپیدی، اعصاب می باشد که فعلا اکثر این بخش ها فعال است. مرحله سوم راه اندازی بخش های تخصصی و فوق تخصصی مانند پیوند اعضا، اندوسکوپي، لیزر و شیمی درمانی است که برنامه ریزی اولیه آن صورت گرفته است و به زودی مرحله اجرایی آن آغاز می شود.

پیام خاتم: ارزیابی شما از پنج سال فعالیت دانشکده طب شعبه غزنی چیست؟

داکتر عرفانی: من به این باورم که دانشکده طب شعبه غزنی، نه در سطح غزنی بلکه در سطح دانشکده های معتبر طبی مرکز قرار دارد، در این دانشکده اساتید متخصص در همه بخش های طبی وجود دارد، از لحاظ

پیام خاتم: جناب داکتر لطفاً در باره شفاخانه کدري شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین برای خوانندگان نشریه «پیام خاتم» معلومات ارائه نمایید؟

داکتر عرفانی: شفاخانه کدري شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص) از ابتدای بهار سال ۱۳۹۵ آغاز به کار نموده است، این شفاخانه با هدف فراهم سازی فرصت های آموزشی کلینیکی جهت محصلین طب و قابلیت و همچنین خدمت رسانی صحی به مردم غزنی آغاز به فعالیت نموده است.

با توجه به حضور داکتران متخصص، این شفاخانه می تواند سهم خوبی در آموزش محصلان داشته باشد، در آینده نزدیک با تلاش همکاران و زحمات ریاست شعبه غزنی جناب استاد حبیبی، مراکز تخصصی دیگری در این شفاخانه افتتاح خواهد شد، تا یک قطب درمانی و آموزشی مهم این ولایت باشد.

پلان های کاری ما در شفاخانه سه مرحله ای بوده است، مرحله اول راه اندازی اولیه

فرهنگ و ادب

- ۱۲ معرفی کتاب الفقه و مسایل طبیه
- ۱۴ معرفی کتاب افغانستان و جهانی شدن
- ۱۶ کتابخانه، دریچه‌ای به سوی دانش
پوهنتون رویایی من:
- ۱۷ رعایت حجاب اصل مهم برای دختران
- ۱۷ هرکس در زندگی آرزویی دارد
- ۱۸ آرزوی رفتن به پوهنتون!
- ۱۹ عجایب جهان
- ۱۹ مادر، زیبا ترین واژه زندگی
- ۲۰ برخی از آثار و شخصیت‌های که به غزنی شهرت جهانی داده‌اند!

معرفی کتاب الفقه و مسائل طبیه

خوانندگان محترم آنچه را می‌خوانید، معرفی یکی از آثار حضرت آیت‌الله العظمی محسنی می‌باشد که توسط استاد محترم محمد عیسی فهیمی تهیه شده است.

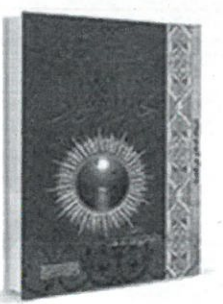
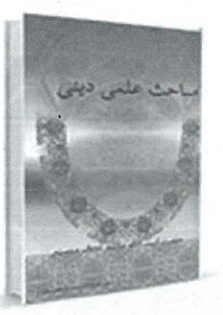
جهانی پرشتاب کنونی که با گسترش علوم و فنون مختلف در همه زمینه‌ها همراه است به صورت طبیعی موجب پیدایش پرسشهای جدید در حوزه‌های گوناگون معرفتی شده است، یکی از حوزه‌های که دچار تحولات شگرف شده است حوزه مسایل طبیه است که سخت دستخوش پیشرفت و تحول شده و حوزه‌های گوناگون معرفتی را به ویژه در بعد فقهی، حقوقی، اخلاقی و... با چالش‌های مواجهه نموده است.

پیشرفت‌های فراوان علمی در عرصه طبابت ظرفیت و امکان پاسخ‌گویی فقه و بیان احکام و دستورالعمل‌های فقهی را در مطابقت با موضوعات مسدوده و نوظهور بیش از پیش با تردید مواجه می‌سازد و موجب رعایت احکام شرعی و فقهی در عرصه طبابت بدون تردید نیازمند ارائه پاسخ و راه حل نسبت به مسایل نو پیدا مطابق بانایزهای روز آمد می‌باشد، طب از جمله علوم دانسته شده است که بیشترین رابطه را با علم فقه دارد، زیرا تمام اقدامات

طبی از معاینات ابتدایی گرفته تا اعمال جراحی‌های پیشرفته، نیازمند یک تصمیم شرعی است از همین رو تبیین و تأمل پیرامون مسایل طبیه و استکشاف احکام فقهی آنها از اولویت و ضروریات فقه اسلامی به شمار می‌رود.

ارائه پاسخ و یافتن راه حل برای موضوعات مستحدثه و نو رواج دیرینه در میان فقهای اسلامی است و به همین خاطر در تاریخ ادبیات اسلامی همواره فقیهان کوشیده‌اند آثاری را برای پاسخگویی در زمینه مسایل نو ظهور پدید آورند از جمله مواردی که فقها سعی در ارائه به پرسشهای مطرح در آن نموده‌اند، عرصه طبابت می‌باشد هر چند که این تلاش‌ها با اندکی تاخیر از دست آوردهای علمی صورت گرفته‌اند.

از جمله آثار و تحقیقات که در سالیان اخیر سعی نموده با روش‌های اجتهادی مطالب مختلف و متنوع مرتبط به حوزه طبابت را به صورت منسجم بررسی و زوایایی متخلف موضوعات طبیه را از منظر فقهی به بحث و بررسی گیرد و اثر فاخر «الفقه و مسائل الطبیه» اثر حضرت آیت‌الله العظمی محسنی دام‌ظله است اثر مزبور را شاید می‌توان جزء نخستین پژوهش‌های

ارزشمند، کاربردی و بی همانند توصیف نمود و آن را گامی نو و مثبت در زمینه شناخت و آشنایی با دیدگاه های فقهی راجع به حوزه طبابت دانست.

مباحث که در فصول مختلف این کتاب به بحث و بررسی گرفته شده به صورت کلی و اجمالی عبارتند از احکام تداوی در فقه، مسایل مربوط به ضمان طیب، سقط جنین، حکم جلوگیری از بارداری، تغییر جنسیت، حکم قطع اعضای میت، جراحی های زیبایی، استفاده از ابزارها برای در مان ناتوانی های جنسی، کشت سلول داخل مغز، احکام مربوط به ایدز و سایر امراض ساری، عیوب مجوز فسخ نکاح، حکم استفاده از مواد نجس و حرام در غذا، خصوصیات ژنتیکی، آزمایش های طبی، حقوق سالخورده گان، مریضان، مرگ مغزی و... ده ها موضوعات دیگر که در این اثر دو جلدی می توان یافت که جنبه های فقهی - حقوقی آنها به صورت مبسوط مورد واکاوی و تامل قرار گرفته است.

ترتیب عناوین بحث ایراد و ذکر آرای مذاهب فقهی مختلف، ذکر فتاوی صادره معاصر از سوی برخی از مجامع فقهی بیان نظریات دانشمندان علوم طبی، تحدید دقیق اطلاعات طبی و... از جنبه های بدیع

این اثر و نگاهشته علمی - فقهی است. اثر مورد نظر توانسته است با روش تحلیلی - استدلالی بررسی جامع تری از شمار زیادی از مسایل نو پدید طبی ارائه نماید و احکام فقهی - حقوقی آنها را شناسایی و مدلل نماید.

در این کتاب هم نظریات دانشمندان طبی و یافته های علوم تجربی راجع به موضوعات طبی، و حدود آن به خوبی مورد شناسایی قرار گرفته است، زیرا شناخت موضوعات در هر گونه تصمیم گیری فقهی، موثر اند و هم احکام مرتبط با آن موضوعات بر اساس اطلاعات و داده های طب پاسخ مناسب خود را یافته اند.

اثر مورد نظر در گشودن روزنه های جدید و ایجاد فضای تازه فرا روی محققان و یافتن پاسخ ها و راه کارها برای رویدادهای مهم و نو ظهور طبی امری بس مهم و بزرگی تلقی می گردد و می تواند منبع مهم فقهی برای مباحث مفید موثر و تفصیلی تری در این زمینه باشد، چنانچه اثر مورد نظر از زمان انتشار تاکنون توانسته مستند و پشتوانه پژوهش های از این دست قرار گیرد و صاحب نظران برجسته ای به آن استناد جویند که این اهتمام خود نشان دهنده ثمر بخش بودن این اثر علمی به شمار می رود.

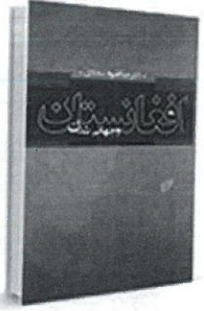
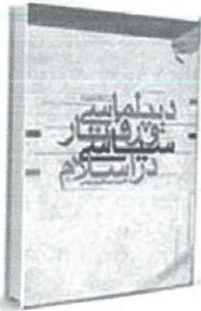
فقیه محقق و مولف اثر مورد نظر بر پایه مبانی فقهی - اصولی خود توانسته بسیاری از احکام فقهی مربوط به عرصه طبابت را مدلل و تنقیح نماید که در نوع خود اقدام درخور تقدیر و ستودنی است، مولف در موارد با استفاده و استناد به آراء تفاسیر و نصوص فقهی بجا مانده از فقهای گذشته به خوبی معضلات نو ظهور طبی را حل نموده و کار آمدی و امکان پاسخگویی فقه را در این عرصه ها به اثبات رسانده است.

با توجه به امتیاز و تفاوت فقه که پاسخگویی به مسایل تقدیری و فرضی از مهم ترین مزیت های علم فقه است کتاب مورد نظر فروع و مفروض فراوان فقهی را طرح و پاسخهای مناسب و روز آمدی را ارائه نموده است.

در یک کلام اثر مورد نظر بر اساس اقتضاء و ضرورت های مباحث فقهی و ضوابط خاصی که رعایت آنها در طرح مباحث فنی و دقیق فقهی لازم است، اثری کاملاً روش مندانه و منطبق با روش تحلیلی - اجتهادی ارزیابی می گردد و تدریس این اثر ارزشمند برای دانشجویان طب و رشته حقوق توصیه ای ضروری به نظر می رسد.

محمد عیسی فهیمی

معرفی کتاب افغانستان و جهانی شدن

آنچه در این نوشته می‌خوانید، معرفی کتاب «افغانستان و جهانی شدن» اثر دانشمند فرهیخته، دکتر عبدالقیوم سجادی می‌باشد که توسط دکتر سید طاهر عرفانی تهیه شده است.

سال ۱۹۸۹ که جهان شاهد مهم‌ترین حادثه قرن بیستم یعنی فروپاشی شوروی و از میان رفتن اردوی سوسیالیسم گشت، نظام تک قطبی به رهبری غرب به دنبال سلطه و استیلاء جهانی خود قدم‌های را شروع به برداشتن کرد. مفهوم جدید، اما در عمل با قدمت دیرینه به نام جهانی شدن در ادبیات جهان جا باز کرد و سر آغاز تحولات بزرگ در عرصه جهانی گردید. از یک

انگارد، جهت جهانی شدن پدیده‌ای بسیار قدیمی است که ریشه و ماهیت آن به بیش از پنج قرن باز می‌گردد. اما از جهت دیگر جهانی شدن پدیده نوینی است که آگاهی از آن بیشتر از چند دهه نیست. مفهوم جهانی شدن که به بیانی همان وابستگی متقابل است با شکل و قیافه جدید و برای استیلاء فرهنگی غرب، دنیایی معاصر را وارد عرصه نوینی از وابستگی متقابل و در هم تنیده نمود.

جهانی شدن منحصر به یک جنبه یک بُعد از زندگی بشر نیست و ابعاد مختلف و گوناگون زندگی انسانیت را تحت تأثیر قرار داده است. جهانی شدن در عرصه اقتصاد، سیاست، فرهنگ، ارتباطات، تکنولوژی و موارد دیگر مشاهده می‌شود که نمی‌توان گفت کدام یک برجستگی بیشتر دارد. آنچه که مسلم است پیامدهای مثبت و منفی این پدیده در هر عرصه متفاوت است و شدت و ضعف بیشتر دارد. جهانی شدن در عرصه سیاست بر سر یک دو راهی غیر قابل اعتماد قرار گرفته است. این پدیده از جانبی منادی دموکراسی، آزادیخواهی، حقوق بشر و آزادی‌های فردی و اجتماعی گشته است و از سوی دیگر دیده بر بسیاری از اقدامات خلاف ارزشی که خود بدان بها داده است، فروبسته یا به دلیل منافع تجاری و یا به علت وجود پیمان‌ها و سیاست‌گذاری‌های دولت‌های مورد بحث آنها را نادیده می

انگارد، جهانی شدن در عرصه اقتصاد مشهورترین و برجسته‌ترین بعد جهانی شدن است. جهانی شدن در عرصه اقتصاد عبارت است از اقتصادهای جهانی مرتبط با یکدیگر که نوعی از ایدئولوژی را رقم زده مفاهیم لیبرالیسم نوین را پی ریزی کرده جهان را به فراگیر کردن داد و ستد آزاد و مبادلات اقتصادی خوانده در پی ایجاد یک نمونه‌ای مرجع و پی ریزی ارزش‌های رقابتی است. این نماد جهان را به رفاه و پیشرفت فرا می‌خواند. جهانی شدن در عرصه اقتصاد موجب شکل‌گیری نابرابری‌ها و شکاف‌های عظیم در دنیای معاصر شده است. ثروت ثروتمندان را بیشتر افزایش داده و برای فقرا جز رنج و گرسنگی چیزی به ارمغان نیاورده است.

در مورد جهانی شدن فرهنگ تلقی‌های خوش بینانه و بدبینانه وجود دارد. خوشبین‌ها معتقدند که: جهانی شدن فرهنگ بدین معناست که امروزه در اثر رشد چشمگیر رسانه‌های ارتباط جمعی و تکنولوژی اطلاعات، به هم پیوستگی فزاینده فرهنگی در سراسر جهان به وجود آمده است؛ به بیان دیگر جهانی شدن فرهنگ به امکان تعامل و درک بیشتر فرهنگ‌ها از همدیگر و فراهم شدن زمینه‌های جذب بیشتر اشاره دارد. به سبب جریان آرام و گسترده اطلاعات، جوامع نسبت به هویت، فرهنگ،

تورم ها و هنجارهای یک دیگر بیشتر از سایر زمان ها دسترسی دارند. افغانستان یکی از کشورهایی است که مخصوصا بعد از حادثه یازدهم سپتامبر و اجلاس بن در سال ۲۰۰۱ بیشتر در معرض این سیل بنیان کن قرار گرفته و تأثیرات ملموس و عینی آن را مشاهده می کند، به همین دلیل ایجاب می نماید که تأثیرات این پدیده عالمگیر در این دموکراسی نوپا مورد بررسی قرار گیرد. به همین دلیل است که در این زمینه کتاب وزین، علمی، کاربردی و فراخور شرایط فعلی کشور توسط نظریه پرداز و تئورسین جهانی شدن و روابط بین الملل دکتر عبد القیوم سجادی تحت عنوان «افغانستان و جهانی شدن» به زیور طبع آراسته شد تا شرایط موجود افغانستان را در مقابل این پدیده مورد بررسی قرار دهد و پیامدهای مثبت و منفی آن را به خوبی مورد بررسی قرار دهد. کتاب مذکور که در ۲۷۵ صفحه به طبع رسیده است مباحث گوناگون و ضروری را به خوبی پوشش داده است. این کتاب امتیازات فراوان دارد که علاوه بر اینکه متن درسی خیلی خوب برای دانشجویان و اهل علم به حساب می آید، توانسته مباحث تئوریک و داده های عملی و پراتیک را به خوبی باهم تلفیق نموده و واقعیات جامعه افغانستان را براساس نظریه های موجود در جهان شدن کاربردی بسازد. این کتاب در چهار بخش و هر بخش با فصول متعدد نوشته شده که بخش اول مباحث تئوریک جهانی شدن که مسائل مربوط به طبقه بندی های مختلف است و هم

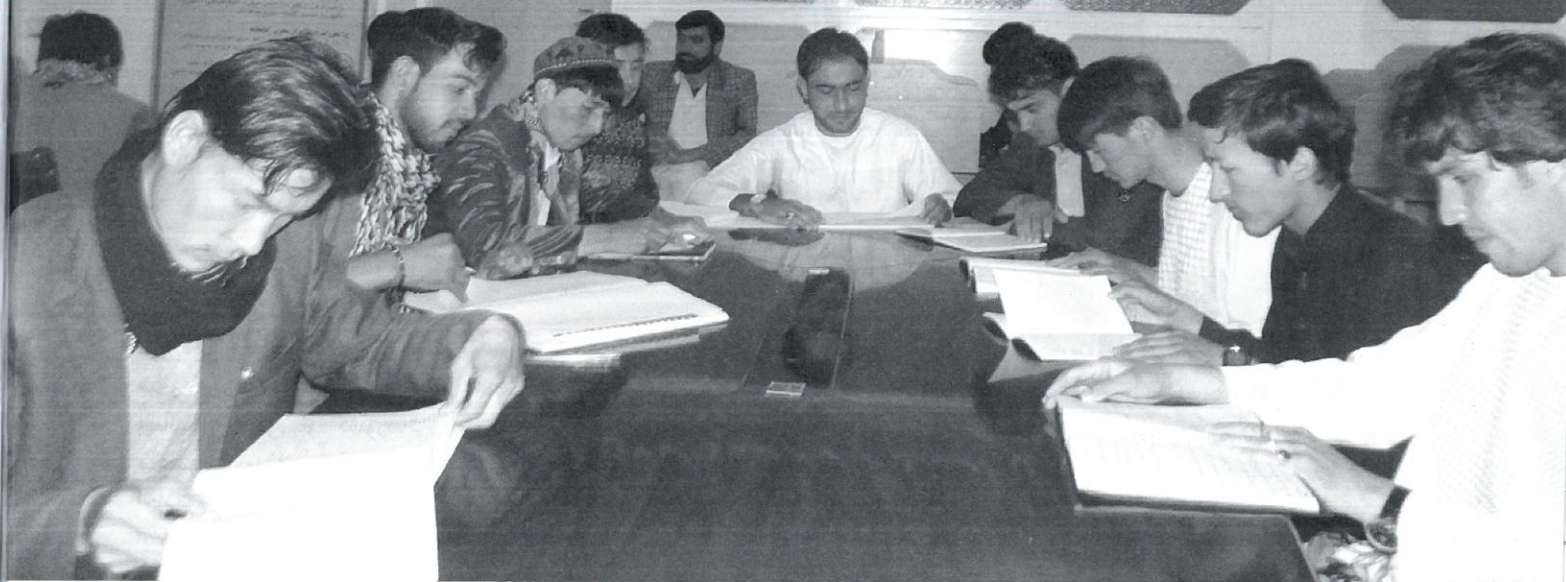
چنین مسئله گفتمان جهانی شدن و جهانی شدن گفتمان ها به خوبی مورد بررسی قرار گرفته است. این اثر این ابتکار عمل را در دست می گیرد که جهانی شدن را از منظر گفتمان مخصوصا مباحث گفتمان لاکلا و موفه و هم چنین فرکلاف و...مورد بحث قرار می دهد. چنین ابتکار عمل متکی بر تجربه تاریخی نبوده است. بخش دوم کتاب مربوط به مباحث جهانی شدن؛ محتوا و پیامدها است که دیدگاههای های چند عاملی و تک عاملی جهان شدن مورد بحث قرار می گیرد و هم چنین به سویه ها و پیامدهای جهانی شدن در عرصه های مختلف پرداخته شده و به صورت علمی مورد بررسی قرار می گیرد. بخش سوم کتاب مربوط به جهانی شدن و اسلام سیاسی است که به دیدگاه اسلام در بعد ایدئولوژیک و تکنولوژیک جهان شدن پرداخته می شود و موارد همراهی و عدم همراهی دیدگاه اسلام به خوبی مورد بررسی قرار می گیرد. بخش چهارم کتاب که مخصوصا برای طبقه دانشگاهی کشور عزیزما نوشته شد مربوط به افغانستان و جهانی شدن است که می توان گفت اولین کار منحصر به فرد در این کشور و در میان جامعه اکادمیک محسوب می شود. در این فصل که مرکز ثقل پژوهش هست کارگزاران گفتمان جهانی شدن در افغانستان و هژمونیک شدن گفتمان جهانی شدن در این کشور بحث و بررسی می شود. و سرانجام مسئله مواجهه با جهانی شدن؛ از همراهی تا تقابل با استدلال های متقن مورد بررسی قرار می گیرد.

به صورت خلاصه می توان گفت به دلیل اینکه افغانستان در یک جزیره مجزا از سایر واحد های سیاسی زندگی نمی کند و وابستگی متقابل در دنیای امروز حاکم است، دانشجویان و دانش پژوهان عرصه های مختلف علمی مخصوصا پژوهشگران عرصه سیاست و روابط بین الملل باید در مورد جنبه های مثبت و منفی این پدیده به کاوش بپردازد. کتاب افغانستان و جهانی شدن به عنوان متن درسی کاملا علمی و مورد پذیرش جامعه اکادمیک به دانشجویان عزیز و اساتید محترم توصیه می شود. این کتاب بر اساس واقعیات موجود جامعه افغانستان نوشته شده و مباحث به صورت انتزاعی مطرح نشده، بلکه بیشتر جنبه ملموس و عینی را به خود گرفته است. در پایان ارزیابی موفقیت برای تمامی دانشجویان و پژوهشگران این مرز و بوم، مخصوصا ارزیابی سلامتی برای مؤلف این اثر بدیع و جدید داریم.

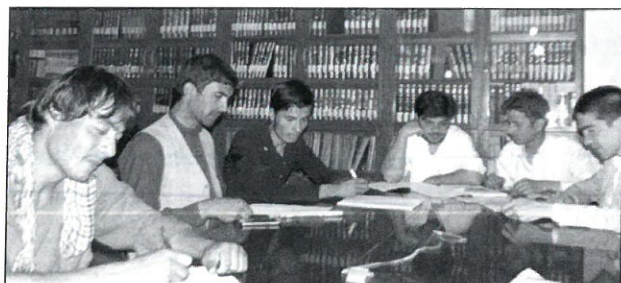
داکتر سیدظاهر عرفانی

کتابخانه، دریچه‌ای به سوی دانش

شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین^(ص) افتخار دارد با مدیریت ریاست محترم، مشوره اساتید و نیازسنجی محصلان، هر ساله به تناسب نیازها بهترین منابع دست اول، کتابهای مورد نیاز، مجلات علمی، پژوهشی گردآوری نماید، حاصل این تلاشها تا کنون فراهم شدن بیش از ده هزار جلد کتاب و دهها نشریه تخصصی در رشته‌های مختلف فقه، حقوق، علوم سیاسی، اقتصاد، مدیریت، طب معالجوی، قابلیتگی، روان شناسی، جامعه شناسی، دین، اخلاق، تاریخ، فرهنگ، ادبیات (دری، پشتو و انگلیسی)، مسائل افغانستان و چندین حوزه دیگر می باشد. این کتابخانه دارای دو سالن مجزا برای مطالعه و تحقیق محصلین ذکور و اناث می باشد که همه روزه پذیرای تعداد زیادی از محصلان و اساتید می باشد.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

کتاب به عنوان ابزار انتقال دانش، نقش برجسته‌ای را در گسترش و پیشرفت فرهنگ و تمدن بشر داشته است، در عصر حاضر با این که وسایل جدید ارتباطی در تمام ساحات زندگی بشر وارد شده است، اما کتاب هم چنان جایگاه خود را حفظ نموده و چیز دیگری نتوانسته است جایگزین آن گردد. از این جهت، مسئولان و نهادهای علمی و فرهنگی کشور باید توجه ویژه‌ای نسبت به کتاب و کتابخانه‌ها داشته باشند تا زمینه توسعه کشور در تمام جهات فراهم گردد. کتابخانه، با وجود نیازمندی‌های مخاطبانش به انواع گوناگونی تقسیم می‌شود: عمومی، تخصصی، مساجد، مکاتب، زنان، اطفال، و... که هر کدام نیازهای معرفتی و فرهنگی مراجعان را پاسخ می‌گویند.

پوهنتون خاتم النبیین^(ص) شعبه غزنی نیز در راستای تحقق شعار تعهد و تخصص، از همان ابتدای تأسیس، اقدام به ایجاد کتابخانه نمود تا به اهداف زیر دست یابد:

۱. گردآوری منابع گوناگون جهت استفاده اساتید برای مطالعه، تهیه جزوات درسی و تألیف کتب و مقالات علمی در زمینه‌های مورد نیاز.
۲. ایجاد فضای مناسب برای محصلان در جهت دانش افزایی، تدوین منوگراف و نوشتن مقالات صنفی و سمینارهای دانشجویی.

پوهنتون رویایی من؛

رعایت حجاب اصل مهم برای دختران!

جامعه که ما زندگی می کنیم اسلامی و ما مسلمانیم، هر دین قوانین و مقررات خود را دارد که پیروان آن باید از آن اطاعت کند. یکی از این قوانین رعایت کامل پوشش و حجاب اسلامی است، متأسفانه این قانون الهی، با توجه به تهاجم فرهنگ های مبتذل در کشور، در بسیاری از مراکز رعایت نمی شود. ما که در خانواده دینی بزرگ شده ایم، خانواده وفامل ما دوست ندارد، جای درس بخوانیم که با شئون دینی ما سازگاری نداشته باشد و این اجازه را نیز برای ما نخواهد داد.

خوشبختانه زمان که پوهنتون خاتم النبیین (ص) در غزنی آغاز به فعالیت کرد، تمام مقررات دینی به خصوص رعایت کامل حجاب در این پوهنتون برای دختران الزامی است و خانواده ما با خیال راحت ما را اجازه داده است تا در این پوهنتون بدون دغدغه های ذهنی درس بخوانیم، مکان که آرزوی هر دختر این سرزمین است! پوهنتون رویایی من، جای که رعایت حجاب اصل مهم برای دختران است!

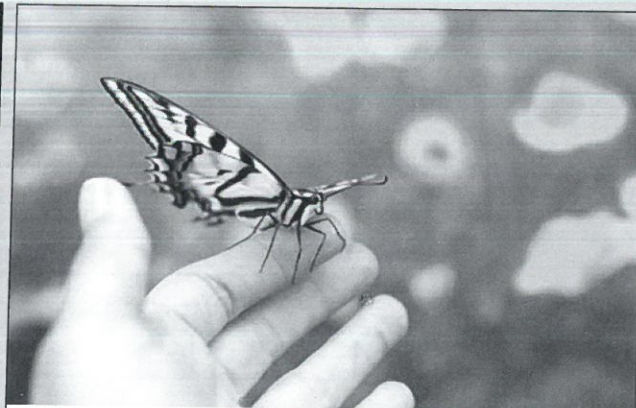
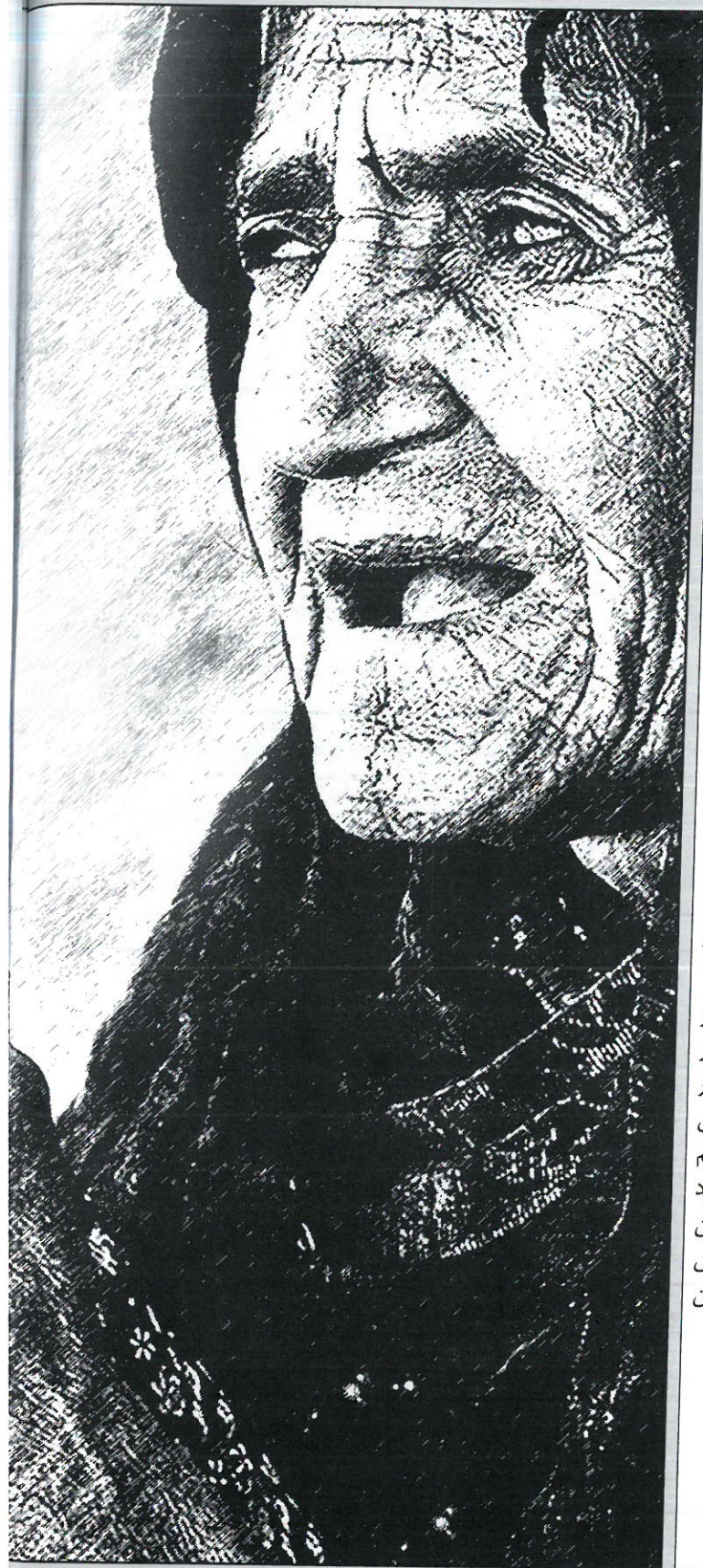
هر کس در زندگی آرزویی دارد!

نظیفه موسوی، محصل سمستر اول دیپارتمنت قابلیت

وقتی کوچکتر بودم احساس می کردم به زمین تعلق ندارم، همیشه وقتی به آسمان پر ستاره نگاه می کردم فکر می کردم جایگاهم آنجاست و به همین علت دوست داشتم فضا نورد شوم، خیلی دوست داشتم به این رویاهایم برسیم، اما روزی کاخ آروزهایم ویران شد، یک حقیقت تلخ را فهمیدم، من که خواهر بیل گیتس نیستم که با پول او به فضا بروم و من یک افغانم! یکی که مربوط جغرافیای جنگ زده است کشور عقب مانده و جهان سوم...!

من جا نردم هدفم را تغییر دادم اینبار هدف دیگری را دوست دارم تا در آینده انسان شوم! می خواهم به وطنم خدمت کنم؛ شاید نتوانم آریانای کهن را همانند اجدادم بنا کنم؛ شاید نتوانم باختر را همانند کنشکای کبیر احیا کنم، شاید نتوانم خراسان را مثل ابومسلم زیانزد عام و خاص کنم، شاید مثل و همانند شاه امان الله خان رنسانس را به میان آورده نتوانم؛ شاید چه که حتماً نمیتوانم، اما من این بار جا خالی نمی کنم، سرزمینم، وطنم ای همه هست و بودم، هر زخمی که دیدی از فرزندان بود. قول می دهم تا آخرین رمق حیاتم برای تو زندگی کنم! این را زنانه وار قول می دهم! دشمنیت، دشمنم و دوستت، دوستم خواهد بود. من نتوانستم که به آرزوی کودکیم برسیم، اما اگر در آینده روزی انسان گونه خدمت میهنم را به جان و دل انجام دادم؛ دوست دارم یک مرکز علمی بسازم برای کودکانی که مثل من آرزوهای بلند دارند.

آرزوی رفتن به پوهنتون!

ماری رمزی، محصل سال اول رشته قابلگی

زمانی که کوچک هستیم تصور و خیالات کودکانه‌ی ما، ما را به فکر آینده می‌اندازد و آرزو می‌کنیم که در آینده به پوهنتون برویم، این خیالات کوچک ما باعث می‌شود که تلاش نمائیم و به آرزوهای خود برسیم و چقدر تصور زیباست که می‌خواهیم آینده خود را بسازیم، آرزو می‌کنم که همه آرزوهای خوب که در دل داریم به آن برسیم و یکی از آرزوهای ما، رفتن به پوهنتون است. هرکس آرزو دارد که بعد از درس‌های مکتب به پوهنتون برود و به بلندی‌های علم و دانش دست یابد و خود را یک شخصیت عالی بسازد، اما شرایط بعضی اوقات مانع ایجاد می‌کند به خصوص برای دخترها، بزرگترین آرزوی دخترها رفتن به پوهنتون است و می‌خواهند با هزاران مشکلات زندگی و فامیلی به این آرزو برسند، گاهی برای بعضی از دختران شرایط چنان دشوار است که هیچ وقت به آرزویشان نمی‌رسند.

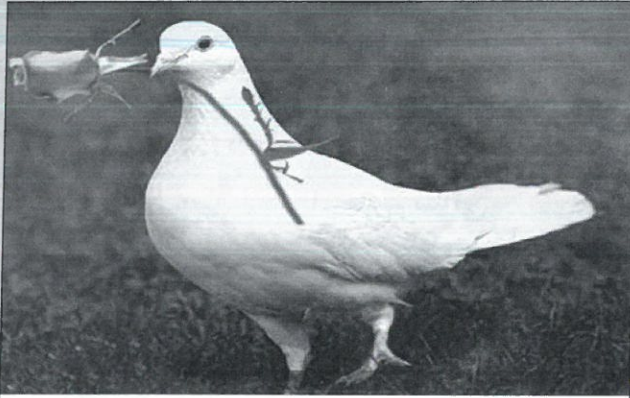
بعضی از فامیل‌ها نسبت به رفتن دختران‌شان به پوهنتون فکر منفی دارند و نمی‌خواهند که دختران‌شان وارد پوهنتون شود در حالیکه پوهنتون شخصیت و آینده فرزندان‌شان را می‌سازد، در میان این فامیل‌ها دخترای با استعداد و دارای خلاقیت زیاد می‌باشد که فکر فامیل‌شان مانع رشد آنها می‌شود، ما می‌خواهیم در آینده یکی از اشخاص بزرگ و مفید برای آبادی کشور خود باشیم، به امید روزی که هیچ مانعی سد راه ما نباشد همه دختران رفتن به پوهنتون را تجربه نموده بر بلندای قله‌ی علم و دانش گام بردارند و شخص موفق و سازنده‌ی برای کشور باشند، در آن صورت ما می‌توانیم کشور را از بدبختی‌ها نجات دهیم!

مادر، زیبا ترین واژه زندگی

لطیفه نوری، محصل سال اول رشته قابلگی

مادر، باغبانی است بزرگ منش، جفای خار می کشد تا گل
بپروراند، پس باید اعتراف کنیم مادر، چه شب‌هایی که به خاطر
ما نخواستیدی و برای ما لالایی خواندی، وقتی خوشحال بودیم
خندیدی، وقتی گریه کردیم گریه کردی، دست‌های ما را گرفتی
تا راه رفتن را یاد بگیریم، هر بار که افتادیم بلندمان کردی، هر بار
که زخم برداشتیم درمانمان کردی، هر بار که خواهشی داشتیم
برآورده‌اش کردی، برای بزرگ شدنمان، لحظه شماری، برای
موفقیت ما دعا، برای رسیدن ما به موفقیت و آموختن علم و
دانش تلاش فراوان نمودی، سختی‌ها را به جان خریدی و ما
را برای کسب علم و دانش به مکتب فرستادی و با پشتیبانی
و دعا‌های شبانه روزی شما توانستیم به موفقیت‌ها دست یابیم،
امروز نیز موفقیت و کامیابی اگر داریم، مدیون شما هستیم. مادر،
بهشت هم برای محبت‌های بی‌پایان تو کم است.

عجایب جهان

نیلا آذر، محصل سال اول دیپارتمنت قابلگی

وقتی ده ساله بودم در اولین روز مکتب معلم مان سر صنف از
ما خواست تا اسم عجایب جهان را بنویسیم، بعد از بیست دقیقه؛
معلم برگه‌های مان را جمع کرد، هم صنفانم اسم عجایب جهان
را اینگونه فهرست وار نوشته بودند، اهرام ثلاثه مصر، دیوار بزرگ
چین، کانال پاناما، تاج محل و...

خانم معلم در میان برگ‌ها یک برگه سفید را دید و از ما پرسید که
برگه سفید مربوط کیست؟ من دستم را بالا بردم و آهسته گفتم
از من است! معلم با تعجب پرسید، دخترم چرا چیزی ننوشتی؟
من پاسخ دادم عجایب جهان خیلی زیاد هستند نمی‌توانم بنویسم،
خانم معلم گفت چند تا ازین عجایب را نام ببر؟
من پاسخ دادم؛ مهربانی کردن، بخشیدن، عشق ورزیدن، دوست
های خوب، خانواده و انسانیت ...

برای یک لحظه صنف در سکوت فرو رفت و خانم معلم مان
گفت بلی عجایب واقعی همین هاست. آری! عجایب جهان همان
چیزهای است که برای من و تو معمولی و ساده اند، و آنها را بی
ارزش می‌بینیم، قدر عجایب را بدانیم مخصوصاً «انسانیت» را،
زیرا این بنا در حال ویران شدن است.

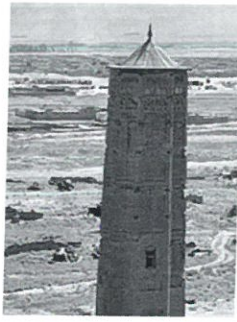

برخی از آثار و شخصیت‌های که به غزنی شهرت جهانی داده‌اند!

۴. منار مسعود

یکی از بناهای با شکوه غزنی که مهارت غزنویان را در هنر معماری به نمایش گذاشته منار مسعود است، این منار با خشت پخته از دو قسمت تشکیل شده است که بخش تحتانی آن هشت ضلعی و قسمت فوقانی آن به صورت استوانه‌ای بوده است. در اثر گذر زمان قسمت بالایی این منار فرو ریخته و

اکنون تنها قسمت هشت ضلعی و ستاره‌ای آن باقی مانده است و توسط زینه ماریچ به فراز خود راه دارد. این منار در سال ۴۹۲ بنا یافته است. موقعیت این منار در شهر غزنی سمت شمال روضه سلطان محمود غزنوی واقع شده است.

۵. منار بهرام شاه

این منار عظمت و اقتدار دوران غزنویان در بخش هنرمعماری می‌باشد، نقوش برجسته و ظریف از خشت پخته، آرایش آجر کاری و چیدن خشت‌ها در این منارها زیبایی خاص خود را دارد. درب ورودی این منارها از اثرگذشت زمان و فرسایش خاک فعلاً در ارتفاع بالای از زمین قرار گرفته و همچنان کتیبه‌های نیز به خط کوفی بر بدنه‌های مناره‌ها حکاکی شده است.

این منار یکی از آبدات تاریخی غزنی محسوب می‌گردد که از داخل و خارج مردم برای دیدن آن می‌آیند. بهرام شاه پسر مسعود پسر ابراهیم پسر مسعود پسر سلطان محمود بوده در سال ۵۱۲ به تخت شاهی نشسته و دوبار به هندوستان لشکر کشیده است.

۶. بالاحصار غزنی

تاریخ بالاحصار غزنی سالها پیش از عصر غزنویان بوده است، یک بخش جنوبی آن در زمان امیر حبیب الله خان به شکل معماری امروزی ساخته شده و بخش شمالی آن که شامل بنگله بود از بین رفته و شاهان غزنوی مخصوصاً مسعود اول و سلطان محمود در این محل می‌آمدند و بیشتر استفاده نظامی داشته است، بالا حصار بر ۳۰ الی ۴۰ کیلومتری شهر غزنی مشرف است.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

هدف از این نوشته آگاهی خوانندگان نشریه از برخی آثار فرهنگی - تاریخی و شخصیت‌های شهر باستان غزنی است که به غزنی شهرت جهانی داده است:

۱. حکیم سنایی

ابوالمجد مجدود بن آدم معروف به حکیم سنایی (۴۷۶-۵۳۵ ه ق) از شاعران بزرگ دری زبان است. او اولین شاعری است که تصوف را در شعر به تصویر کشیده است. سنایی تمایلی به مدح پادشاه نداشته است مردی بود آزاد اندیش که علیه استبداد و بی‌انصافی مبارزه می‌کرد.

مرفد وی که در زمان غزنوی‌ها ساخته شده بود، در زمان امیر حبیب الله خان به یک ساختمان جدید تبدیل شد و ارزش تاریخی آن از بین رفت.

۲. سلطان محمود غزنوی

سلطان محمود غزنوی فرزند سبکتگین سرسلسله غزنویان می‌باشد، وی در دهم محرم الحرام ۳۶۱ هجری قمری تولد یافته و روز ۲۳ ربیع الثانی ۴۲۱ هـ به عمر ۵۹ سالگی جهان فانی را ترک کرده است. وسعت حکومت محمود را از شرق به هند، از

غرب به همدان ایران، از شمال به خوارزم و از جنوب به سواحل بلوچستان گفته‌اند، سخاوت، جوانمردی، تدبیر امور، دلیری و پایبندی به عقیده اسلامی در زمان حکمروایی سلطان در کتاب‌های تاریخ زیاد نوشته شده است.

مقبره سلطان محمود در داخل با یک گنبد بزرگ به صورت هشت ضلعی از خشت پخته در مسیر راه غزنی - کابل در قریه روضه اعمار گردیده است.

۳. ابوریحان البیرونی

محمد بن احمد ابوریحان البیرونی از توابع خوارزم بوده که در سن شش سالگی به دربار سلطان محمود راه یافته است. او در علوم مختلفی چون نجوم، ریاضی، هندسه، جغرافیه و تاریخ ملل تبحر داشته است. البیرونی کتاب‌های زیادی درباره عقاید هندوان، ملل آریایی، عرب، یهود، قبطی، یونانی، رومیان، جغرافیه، نجوم، ستارگان و دوایر فلکی نوشته است. او در سال ۴۴۰ هجری قمری در غزنی وفات کرد.

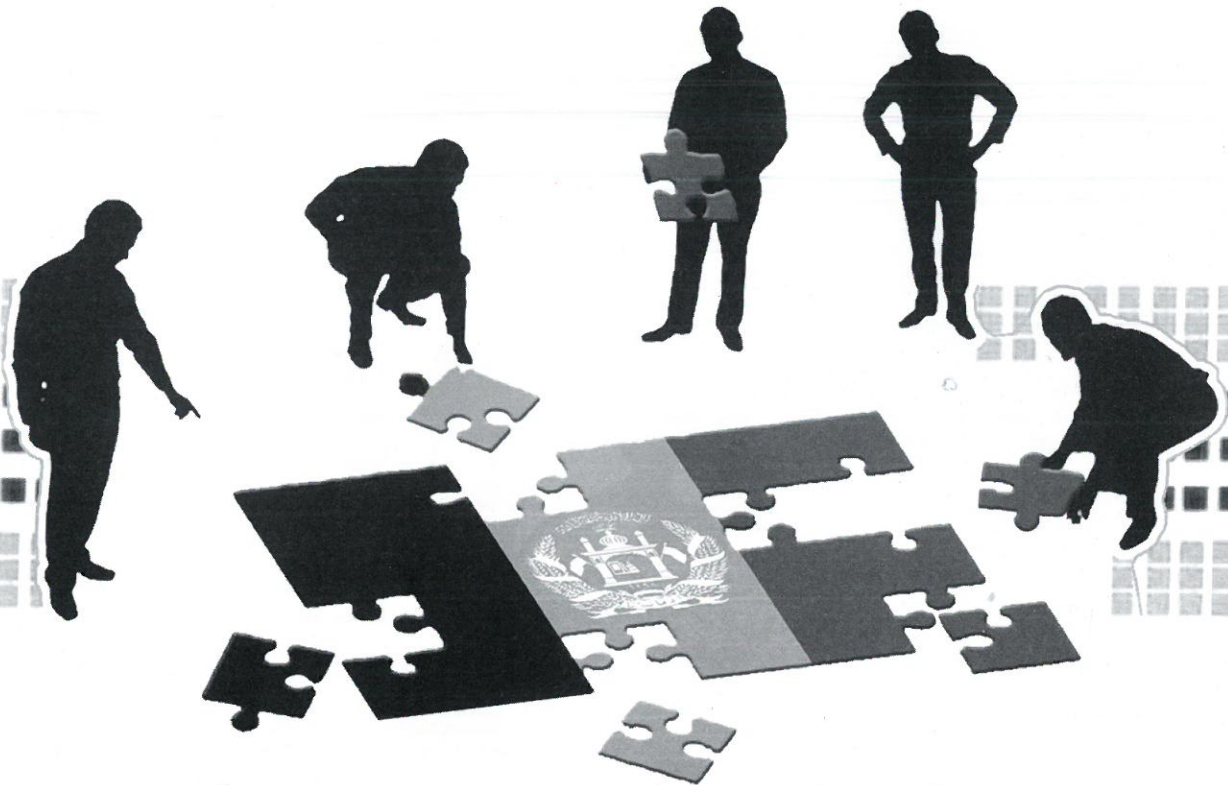

مقاله‌ها

- ۲۲ نقش فرهنگ سیاسی بر توسعه سیاسی در افغانستان
بصیر احمد شریفی، فارغ التحصیل از دانشکده علوم سیاسی
- ۲۶ حق وکیل مدافع در قانون جزایی و نقش آن در تأمین عدالت جزایی
محمدکاظم سروری، محصل سال چهارم حقوق
- ۲۹ تابعیت در اسلام
حسن رضا شایانفر، محصل سال دوم دانشکده فقه و حقوق
- ۳۳ رازهای معلمان بزرگ
هدایت الله محمود (حداد) - محصل سال سوم دانشکده حقوق
- ۳۶ عوامل خطر سرطان پستان
نجیبه شریفی، آمریت دیپارتمنت قابلیتگی
- ۳۹ سندرم پیش از قاعدگی
بصیره مبارز محصل سال پنجم دانشکده طب معالجوی
- ۴۲ بررسی رفتارهای تغذیه صحیح در دوران بارداری
راحله رمزی، محصل سمستر هشتم رشته قابلیتگی

نقش فرهنگ سیاسی بر توسعه سیاسی در افغانستان

بصیر احمد شریفی، فارغ التحصیل از دانشکده علوم سیاسی

چکیده

توسعه سیاسی مقوله‌ای است که هر نظام سیاسی به دنبال رسیدن به آن است. به عقیده بسیاری از پژوهشگران، فرهنگ سیاسی از جمله عواملی است که زمینه را برای توسعه سیاسی فراهم می‌کند. در این پژوهش که روش نوشتاری در آن بیشتر توصیفی تحلیلی است و هدف از آن علاوه بر درک چگونگی رسیدن جوامع و از جمله افغانستان به توسعه می‌باشد، باز کردن راه برای علاقه‌مندان موضوع توسعه سیاسی منحیث یک هدف کلی پیگیری خواهد شد. در فرایند تحقیق به این حقایق دست یافتیم که فرهنگ سیاسی نقش استراتژیک بر بحران توسعه سیاسی دارد. بناءً در این تحقیق کوشش شده است تا ریشه‌های فرهنگی موانع توسعه سیاسی را در افغانستان شناسائی و راه‌های رسیدن به نظام فرهنگی مطلوب برای جامعه جستجو گردد و در اخیر نظام سیاسی که بتواند بر مشکلات فرا راه توسعه در افغانستان فایق آید همان نظام سیاسی فدرال است مورد توجه قرار گرفته است.

ساختار فرهنگ سیاسی و عوامل تغییرات اجتماعی در افغانستان

الف: عناصر اصلی نظام فرهنگی افغانستان

فرهنگ مجموعه ای از باورها، عقاید، ایستارها و نمادهایی است که انسان با آنها زندگی می کند و رفتار انسان بر اساس آنها شکل می گیرد. و این فرهنگ زمانیکه معطوف به سیاست گردد، فرهنگ سیاسی را تشکیل می دهد. به عقیده «لوسین پای فرهنگ سیاسی مجموعه ی ایستارها، اعتقادات و احساساتی است که به روند سیاسی سامان می دهد و اصول و قواعد تعیین کننده ی حاکم بر رفتار سیاسی را مشخص میکند»^۱

ساختار فرهنگی افغانستان، اصالتاً متشکل از دو فکتور (قبیله یاسنت و اسلام) می باشد. افغانستان تا اوایل قرن بیستم به دلیل تأثیر ناپذیری از محیط بیرون، دارای عناصر فرهنگی خاص خود بود. این عناصر از دو منبع فرهنگی تغذیه می گردند: «اسلام و قبیله».

اسلام دین رسمی بیش از ۹۹ درصد مردم افغانستان را تشکیل می دهد که از قرن اول هجری تا امروز در کشور وجود داشته و مورد عمل مردم قرا گرفته است. در کنار اسلام، خصوصیات زندگی ایلی و عشیره ای کشور که پیشینه ای آن به قبل از اسلام بر می گردد، نیز در میان این مردم دارای ریشه های عمیق و گسترده است که بخشی از هویت، ارزش ها و ایستارها و رژیم حقوقی و رفتاری مردم را شکل می دهند.^۲ این دو فکتور در درازای تاریخ تأثیرات خود را به

فرهنگ و ساختار سیاسی مطلوب در افغانستان

وابستگی نظام سیاسی افغانستان به فرهنگ سیاسی و عدم موجودیت فرهنگ سیاسی کارا و فراگیر در افغانستان باعث شده است که این کشور در طول نزدیک به یک قرن اخیر هیچگونه پیشرفتی را در بخش توسعه نظام سیاسی و دموکراسی تجربه نکند. بناء تا زمانی که فرهنگ سیاسی در این کشور توسعه نیافته و طرز دید دولت مردان به این موضوع تغییر نکند توسعه سیاسی را تجربه نخواهیم کرد. در مدت کمتر از یک قرن افغانستان شاهد هشت قانون اساسی بوده است اما در تمامی قوانین نتوانسته است از حیطة ی تک سالاری و فرد محوری پا را فراتر بگذارد زیرا فرهنگ سیاسی بستری است که نظام سیاسی در آن رشد می کند و هرگاه این بستر مناسب نباشد طبیعی است که نظام سیاسی رشد را تجربه نخواهد کرد.

بنابراین برای هر کشور توسعه نیافته به خصوص افغانستان لازم است تا ساختار پویا داشته و از استقلالیت و یک پارچگی برخوردار گردد تا به توسعه برسد. بزرگترین اصل که منحیت نقطه عطفی در روند رسیدن به معیارات توسعه در افغانستان شناخته می شود این است که نظام متمرکز و خودکامه، جای خود را به نظام سیاسی غیر متمرکز و جمع گرا، با مشارکت سیاسی همگانی و برابری و همپذیری خالی کند و نخبگان سیاسی به این باور اند که هیچگاهی با انحصار قدرت سیاسی نمی توان به توسعه سیاسی رسید، برای تغییر نظام سیاسی به نظام غیر متمرکز و مشارکت سیاسی برابر اقدام جدی و بنیادی نمایند.

۱- محمد اکرم عارفی، توسعه سیاسی در افغانستان، موانع و چالش ها، (مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه، چاپ اول، ۱۳۹۳، ص ۱۹۱)

۲- همان، ص ۱۹۴

صورت جدی و دوامدار بالای سیاست‌گذاری‌های حکام گذاشته‌اند که به صورت جداگانه به هر یک از آنها پرداخته می‌شود.^۱

اسلام

امروزه دین در جامعه افغانی به یک نظام کلی و فراگیری برای رهبری زندگی مردم در ابعاد مختلف اجتماعی فرهنگی و سیاسی مبدل گردیده است. به باور یک دانشمند فرانسوی «لیور روا»، نه تنها گفتن این که زندگی دهقان افغانی با اسلام عجین شده کافی نیست. اسلام برای او عبارت از افق فکری، نظام ارزش‌ها و مجموعه قوانینی که رفتارهای او را تبیین می‌کند، حتا اگر این قوانین با قواعد دیگری چون نظام قبیله‌ای مخلوط شده باشد، نیز اسلام است که تنها مرجعی را که در همه جا مشروعیت دارد در اختیار می‌گذارد.^۲

قومیت

عنصر قومیت‌گرایی در گذشته سیاسی افغانستان به همان حدی که پایه استحکام دولت و قدرت سیاسی بوده، در جهت بی‌ثباتی سیاسی هم عمل کرده است. از تشکیل حکومت ابدالی‌ها در ۱۷۴۷، با محوریت قبایل پشتون تا محوریت قومیت در ساختار قدرت سیاسی در دوره امیر عبدالرحمان در دو دهه آخر سده ۱۹ و تا جنگ قدرت بین اقوام در یک دهه پیش، تحولات بسیاری در رابطه قومیت و پدیده قدرت روی داده، ولی هنوز هم این رابطه بحث‌انگیز و چالش‌زا است. خیلی‌ها معتقدند که راه رسیدن به قدرت سیاسی در افغانستان، از دل اقوام می‌گذرد و قومیت تعیین‌کننده بسیاری از رفتارهای سیاسی است. قانون اساسی شماری اقوام را به رسمیت می‌شناسد و در دولت یک وزارتخانه برای رسیدگی به امور اقوام و قبایل وجود دارد. در زندگی روزمره مردم هم قومیت نقش غیرقابل انکاری دارد.

تعدد قومیت در افغانستان

آمار مشخص و همه‌پذیری از تعداد و جمعیت اقوام افغانستان وجود ندارد. برخی این اقوام را تا ۵۰ شمرده‌اند، اما قانون اساسی ۱۴ قوم را به رسمیت شناخته است: پشتون، تاجیک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ، پشه‌ای، نورستانی، ایماق، عرب، قرغیز، قزلباش، گوجر و براهوی.^۳ از جمله چهار قوم نخست، پرجمعیت‌ترین اقوام کشور هستند و در عرصه قدرت سیاسی نقش اصلی را به عهده دارند.

ب: عوامل عمده تغییرات اجتماعی در افغانستان

به صورت عموم سه عامل اجتماعی (مردم، علما و روشنفکران و حاکمیت) با نقش‌هایی متفاوت از تأثیرگذارترین متغیرها در تغییرات اجتماعی‌اند.

علما و روشنفکران به عنوان نظریه‌پرداز، طراح و رهبر، مردم به عنوان بستر اجتماعی زمینه‌های تحول و حاکمیت لا اقل از باب عدم مانع، می‌توانند از عوامل تأثیرگذار در توسعه، پیشرفت و تحول فرهنگی و اجتماعی باشد. ناسازگاری و تنافی و انشقاق در این سه ضلع می‌تواند چالش جدی فرا روی تغییرات و تحولات فرهنگی و اجتماعی مناسب توسعه باشد. این ناسازگاری به سه صورت قابل تبیین است:

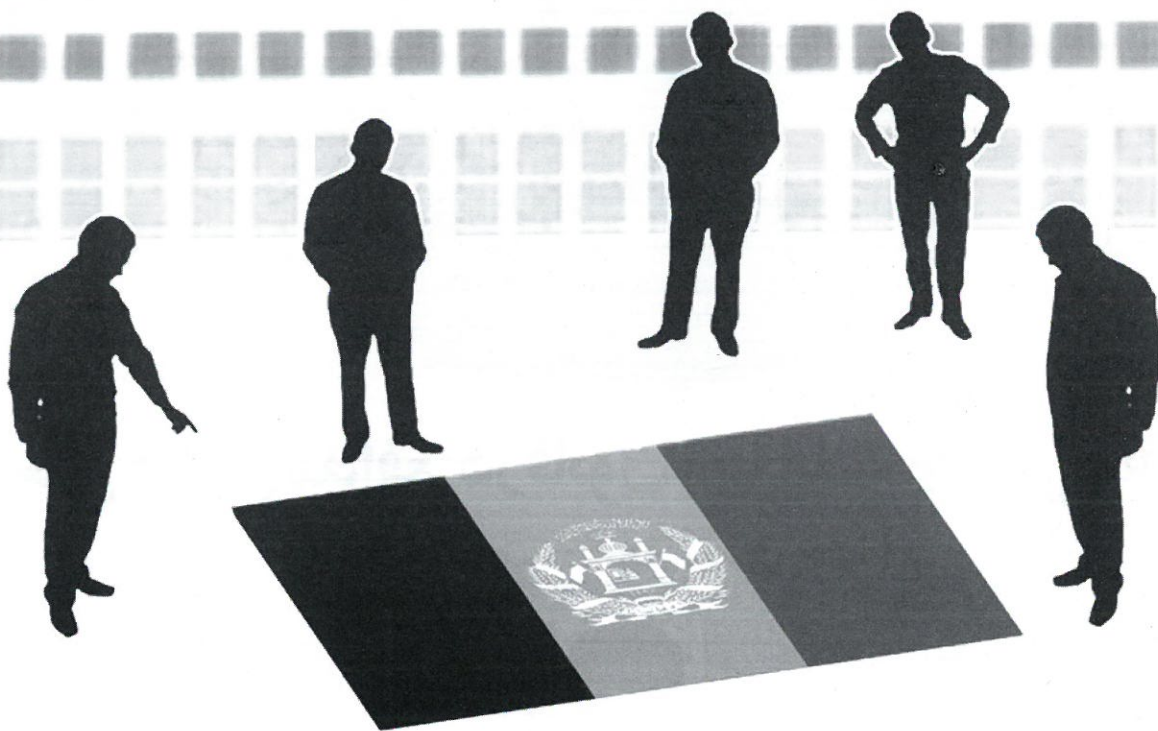
۱. ناسازگاری گفتاری: که در گذشته مواجه علما و روشنفکران با پدیده مشروطیت خواهی و تجددگرایی و تحول اجتماعی و سیاسی در افغانستان از منطق و انسجام برخوردار نبوده است.
۲. ناسازگاری اجتماعی: تا زمانی که اندیشه‌ها، ارزش‌ها و باورهای جاری در بستر حیات اجتماعی یکنواخت باقی بماند تحول در حیات اجتماعی نیز ممکن نیست.
- ناسازگاری سیاسی: که جریان‌های مشروطه‌خواهی و نوگرایی در افغانستان به مجرد شروع و قبل از خودیابی همواره با گسست و انفصال تاریخی مواجه بوده است که این گسست گاهی از بیرون تحمیل شده است و گاهی به دلیل ناسازگاری‌های درونی ناکارآمد شده است.

۱- همان

۲- محمد اکرم عارفی، پیشین، ص ۱۹۶

۳- قانون اساسی افغانستان، ماده چهارم

نتیجه گیری

افغانستان از لحاظ ترکیب جمعیتی از اقوام و ملیت‌های پشتون، هزاره، تاجیک، ازبک، بلوچ، نورستانی و... تشکیل شده و بر اساس آخرین آمار تقریبی سازمان ملل متحد (یوناما) در افغانستان هیچ اکثریتی آماری وجود ندارد که بتواند از نظر آماری اکثریت قابل قبول را احتوا کند. هر کدام از ملیت‌ها دارای آداب رسوم و زبان خاص خود بوده و از لحاظ فرهنگی دارای ویژگی‌های متفاوت هستند.

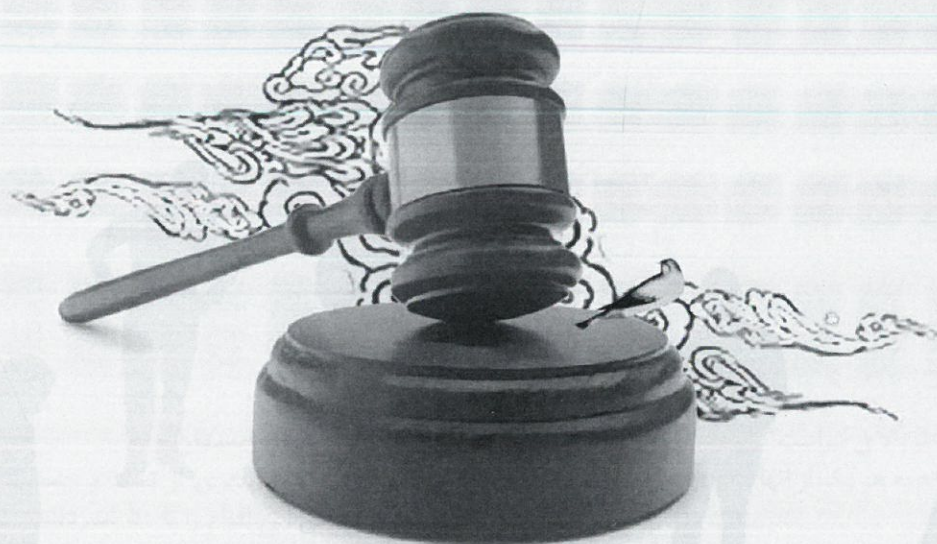
پس عدم مشروعیت نظام سیاسی به صورت واقعی‌اش بنای همه مشکلات و مانع عمده توسعه پنداشته می‌شود و هرگاه این موضع مهم حل و فصل گردد به یقین گفته می‌توانیم که همه مواردی را که هانتنگتون برای تمایز جوامع توسعه یافته از جوامع توسعه نیافته ذکر کرده بود برطرف خواهد شد، زیرا او در این مورد به سه نکته (اقتدار معقول، ساختار سیاسی تمایز یافته و اشتراک سیاسی) اشاره کرده بود و چون بالطبع گفته می‌توانیم که هرگاه مشکل معقولیت قدرت سیاسی مرفوع گردد، زمینه مشارکت سیاسی خود بخود فراهم می‌گردد و در نتیجه سبب بر آورده شدن سومین شرط هانتنگتون (ساختار سیاسی تمایز یافته) خواهد گردید. بناء ما باید دنبال طرحی باشیم که در اولین گام خود بتواند بحران مشروعیت را رفع و زمینه مشارکت سیاسی مردم را فراهم سازد. پس به نظر

نویسنده یگانه طرحی که بتواند هر دو مشکل را همزمان مرفوع بسازد، طرح تغییر نظام به سیستم فدرال می‌باشد. فدرالیسم می‌تواند ساختار سیاسی مناسب و مانع به وجود آمدن تضاد سیاسی ناشی از عدم احقاق حقوق ملیت‌ها در داخل یک کشور گردد.

منابع

۱. دهخدا، علی اکبر، فرهنگ دهخدا، جلد دوم، (تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۵).
۲. حسن، عمید، فرهنگ عمید، جلد دوم، (تهران، نشر سپهر، چاپ ۲۸، ۱۳۸۹).
۳. انوری، حسن، فرهنگ سخن، جلد دوم (تهران، چ هفتم، ۱۳۹۱).
۴. سجادی، عبدالقیوم، جامعه‌شناسی سیاسی افغانستان، کابل، موسسه تحصیلات عالی خاتم النبیین، چ دوم ۱۳۹۱.
۵. عارفی، محمد اکرم، توسعه سیاسی در افغانستان، موانع و چالش‌ها، (مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه، ۱۳۹۳).
۶. بابایی، پرویز، فرهنگ اصطلاحات و مکتب‌های سیاسی، تهران، نشر نگاه، ۱۳۹۱.
۷. موققی، سید احمد، نوسازی و توسعه سیاسی، تهران، نشر میزان، خزان ۱۳۹۱.
۸. منصور، عبدالحفیظ، موانع توسعه سیاسی در افغانستان، چ (کابل، انتشارات سعید، ۱۳۹۲).

حق وکیل مدافع در قانون اجرائات جزایی و نقش آن در تأمین عدالت جزایی

محمد کاظم سروری، محصل سال چهارم حقوق

مقدمه

حق تعیین و گرفتن وکیل مدافع یکی از اصول محاکمه عادلانه بوده و یکی از ارکان محاکمه عادلانه را به خود اختصاص داده است، محاکمه عادلانه به طوری که هیچ شخص بی گناه مجازات نشود و هیچ مجرمی از تعقیب عدلی باز نماند. (ماده ۲ فقره ۴ ق.ا.ج). قانونی اساسی برای دفع اتهام و اثبات حق برای هر شخص بدون تبعیض و تمایز حق می دهد وکیل مدافع بگیرد و حتی برای کسانی که توان مالی گرفتن وکیل مدافع را ندارند برای این طور اشخاص وکیل مدافع رایگان از جانب دولت تعیین می گردد. (ماده ۱۳ ق.ا.) وکیل مدافع از حقوق مظنونین و متهمین در ارگان های (پولیس، سارنوالی، محکمه) دفاع می کند و در قضایای جزایی برای تأمین عدالت و توازن یکسان مراحل پروسه محاکماتی و طرفین قضیه احساس می گردد، زیرا که در قضایای جزایی یک طرف محکمه را سارنوال به حیث مدعی العموم و مدعی حق الله تشکیل می دهد. باتوجه به این موارد حق گرفتن وکیل مدافع در قانون اجرائات جزایی و نقش آن را در تأمین عدالت جزایی در مراحل محاکمه بررسی خواهیم نمود.

کلید واژه ها: وکیل مدافع، نقش، عدالت، قانون اجرائات جزایی، مظنون و متهم.
با موجودیت وکیل مدافع در قضایای جزایی اصل محاکمه عادلانه رعایت می شود. برای شخص مظنون و متهم حق گرفتن وکیل مدافع طی مراحل گوناگون پروسه محاکماتی داده شده، مظنون و متهم در هر مرحله می تواند از این حق خویش استفاده نمایند.
بر همین اساس نقش وکیل مدافع را در دفاع از حقوق موکل (مظنون و متهم) در «چهار» مرحله طبق مواد قانون اجرائات جزایی ۱۳۹۳ اشاره می نمایم و آن مراحل عبارتند از:
الف) نقش وکیل مدافع در مرحله گرفتاری مظنون
ب) نقش وکیل مدافع در مرحله تحقیق مظنون
ج) نقش وکیل مدافع در مرحله محاکمه متهم
د) نقش وکیل مدافع در مرحله بعد از فیصله محاکمه متهم

الف) نقش وکیل مدافع در مرحله گرفتاری مظنون

وکیل مدافع در مرحله گرفتاری مظنون نقشی اساسی و مهمی دارد زیرا که مظنون از حقوقی که قانون برایش اعطاء نموده در این مرحله حساس که اساس و تهداب گذار قضیه جزائی را شکل می دهد و امکان دارد از سوی پولیس نقض گردد بی خبر است.

در این حالت چون وکیل مدافع شخصی است که به مسائل قانونی بلدیت داشته می تواند از نقض حقوق مظنون در مرحله گرفتاری مانع شود. اگر چند پولیس در جریان گرفتاری مظنون قانوناً مکلف است تا متهم را از حقوق قانونی آگاه نماید چنانچه قانون اجراء جزائی در این زمینه صراحت دارد که:

پولیس در حین گرفتاری، سارنوال قبل از تحقیق، وقاضی قبل از محکمه مکلف اند حقوق مندرج ماده هفتم این قانون را به مظنون و متهم... توضیح... نمایند (ماده ۳ ق.ا.ج).

ولی کماکان به چشم می خورد که حقوق قانونی مظنون در حالت گرفتاری از سوی پولیس نقض می گردد. به طور مثال: از شخص مظنون جبرا بنابر عوامل گوناگون اعتراف اخذ می گردد.

با این وضعیت اگر مظنون وکیل مدافع داشته باشد وکیل مدافع با کمال آزادی و وظیفه به شکل نظارت کننده تامین حقوق قانونی مظنون در مرحله گرفتاری بوده و هر گاه کدام حق قانونی مظنون نقض می گردد بالای آن انگشت اعتراض می گذارد.

تفهم دلایل گرفتاری، اطلاع و آگاهی از اتهام منسوبه، یکی از حقوق دیگر مظنون در زمان گرفتاری است که این حق توسط قانون اجراء جزائی به رسمیت شناخته شده است. (ماده ۳ فقره ق.ا.ج)

اگر چنین حقی از جانب پولیس در مورد مظنون نقض می گردد وکیل مدافع مظنون باز هم مداخله می نماید و دلایل گرفتاری مظنون را از پولیس جويا گردیده و همچنان اتهام منسوبه که به مظنون رجعت داده شده معلوم می نماید که مطابق قانون بوده یا خیر؟

با این شرح که اتهام نسبت داده شده در قانون افغانستان جرم بوده بنابر قاعده قانونی (هیچ عملی جرم پنداشته نمی شود مگر به موجب احکام قانون) (ماده ۲ ق.ج). بناء نقش وکیل مدافع در جریان گرفتاری برای تامین عدالت سودمند بوده بنا بر قواعد قانونی که فوق اشاره شد، با بودن وکیل مدافع در جریان گرفتاری یک رکن محاکمه عادلانه تکمیل می گردد.

ب) نقش وکیل مدافع در مرحله تحقیق

تحقیق هم یکی از حالاتی است که مظنون و متهم برای مساعدت وکیل مدافع ضرورت دارد. در مرحله تحقیق که یک مرحله حساس در بخش محاکمه عادلانه بوده و در این مرحله حقیقت بر مفهوم قانونی اش بر ملاء می گردد چنانچه در قانون اجراء جزائی تحقیق را چنین تعریف نموده است: هدف از تحقیق، دستیابی به حقایق قضیه و یقین بر وقوع جرم و شناسایی مرتکب آن می باشد (ماده ۳۴۱ فقره ۲ ق.ا.ج)

چون تحقیق از جمله صلاحیت های ارگان سارنوالی مطابق قانون اساسی می باشد. بناءً قاضی تحقیق ارگان سارنوالی، حقوقدان و حاکم بر مسائل قانونی می باشد، لذا ایجاب می کند، تا در این مرحله نیز به نمایندگی از مظنون جهت توازن، حضور یک شخص حقوقدان که حاکم بر مسائل قانونی باشد ضرور است تا در برابر هیئت تحقیق دفاع نماید و آن شخص همین وکیل مدافع است. و قانون این حق را برای مظنون داده تادر برابر دفع اتهام برای خویش وکیل مدافع انتخاب نماید.

قانون اجراء جزائی بیان می دارد که سارنوال مکلف است تا عمل جرمی را که به وی نسبت داده شده ابلاغ و بعد از آگاهی وی در به حق داشتن وکیل مدافع اظهارات او را در زمینه جويا شود (ماده ۳۴۳ ق.ا.ج).

در نتیجه علت موجودیت وکیل مدافع در جریان تحقیق دفاع از حقوق مظنون بوده تا حقوق مظنون از جانب هیئت تحقیق نقض نگردد. در این مرحله نیز وکیل مدافع ناظر بر اجراء هیئت تحقیق در قبال موکلش می باشد.

به طور مثال: قانون برای توقیف شخص مظنون و متهم میعاد معینه را پیشینی نموده هر گاه در مدت معینه قانون قضیه مظنون و متهم به محکمه احاله نگردد و مظنون و متهم غیر قانونی تحت توقیف باشد این وکیل مدافع است که نقش خویش را تثبیت می نماید و بالای توقیف غیر قانونی مظنون متهم اعتراض می نماید و خواستار رهائی آنها از توقیف می گردد.

د) نقش وکیل مدافع در مرحله بعد از فیصله محاکمه متهم

تا اینجا روشن شد که وکیل مدافع بر اساس قانون اجرائات جزائی اجازه دارد در همه حالات موکل خویش را مساعدت نماید. اما بعد از فیصله محاکمه هم یک حالت محاکماتی بوده که متهم نیاز به مساعدت قانونی وکیل مدافع خویش دارد و وکیل مدافع در این مرحله با موکل خویش در مورد قناعت و عدم قناعت بالای فیصله محکمه کمک می نماید، چرا که وکیل مدافع می داند، بعد از فیصله محکمه ابتدائیه تجدید نظر و بعد از فیصله محکمه استیناف نیز حق فرجام طلبی به وکیل مدافع و محکوم علیه طبق قانون اجرائات جزائی داده شده و وکیل مدافع اعتراض و دفع اعتراض خویش را به دیوان های مربوطه استیناف یا ستره محکمه تقدیم مینماید. ماده ۲۱۱ فقره ۳ و ماده ۲۳۰ فقره همان) که خود مبین تامين عدالت می باشد.

نتیجه

حالا به صورت جمع بندی که چگونه وکیل مدافع می تواند تامين کننده عدالت جزائی باشد نکاتی اشاره می شود. حق داشتن وکیل مدافع از سوی اصحاب دعوا در تمام مراحل محاکمه بر کسی پوشیده نیست؛ زیرا جامعه قبل از پیدایش دولت و قوانین موضوعه مدون دارای حقوق فطری و طبیعی بوده است.

در محاکم فعلی هر چند تضمین و اجرای عدالت در درجه نخست از وظایف اصلی قضات است؛ اما در این بین وظیفه مهم و مؤثری نیز برعهده وکلای مدافع می باشد و آن مساعدت و تعاون و همکاری با قضات برای تأمین همه جانبه عدالت در جامعه است در صورتی که وکلای مدافع همان صداقت در عمل را پیشه خود سازد و هر آنچه که در قانون ذکر شده است، براساس آن دست مزنون و متهم را در مراحل گوناگون بگیرد بدون شک باید انتظار تامين عدالت جزایی را باید داشت. چون اگر خوب دقت کنیم قانون اجرائات جزایی توجه ویژه به مزنون، متهم و وکیل مدافع نموده است.

منابع:

۱. نظام الدین عبدالله، حقوق و وجایب، انتشارات سعید، ۱۳۹۱
۲. سید محمد هاشمی، حقوق اساسی و ساختار های سیاسی، انتشارات بنیاد میزان ۱۳۹۰
۳. منوچهر طباطبایی، حقوق اساسی، انتشارات بنیاد حقوقی میزان ۱۳۹۰
۴. قانون اساسی افغانستان ۱۳۸۲
۵. قانون اجرائات جزایی افغانستان ۱۳۹۳
۶. قانون جزای افغانستان ۱۳۵۵

ج) نقش وکیل مدافع در جریان محاکمه

در مرحله محاکمه که مرحله سر نوشت ساز برای متهم است به این شرح که اگر اتهام وارد باشد شخص متهم از جانب محکمه محکوم به جزاء می گردد و اگر اتهام وارد نباشد و اصولاً دفع گردیده و شخص متهم برائت اخذ می نماید، هیئت قضایی در این صورت می تواند تصمیم عادلانه اخذ نمایند که تمامی موارد که در جلسه بحث می شود (میان نماینده متهم و سارنوال) حقوقی و قانونی باشد.

پس متهم حق دارد در جریان محاکمه از خود وکیل مدافع داشته باشد و محکمه در قدم اول مکلف است تا از حق گرفتن وکیل مدافع متهم را باخبر سازد.

میعادی که باید وکیل مدافع و متهم از روز جلسه قضائی باخبر شود پنج یوم قبل از انعقاد جلسه قضائی است (ماده ۲۰۳ ق.اج.). بر علاوه موارد قبلی که نقش وکیل مدافع در جریان محاکمه اشاره گردید وکیل مدافع برای دفاع از حقوق موکلش دلایل و شواهد دفاعی خویش را به محکمه ارائه بدارد، قانون اجرائات جزائی برای وکیل مدافع و متهم حق می دهد تا لیست شهود و اهل خبره را با توضیح دلایل شهادت و معاینات به محکمه ارائه نماید.

با توجه به مواردی که گفته شد تمام مواد قانونی در مورد نقش وکیل مدافع را در مرحله محاکمه نشان می دهد که همکار در قسمت تامين عدالت در این مرحله می باشد.

تابعیت در اسلام

پیرم خاتم

پوهنتون
خاتم النبیین (ص)
شعبه غزنی

۲۹

حسن رضا (شایانفر)
محصل سال دوم دانشکده فقه و حقوق

چکیده

تابعیت در حقوق عرفی رابطه شخص و دولتی معین را تشکیل می دهد و محدوده آن را مرزهای جغرافیایی و قراردادی تعیین می کند. ولی در قوانین و مقررات اسلامی، تابعیت معنا و مفهوم گسترده تری دارد و مبنای آن را پذیرش اسلام (تابعیت ایمانی) یا قبول حکومت اسلامی و عضویت در آن (تابعیت پیمانی) تشکیل می دهد. در این تحقیق بر آنیم تا بحث تابعیت را که در آثار فقها به آن کمتر اشاره شده است مورد بررسی قرار دهیم تا روشن شود که از نظر فقه اسلامی چه کسانی اتباع دولت اسلامی محسوب می شوند.

کلید واژه‌ها: تابعیت، دولت، اسلام، تابعیت ایمانی، تابعیت پیمانی.

مقدمه

«تابعیت» در لغت، مصدر جعلی از باب «تَبَعٌ، يَتَّبِعُ، تَبَعاً» به معنای پیرو، دنباله رو و فرمانبردار بودن است و جمع آن «اتباع» میباشد که در اصطلاح حقوق عرفی، به نوعی رابطه «شخص» و «دولت» معین اطلاق میشود، رابطه ای که براساس آن «شخص» عضو جمعیت اصلی «دولت» محسوب میشود و منشأ حقوق و تکالیفی برای شخص مزبور میباشد. مقصود از دولت در این مقام، شخصیت حقوقی مستقلی است که از چهار عنصر جمعیت، سرزمین، حکومت و حاکمیت مستقل تشکیل شده است و از لحاظ قوانین بین المللی، دولت های دیگر آن را به رسمیت شناخته باشند.

مفهوم تابعیت در اسلام

در کتاب و سنت و دیگر منابع فقهی و در آرای فقهای اسلامی، لفظی معادل تابعیت - به معنایی که در حقوق عرفی رایج است - وجود ندارد؛ زیرا در اندیشه سنیسی اسلام، حکومت، به خدا تعلق دارد و حاکمیت واقعی به وسیله انبیا و اولیا اعمال میشود. خداوند در قرآن می فرماید: ای اهل ایمان! فرمان خدا و رسول و فرمانروایانی که [از سوی خدا و رسول او] از خود شما هستند را اطاعت کنید. پس اگر در چیزی کار به نزاع کشید، آن را به حکم خدا و رسول بازگردانید. اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید، این کار برای شما بهتر و خوش عاقبت تر خواهد بود (نساء: ۵۹). در جای دیگر، آشکارا میگوید: حکومت تنها از آن خدای تبارک و تعالی است. (یوسف: ۴۰).

در اندیشه سیاسی اسلام، مرز میان انسان ها، خاک، سیم خاردار، رودخانه، جنگل و کوه نیست، بلکه این مرز براساس ایمان و کفر شکل میگیرد. عده ای به خدا و روز جزا ایمان آورده اند و انبیا و اولیا را تأیید کرده اند که اینها اهل نجات و بهشت اند و عده ای

نیز به آنها کفر ورزیده اند که آنها راه ضلالت در پیش گرفته اند و اهل دوزخ اند.

آیات قرآنی بر «تابعیت» به معنای عرفی آن دلالت ندارند؛ زیرا تابعیت به معنای عرفی، به مرزهای اعتباری میان کشورها اختصاص دارد و اعتقادات دینی در آن بی تأثیر یا کم تأثیر است، در حالی که اساس تابعیت در اسلام، بر اعتقادات دینی استوار می باشد. با این توضیحات روشن میشود که آنچه در معنای «اتباع» مورد نظر حقوقدانان عرفی است، در فرهنگ سیاسی اسلام در قالب «امت» و «ملت» تجلی یافته است، زیرا در حقوق عرفی، ماهیت تابعیت، رابطه تعریف شده ملت و دولت است، بی آنکه اعتقادات دینی در آن نقشی داشته باشد، ولی در اندیشه سیاسی اسلام، اعتقادات دینی، نقش مهمی در تابعیت دارد و اتباع را به دو دسته ایمانی و پیمانی تقسیم می کند. به عبارت دیگر، رابطه ملت و دولت علاوه بر آنکه سیاسی، حقوقی و معنوی است، وابستگی و پیوستگی دینی نیز دارد.

پیدایش تابعیت در اسلام

در واقع هنگام ظهور اسلام، هیچ گونه حکومت و نظام مقتدر سیاسی، در شبه جزیره عربستان وجود نداشته است، بزرگترین واحدهای اجتماعی را همان قبایلی تشکیل می دادند که در شهرها و بیابان های این سرزمین خشک و سوزان سکونت می کردند. این مردم هیچ گونه بهره ای از علم، دانش، سیاست و حکومت نداشتند و دولت و عناصر تشکیل دهنده آن از جمله جمعیت، کشور و حاکمیت برای آنها بی مفهوم بود. اگرچه در اطراف این مردم بیابان گرد، تمدن پیشرفته ای چون روم وجود داشت که حکومت، کشور و حاکمیت داشت. شاید بتوان یکی از نعمت های بزرگ اسلام برای شبه جزیره

آوردند، مشروط به آنکه فعالیت های آنها تبلیغ دین شان نباشد و مناهی و مناکیر را به طور علنی مرتکب نشوند. این گروه میتوانند با این شرایط و شرایط دیگری که در کتب فقهی بیان شده است، در حکومت اسلامی زندگی کنند و ضمن برخورداری از امنیت لازم، مورد حمایت دولت اسلامی باشند و به تعبیر حقوقدانان عرفی، از اتباع دولت اسلامی محسوب گردند.

خروج از تابعیت دولت اسلامی

در نظام های حقوقی دنیا، در حقوق عرفی همان گونه که امکان ورود به تابعیت دولت و کشوری امکان پذیر است، شرایط خروج از تابعیت آن دولت نیز پیش بینی شده است، ولی در نظام حقوقی اسلام، خروج از تابعیت دولت اسلامی با محدودیت هایی مواجه است. درباره اتباع ایمانی اعم از اینکه این تابعیت از نوع فطری باشد یا ملی، امکان خروج از تابعیت اسلام وجود ندارد، زیرا مرتد - اعم از فطری یا ملی - باید مجازات شود و در هر حال، درباره مرتد فطری، حکم مرگ پیش بینی شده است و در مورد مرتد ملی، انواع سخت گیری که یا به اسلام بازگردد یا کشته شود مورد ملاحظه قرار گرفته است. ولی درباره خروج اتباع پیمانی، قانونگذار اسلام امکان خروج از تابعیت را به دو صورت پیش بینی کرده است:

الف) اختیاری: اگر اهل ذمه بخواهند از پیمان ذمه خارج شوند و به عبارت دیگر، از تحت تابعیت حکومت اسلامی بیرون بیایند، می توانند چنین کاری را انجام دهند و عقد ذمه را یک طرفه فسخ کنند.

ب) قهری: اگر اهل ذمه بر خلاف پیمان خود، اقدامی کنند، قهراً و الزاماً از پیمان ذمه خارج میشوند.

عربستان را زمینه سازی تمدنی براساس آموزه های دینی و مطابق با اصول و معیارهای تمدن های پیشرفته آن دوران دانست. هجرت پیامبر اسلام از مکه به مدینه را میتوان سرآغاز پیدایش تمدن اسلامی دانست؛ زیرا علاوه بر مسلمانان مدینه (انصار)، تعداد قابل ملاحظه ای از مسلمانان مکه نیز از بیم ظلم و ستم مشرکان به آن شهر مهاجرت کردند. شاید برای نخستین بار ساختاری غیر از ساختار قبیله ای، وظیفه حمایت از افراد و شهروندان را عهده دار شد و پس از مدتی با انعقاد پیمان های متعدد و از جمله پیمان مدینه، پیروان ادیان دیگر نیز تحت حمایت دولت اسلامی درآمدند و «جمعیت» تشکیل دهنده حکومت را به وجود آوردند. مسیر شکل گیری «جمعیت» با فتح مکه و برخی سرزمین های دیگر و مسلمان شدن مردم آن سرزمین ها کامل تر شد و جمعیت مسلمان دولت اسلامی افزایش چشمگیری یافت. به یقین میتوان گفت نخستین دولت اسلامی در مدینه شکل گرفت و نهاد تابعیت - چیزی شبیه به آنچه در حقوق عرفی از آن بحث میشود - به وجود آمد و از آنجا که این «جمعیت» را مسلمانان و غیرمسلمانان تشکیل میدادند، «تابعیت» بر یکی از دو معیار «ایمان» و «پیمان» استوار گردید.

۱. ایمان: در اندیشه سیاسی اسلام، هرکس به ذات احدیت و نبوت حضرت ختمی مرتبت ایمان بیاورد، مسلمان است و در هر جای دنیا که باشد، از اعضای امت واحد و اتباع دولت اسلامی محسوب میگردد: «إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُون» (انبیاء: ۹۲) که به پیروی از آن، دولت اسلامی باید خود را به دفاع از حقوق آنان مکلف بداند.

۲. پیمان ذمه: همان گونه که در فقه اسلامی مقرر می باشد، اهل کتاب طبق عقد ذمه میتوانند در جامعه اسلامی و در میان مسلمانان زندگی کنند و آداب و رسوم مذهبی خود را به جای

نتیجه

با توجه به مطالب پیش گفته، می توان یافته های این تحقیق را به شرح ذیل برشمرد:

۱. در میان نسب اربع، رابطه تابعیت در اسلام و در نظام عرفی، عموم و خصوص من وجه است، زیرا در عین اینکه تابعیت از دیدگاه اسلام تعریف مخصوص و تقسیمات ویژه ای دارد، بعضی از تأسیسات حقوق عرفی در این باره مورد قبول اسلام است. به عبارت دیگر، حقوق عرفی همه جمعیت یک سرزمین را از اتباع آن محسوب می دارد و هیچ قید و شرطی ندارد، در حالی که از دیدگاه اسلام، فقط ساکنان سرزمین اسلامی که دارای یکی از دو وصف پیمان یا ایمان باشند از اتباع دولت اسلامی محسوب میشوند و شامل دیگران نمی شود. علاوه بر این، در اندیشه سیاسی اسلام، دولت اسلامی یا حکومت اسلامی به سرزمین و کشور خاصی محدود نیست و هر جا مسلمانان در آنجا ساکن باشند، بخشی از جامعه اسلامی را تشکیل میدهند.

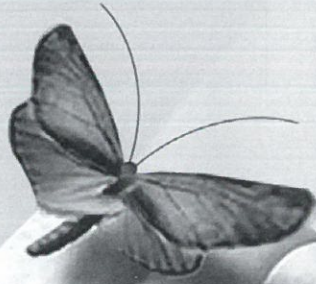
۲. تابعیت در اسلام بر دو پایه ایمان و پیمان استوار است و استناد به دیگر تقسیمات عرفی فقط در همین ساختار قابل پذیرش است. ۳. ورود به تابعیت پیمانی اسلام برای واجدان شرایط، ممکن است و پذیرش تابعیت ایمانی، علاوه بر امکان، مطلوب نیز می باشد. ۴. در مواردی خروج از تابعیت پیمانی اسلام پیش بینی شده است، ولی خروج از تابعیت ایمانی اسلام غیرممکن می باشد.

در جمع میان حقوق اسلامی و حقوق عرفی، دوگونه تابعیت می توان تصور کرد، تابعیت محلی و تابعیت فدرالی یا جهان وطنی که عرف، تابعیت محلی و شرع، تابعیت فدرالی یا جهان وطنی را تأیید میکنند، اگرچه جمع میان این دو نوع تابعیت، بی اشکال است.

منابع

- ۱- قرآن کریم.
- ۲- حرّ عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۱۱، بیروت: انتشارات مؤسسه آل البیت لاحیاء التراث، ۱۴۱۴ق.
- ۳- حلی (محقق)، نجم الدین جعفر بن حسن، شرائع الإسلام، تهران: انتشارات استقلال، ۱۴۰۳ق.
- ۴- خمینی، سیدروح الله، تحریر الوسیله، ج ۲، ج ۴.
- ۵- راغب اصفهانی، ابوالقاسم حسین بن محمد بن فضل، المفردات فی غراب القرآن، ترجمه غلامرضا خسروی حسینی، ج ۲.
- ۶- سلجوقی، محمود، حقوق بین الملل خصوصی، ج ۱، ج ۷.
- ۷- طباطبایی، سیدمحمدحسین، تفسیرالمیزان، ج ۴.
- ۸- عاملی (شهید ثانی)، زین الدین بن علی، الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، ج ۹، ج ۱.
- ۹- کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی (درس هایی از شفعه، وصیت و ارث)، ج ۴، ج ۱۵.

رازهای معلمان بزرگ

هدایت الله محمود (حداد) - محصل سال دوم دانشکده حقوق

مقدمه

اولین معلم بشریت پروردگار عالم است که این کائنات بزرگ را عالمانه اداره می نماید، معلمی عشق الهی و آسمانی است که پروردگار مهربان به انسان اعطا نمود تا به همت بلند خویش روشنگر شب های تاریک و اذهان تاریک ما باشد. برای یک انسان بالاترین مقام معلمی است، معلم یعنی جهان ساز، و شمع که می سوزد تا بسازد. پیامبرگرامی اسلام می فرماید بهترین شما کسی است که قرآن را می آموزد و به دیگران نیز می آموزاند! با این وصف در این نوشته بعضی از رازهای معلمان بزرگ به بررسی گرفته شده است.

کلید واژه ها: معلم، جایگاه معلم، موفقیت معلم، آموزش، برانگیختن احساس، تواضع دردنیای غرور.

در قانون اساسی افغانستان آمده است که «تعلیم حق تمام اتباع افغانستان است که تا درجه لیسانس در مؤسسات تعلیمی دولتی به صورت رایگان از طرف دولت تأمین می گردد دولت مکلف است به منظور تعمیم متوازن معارف در تمام افغانستان، تأمین تعلیمات متوسطه اجباری، پروگرام مؤثر طرح و تطبیق نماید و زمینه تدریس زبان های مادری را در مناطقی که به آن ها تکلم می کنند فراهم کند» (ماده ۴۳ قانون اساسی) تدریس و تعلیم نزد شارع مقدس، کتاب های آسمانی و در قوانین کشورها، از ارزش و احترام برخوردار است. معلم موفق کسی است که در کارش صداقت، راستی را در پیش گیرد.

تواضع در دنیای غرور

سونیائیتو ((Sonia Nieto) استاد زبان، ادبیات و فرهنگ پوهنتون میشیگان، تواضع بجای غرور را رمز موفقیت می‌داند او می‌گوید «تواضع کلمه‌ای است که اگر درست تعریف نشود، بی تفاوتی، انفعال، بی‌عرضگی و در بدترین حالت، فرمان برداری بی‌قید و شرط را می‌رساند. اما این کلمه در تعریف صحیح خود، به معنای «بزرگی روح و اعتماد به نفس» است. در آموزش، تواضع به معنای پذیرش این واقعیت است که یک نفر درباره موضوعی اطلاعات زیادی دارد که ممکن است دانسته‌های شما به اندازه‌ی او نباشد و شما به او نیاز دارید. در این صورت همواره اشتیاق به یادگیری بیشتر در ما وجود خواهد داشت، حتی اگر آن شخص از دوستان، متعلمین پایه اول و یا والدین کم‌سواد یکی از متعلمین مهاجر باشد. پس تواضع به این معناست که با همه افراد - از والدین دارای تحصیلات پایین گرفته، تا یک استاد پوهنتون با مدرک دکترای - به گونه‌ای رفتار کنیم که احساس ارزشمندی در آن‌ها حفظ شود. این نوع رفتار ما نشان می‌دهد که هیچ شیوه، راهکار یا رویکرد جادویی در آموزش و یادگیری وجود ندارد. اگرچه ما نمی‌توانیم تواضع را - حداقل با روش‌های سنتی - آموزش دهیم، اما می‌توانیم این رفتار را در به گونه‌ای جلوه دهیم و برای آن ارزش قائل شویم. تواضع، مفهومی نیست که با به کارگیری ابزارهای اندازه‌گیری قابل سنجش باشد، اما به راحتی می‌توان وجود آنرا تشخیص داد. ما می‌توانیم آنرا در نگاه‌های متعلمین، در متانت و همکاری دوستانه بین آنها، هم‌چنین در روابط محترمانه‌ای که بین معلمان با یکدیگر و در برخورد با خانواده‌های متعلمین برقرار می‌شود، احساس کنیم. در این عصر پر از غرور و خود برترینی بی‌حد و مرز که ما زندگی می‌کنیم، تواضع نشان دادن، یک ویژگی مهم برای معلمان به حساب می‌آید.

بشر از موجوداتی هستند که نیاز به یادگیری دارند و یک معلم و اندیشمندی باشد تا به آنها یاد بدهد مانند آنکه در زمان جاهلیت معلم بشریت پیامبر گرامی اسلام (ص) به آنان یاد داد تا دختران خود را زنده به گور نسازند و همچنان به آنان فهماند تا ظلم ننمایند در امانت خیانت ننمایند. پس از این جا پیداست که بنی آدم نیاز به یادگیری دارد. طوری که ژوزف سمادنی در رازهای معلمان بزرگ در این باره ذکر می‌نماید.

برانگیختن احساس نیاز به یادگیری

ژوزف سمادنی (Joseph Semadeni) معتقد است که «معلمان مؤثر» چیزی بیش از یک «وسیله‌ی انتقال اطلاعات» هستند، آنها کسانی هستند که شعله‌ی اشتیاق به یادگیری را در درون متعلمین مشتعل می‌کنند. او در این باره می‌گوید «وقتی محصول تربیت معلم بودم، موقعیتی برایم پیش آمد که در فعالیت‌های تمرین معلمی، صنف دو معلم را برای مدتی به طور پیوسته مشاهده کنم. موضوع درس هر دو صنف، اسطوره‌شناسی یونان بود. در اولین صنف معلم پشت میز نشسته بود و مجله‌ای را می‌خواند، در حالیکه متعلمین در حال تکمیل کار برگ‌های شان بودند. طور دردناکی معلوم بود که او انگیزه کافی نه تنها برای آموزش آن موضوع بخصوص، بلکه برای شغل معلمی - ندارد تنها کار او این بود که ذهن دانش آموزان را از اطلاعات انباشته کند، نه بیشتر. اما در صنف دوم معلم و شاگردان او با هیجان درباره شخصیت‌های اساطیری یونان، مانند: زئوس، پرومته، آشیل و... صحبت می‌کردند. متعلمین این صنف هر روز برای آمدن به این صنف بی‌صبرانه انتظار می‌کشیدند تا درباره‌ی آنچه شب قبل کشف کرده بودند، با معلم وهم‌صنفی‌های شان صحبت کنند» معلمانی که حس کنجکاوی متعلمین را درباره‌ی یک موضوع از بین می‌برند و تنها با استفاده از ابزارهای شناخت،

یعنی گوش دادن و سؤال و جواب کردن و... آن‌ها را درگیر فرایند یادگیری می‌کنند، کار با ارزشی انجام نمی‌دهند.

رساندن معنا

ژوهانا موستاچی (Johana Mustacchi) معلم «ادبیات رسانه» در نیویورک، معتقد است در دنیای امروز، مهم‌ترین ویژگی معلم این است که توانایی لازم برای آموختن «نحوه‌ی پردازش اطلاعات» را به متعلمین داشته باشد. در صنف درس، این امر از طریق ایجاد موقعیت‌هایی برای تفکر انتقادی، حل مسأله، همکاری متقابل و ارتباطات میسر می‌شود. اگر بتوانیم این کار را بطور مؤثر انجام دهیم، شاهد آن چیزی خواهیم بود که آن را به راه افتادن یا «حرکت به سمت جلو» می‌نامند در نتیجه، متعلمین با به کارگیری مهارت‌هایی که در آنها انگیزه ایجاد می‌کند، قادر به رویارویی با چالش‌ها، کسب مهارت‌های جدید و مواجهه با مشکلات بزرگتر خواهند بود. نحوه‌ی عملکرد معلمان در این زمینه باید مثل عمل فتوستنتر در گیاه باشد که مواد لازم برای زندگی را از ریشه به گل انتقال می‌دهد. ممکن است نتایج این عملکرد در صنف درس، برای معلمان قابل مشاهده نباشد. اما والدین در محیط خانه، و حتی سایر افراد در محیط بیرون، متوجه آن می‌شوند.

تأملی بر چگونگی آموزش

پیت هال (Pete Hall) مدیر مکتب ابتدایی در واشنگتن می‌گوید: درست است که ما می‌توانیم معلمان را با تحولات و پیشرفت‌های حرفه‌ای درباره‌ی مهارت‌ها و روش‌های جدید آشنا کنیم و فهرستی از بهترین تمرین‌ها را در اختیار آنها قرار دهیم، اما معلم مؤثر باید اندیشمند باشد و قدرت تصمیم‌گیری و اتخاذ راه کار درست در لحظه‌ی مورد انتظار را داشته باشد. جان دیویی (John Dewey) گفته است «انجام

یک کار مهم نیست، آنچه اهمیت دارد، فکر کردن درباره‌ی نحوه‌ی انجام آن است» معلمان باید از طریق ایجاد عادت‌های خود ارزش‌یابی در خودشان، توانایی خود را برای تأمل در باره‌ی میزان کارایی شیوه‌های آموزشی خویش اندازه‌گیری و آنرا تقویت کنند. ما به عنوان مدیران و مربیان آموزشی، وظیفه داریم که میزان تأثیر گذاری بر متعلمین صنف مان را تا حد امکان افزایش دهیم. معلم ماهر کسی است که در مورد هر آنچه در صنف اتفاق می‌افتد، با روش متفکرانه و از پیش برنامه‌ریزی شده، اقدام به انتخاب، تطبیق و تصحیح می‌کند.

نتیجه‌گیری

از این تحقیق واضح شد که در جامعه امروزی معلم جایگاه و مقام بس بلند دارد. احترام نمودن به معلم به منزلت این است که به پدر و مادر خود احترام کنیم و همچنان در مقابل آن باید معلم بر شاگردان خود شفقت و مهربانی داشته باشد. طوریکه در گفته‌های معلمان بزرگ ذکر شد. معلمی موفق است که در تدریس خود تواضع داشته باشد. برانگیختن احساس یادگیری و رساندن معنی را برای دانش‌آموز خود نهادینه سازد.

منابع

۱. صحیح المسلم، مسلم بن حجاج نیشاپوری (رح)
۲. نصاب تعلیمی معارف، تعلیم و تربیه صنف یازدهم سال (۱۳۹۱) ص ۵۷
۳. صحیح البخاری، باب العلم، ابو عبدالله محمد بن اسماعیل البخاری (رح)
۴. قانون اساسی افغانستان، مصوبه سال (۱۳۸۲) ماده (۴۳)
۵. مجله رهبری آموزشی (۲۰۱۱)
۶. پنج گنج، نظامی گنجوی، باب تواضع ص ۶، بخش کریمیا
۷. ماهنامه رشد معلم، دوره ۳۰ سال (۱۳۹۰) ترجمه معصومه خیرآبادی ص ۳۹، ۳۸

عوامل خطر سرطان پستان

نجیبه شریفی، آمریت دیپارتمنت قابلگی

چکیده

Breast Cancer ویا سرطان پستان، یک مسأله مهم با گسترش جهانی است و آمار جهانی حاکی از افزایش مداوم شیوع سرطان پستان از اواسط دهه ۱۹۴۰ تا اکنون است. مطابق به گزارش WHO سالانه بیش از ۱/۲ میلیون نفر به سرطان پستان شناسایی می‌شوند. در جهان سالانه صدها پژوهش در مورد علت شیوع سرطان پستان انجام می‌شود اما در افغانستان پژوهش در این زمینه کمتر انجام شده است.

هدف: هدف از این پژوهش مروری، بررسی عوامل تأثیرگذار در شیوع سرطان پستان می‌باشد.

یافته‌ها: عوامل مختلفی در خطر ابتلا به سرطان پستان نقش دارد که شامل سن، نوع تغذیه، سابقه نازایی، در معرض دود سگرت بودن، وزن زیاد یا چاقی، همچنین موضوعات روانشناختی شامل: اضطراب، افسردگی، محیط دوران طفولیت و فامیلی، شخصیت‌های متعارض، رویدادهای استرس‌آور زندگی.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه برخی از عوامل خطر بروز سرطان پستان قابل پیشگیری می‌باشد، تغییر سبک زندگی در این موارد روش مطمئن و کاربردی است. همچنین با توجه به اینکه ۸۵٪ تومورهای پستان توسط خود فرد مبتلا تشخیص داده می‌شود، آموزش معاینه پستان و انجام معاینات منظم پستان در تشخیص زودرس بیماری کمک کننده می‌باشد.

کلید واژه‌ها: سرطان، سرطان پستان، عوامل خطر، صحت زنان.

پستان از غدد مترشحه شیر و بافت چربی تشکیل شده است و تومورهای آن به دو دسته خوش خیم و بدخیم تقسیم می شوند. سرطان پستان شایعترین سرطان در زنان و اولین علت مرگ ناشی از سرطان در زنان ۴۰ تا ۴۴ ساله است. این بدخیمی ۳۳ فیصد سرطان های زنان را تشکیل میدهد و مسئول ۱۹ فیصد مرگ های وابسته به سرطان است.

سرطان پستان یک مسأله مهم با گسترش جهانی است و آمار حاکی از افزایش مداوم شیوع سرطان پستان از اواسط دهه ۱۹۴۰ تا اکنون است. مطابق به راپور WHO سالانه بیش از ۱/۲ میلیون نفر با سرطان پستان شناسایی میشوند.

میزان بروز سرطان و مرگ ناشی از آن بین نژادها و مناطق مختلف جغرافیایی متفاوت است و اختلاف ده برابری بین حداقل بروز در آسیا و حداکثر بروز در آمریکای شمالی وجود دارد، همچنین مقدار بقای بیماران مبتلا در کشورهای در حال توسعه به مراتب کمتر از کشورهای پیشرفته است.

در جهان سالانه صدها پژوهش در مورد شیوع و علت شیوع سرطان پستان انجام می شود اما در افغانستان پژوهش در این زمینه کمتر انجام شده است و آمار دقیق از مبتلایان در کشور تا اکنون مشخص نشده است.

بنابراین در این پژوهش سعی شده است که با مطالعه مروری مقالات و کتب علل شیوع سرطان پستان در زنان بررسی گردد و با توجه به آن راهکار و پیشنهادات ارائه شود.

علل سرطان پستان

مطابق پژوهش های مختلف، برخی از علل خطر سرطان پستان به این ترتیب گزارش شده است؛ در سال ۱۹۹۲ پنگگورلی و همکارانش مطالعه گسترده ای را در ۳ کشور سنگاپور، فرانسه و انگلستان روی ۶۲۰ نفر که ۲۰۰ نفر از آنها مبتلا به سرطان پستان و ۴۲۰ نفر آنها سالم بودند جهت بررسی عوامل خطر ابتلا به سرطان پستان انجام دادند. این محققان نشان دادند که در سنین قبل از یائسگی مهمترین عامل خطر ابتلا به سرطان پستان، سن اولین حاملگی و در سنین بعد از یائسگی، سن فرد و رژیم غذای پرچربی میباشد. همچنین گراهام و همکارانش در سال های ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۰، حدود ۱۲۰ بیمار مبتلا به سرطان پستان را از نظر عوامل خطر سرطان پستان در شفاخانه مورد بررسی قراردادند، علت بستری در تمام بیماران سرطان بوده است. آنها در ۵۴٪ افراد هیچ عامل خطری را برای

ایجاد سرطان شناسایی نکردند و ۳۶٪ بیماران حداقل یک عامل خطر و ۱۰ فیصد بیماران حداقل ۲ عامل خطر برای ابتلا به سرطان پستان داشتند. عدم زایمان مهمترین عامل خطر معرفی شده بود به طوری که میزان ابتلا به سرطان پستان را تا ۳۰٪ افزایش داده بود. هرناندز و همکارانش در سال ۲۰۰۰ تحقیقی را با عنوان بررسی ارتباط شیردهی و خطر ابتلا به سرطان پستان انجام دادند. براساس این تحقیق سن افراد، سن بلوغ و مدت شیردهی ارتباط مثبتی با خطر ابتلا به سرطان پستان داشت، به طوری که به ازای هر ۱۰ ماه شیردهی ۰/۹۹٪ کاهش در ابتلا به سرطان پستان مشاهده شده بود.

پژوهش مک کنا و همکارانش ۱۹۹۹ نشان داد که عوامل روانشناختی از جمله اضطراب، افسردگی، محیط های دوران طفولیت و فامیلی، شخصیت های متعارض، رویدادهای استرس آور زندگی در شکل گیری سرطان پستان نقش دارد. همچنین در مطالعه مری نژاد (۱۳۸۹) مشخص شد که استرس تجربه شده در زنان مبتلا به سرطان پستان چند سال قبل از بروز سرطان پستان به طور معنی داری متفاوت از زنان سالم است و شایان ذکر است که علاوه بر تأثیر مسئله روان شناختی در شکل گیری سرطان پستان، تشخیص و درمان آن نیز با استرس و اضطراب همراه است که سلامت فرد را به طور منفی تحت تأثیر قرار می دهد. واکنش های رایج به تشخیص سرطان پستان عبارتست از افسردگی، اضطراب، خشم و احساس گناه.

همچنین در پژوهش ذکی زاده (۱۳۹۲) نشان داده شد که میان عدم تحرک و افزایش وزن با شیوع سرطان پستان ارتباط مستقیم وجود دارد. تأثیر سن در تشخیص و درمان بیماران دچار سرطان پستان هنوز مبهم است اعتقاد بر این است که با وجود نادر بودن سرطان پستان در بیماران جوان (زیر ۳۰ سال) پیش آگهی آن در بیماران جوانتر نسبت به بیماران مسن تر بدتر است. ژنتیک نیز در ابتلا به سرطان سینه مؤثر است. اگر خویشاوندان درجه اول مبتلا به سرطان پستان شده باشند به ویژه اگر سرطان آنها دو طرفه باشد احتمال سرطان در نسل حاضر افزایش می یابد. نقش سیگار چه به صورت فعال و چه غیر فعال در سرطان پستان نامشخص است.

یائسگی خطر سرطان پستان را افزایش می دهد. گفته می شود این موضوع به خصوص در افرادی که دارای سابقه بیماری های خوشخیم پستانی هستند بیشتر صدق می کند. در مطالعه اسفرجانی (۱۳۸۷) نیز

ارتباط مستقیم بین سرطان پستان و سابقه بیماری های خوشخیم پستان گزارش شد. در دیگر مطالعات انجام شده نیز وجود یک شرح حال از بیماری های خوش خیم پستان همراه با ۵۷ فیصد افزایش خط سرطان پستان در سنین بالا می باشد و وجود تغییرات پرولیفراتیو، به خصوص همراه با وجود سلول های آتیپیکه این خطر را افزایش می دهد.

نتیجه گیری

بر اساس یافته های فوق می توان پی برد که برخی از عوامل خطر بروز سرطان پستان قابل پیشگیری بوده و تغییر شیوه زندگی در این موارد، روش مطمئن و کاربردی است. ترک سیگار، ورزش و فعالیت بدنی، اصلاح رژیم غذایی و پیشگیری از افزایش وزن، معاینات منظم به ویژه در مورد افرادی که سابقه خانوادگی مثبت از سرطان پستان را دارا می باشند و همچنین انجام آزمون های غربالگری نظیر ماموگرافی در تشخیص به موقع و زود رس بیماری و در نتیجه آگاهی بهتر از جمله روش های مؤثر می باشد. به علاوه پیگیری بیماران که دارای سابقه مثبت از بیماری های خوش خیم پستان می باشند نیز می تواند در تشخیص زود رس بیماری کمک کننده باشد.

با توجه به نقش عوامل روانشناختی مانند؛ اضطراب، افسردگی، رویدادهای استرس آور زندگی در شکل گیری سرطان پستان، توجه به وضعیت روحی و روانی زنان در جامعه، نیز یکی از مسائل مهم پیشگیری از بیماری های مختلف از جمله سرطان پستان می باشد. به ویژه در کشوری مانند افغانستان که دراکثر ولسوالیها زنان از امکانات رفاهی و اجتماعی جامعه (گردش، ورزش، فعالیت آزادانه، حق انتخاب در موضوعات مختلف و...) محروم هستند و از طرفی مورد هجوم خشونت های خانگی و اجتماعی قرار می گیرند. در افغانستان قشر انات جامعه با ترس، تشویش و هزاران نگرانی از زندگی اجتماعی و خانوادگی روزها را سپری می کنند، این تشویشات با تغییرات هورمونی، منجر به بروز عوارض مختلف مانند سرطان پستان، سندرم های درد به خصوص درد گردن و کمر، درد شکم، آرتروز، بیماری های قلبی- عروقی، زخم معده و ... می گردد.

از طرفی خود زنان در افغانستان به صحت خود توجه ندارند یا اگر

با مسائلی زنانه مانند سرطان پستان مواجه شوند به دلیل شرم یا گناه یا .... در تدوای سهل انگاری می کنند. در حالی که سلامتی و صحت مندی حق هر انسانی است. با افزایش آگاهی جامعه در مورد اهمیت صحت زنان و آموزش خود مراقبتی به زنان، بسیاری از بیماری ها از جمله سرطان پستان در بین زنان کاهش می یابد.

منابع

۱. زهری س، بررسی روشهای مقابله در والدین کودکان مبتلا به سرطان پستان مراجعه کننده به درمانگاه های تخصصی شفاخانه های آموزشی شهر تهران، طرح تحقیقاتی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشکده پرستاری و مامایی، ۱۳۷۶.
۲. طالقانی ف، بررسی فرآیند تطابق در زنان مبتلا به سرطان پستان، پایان نامه درجه دکتری پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده پرستاری و مامایی، ۱۳۸۴.
۳. محقق م مشخصات دموگرافیک و تحلیل بقا بیماران مبتلا به سرطان پستان در مجتمع بیمارستان امام خمینی سال ۱۳۷۴
۴. فرشلاف خلیلی ع، شهنازی م، قهوه چی ع، جعفربلر ن. عملکرد زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی تبریز در زمینه انجام خودآزمایی پستان. مجله پرستاری و مامایی تبریز. پاییز ۱۰۳۷
5. Variables in Italian Vellone Ercole, et al. Hope and Related. Nursing 2006; 29(5): 356- 66. Cancer Patients, Cancer management effects on Psychological and physiological.
6. women undergoing treatment for breast adaptation in immunity 23. 580-591 cancer. Brain, Behavior and
7. McCredie MR. Breast cancer in Australian women under 40. 1998, 189-98. (2):9, the age of 40. Cancer Causes Control
8. cancer. Int J Mccredie M. Reproductive factors and breast cancer. Cancer. 1998; 76(2): 182-8.

Premenstrual syndrome

سندرم پیش از قاعدگی (PMS)

بصیریه مبارز محصل سال پنجم دانشکده طب معالجوی

پیش از
بوهنگام
خاتم اشپوش
شعبه غزنی

۳۹

از قاعدگی رخ می دهد و زمانی که قاعدگی شروع شود PMS به فرونشست مواجه می گردد و خاموش می شود و بعضی اوقات در شروع آن دچار تغییرات و مشکلات جسمی و روحی می شود که به آنها (Molimina) یا (premenstrual tension) یا (change or) گفته می شود.

Etiology

علت Etiology نا مشخص است، اما اغلب داکتران به هم خوردن تعادل هورمونی استروژن و پروژسترون را محتمل ترین علت این بیماری می دانند و غالباً ممکن است استرس، افسردگی، تغییرات شیمیایی در مغز هم در بروز نشانه ها شرکت داشته باشد و هم چنان بعضی از پژوهش گران بررسی کرده اند که کمبود رژیمی به ویژه ویتامین E و ویتامین B6 (پریدوکسین) شایع ترین علت PMS است و کاهش بیتا-اندروفین؛ اختلال میتابولیسم بروستاگلندین و سیکل فعال تخمک گذاری و اثرات Estradi- Progesterone و ol Neurotransmitters بالایی (GABA) Gama – amino) و Serotonin ها butyric aid شده می تواند که مهم است.

Definition

پی ام اس (Pms) بیماری برگشت پذیر است که از مجموعه علائم جسمی، روانی و احساسات مرتبط با چرخه قاعدگی در زنان است که موجب اختلال در فعالیت های شخصی، خانواده گی و یا اجتماعی می شود. که به این حالت پی ام اس (PMS) گفته می شود. که در ۸۵ الی ۹۵ درصد زنان موجود می باشد.

در این سندرم اختلالات نا خوشی روی می دهد که به فعالیت های روزانه اجتماعی مبتلایان تداخل ایجاد می کند. تعاریف پزشکی از PMS به الگوئی مداوم از تغییرات و نشانه های فیزیکی و عاطفی (روانی) محدود می شود که تنها در طول فاز لوتئال از چرخه قاعدگی اتفاق می افتد، که از «شدت کافی برای تداخل با برخی از جنبه های زندگی» بر خور دار است. تخمین زده میشود که از هر چهار زن که در دوران قاعدگی قرار دارد (۳) آنها این سندرم را تجربه میکنند.

که زیادترین زنان در سن ۲۰ - ۴۰ به نسبت رنج بردن و علائم شدید نزد داکتر مراجعه می کنند و پنج فیصد آنها بخاطر شدید بودن مریضی کاملاً ناتوانی حاصل می کنند و پنج فیصد زن ها تغییرات PMS را تجربه نمی کنند، وهم چنان ۷ - ۱۴ روز قبل

رفتن (بی خوابی)، تمرکز ضعیف، افسردگی و احساس غیر قابل کنترل، گرایش به انزوا و تنها بودن، عدم احساس علاقه به روابط جنسی می شود.

تغییرات جسمی: درد مفاصل و یا عضلات، خستگی، افزایش وزن به دلیل احتباس مایعات، نفخ شکم، حساسیت به لمس ثدیه ها، جوش زدن، اسهال، یبوست، سیر درد و اعراض رفتاری شامل: از دست دادن قوه درک و شناختی که در نتیجه این حادثات افزایش وزن پیدا می کند.

Management

زنانی که توسط یک پتالوژی روانی و یک PMS قابل ملاحظه پیش داکتر می آید باید به یک روان شناس مسلکی Refer شود. زنان باید این را عادی در نظر نگیرند پیش داکتر مراجعه کنند تا روابط عاطفی خانواده - اجتماع - و روابط بین زوج را متضرر نسازند.

درمان دارویی: داکتر باید یک یا چند دارو را برای درمان و کنترل سندرم تجویز نماید و موفقیت درمان نسبت به افراد مختلف متفاوت است

داروها:

۱. ضد افسردگی ها: دارو های مهار کننده انتخابی باز جذب سروتونین SSRI از قبیل فلوکسیتین (پرموزاک و سارافم) پاروکستین (پاکسیل، پکساوا)، سرتالین (زولفت) و سایر داروها این خانواده در بهبود علائم کمک می کند.

Diagnosis

کدام نشانه ی خاص برای تشخیص PMS اختصاص داده نشده است این مشکل را می توان بر اساس تاریخچه گذشته و پیشینه بیمار که رابطه ی برگشت پذیر میان یک مرحله از چرخه قاعدگی و شروع نشانه ها و نیز مطابق تسکین بیمار با شروع فرونشستن خونریزی را نشان میدهد، تشخیص داد.

ممکن است بیمار از احساساتش در طول این روز ها ، در دفترچه (Diary) یاد داشته باشد. ثبت این نشانه ها حداقل باید 2-3 چرخه انجام گرفته باشد و همچنان تشخیص افتراقی با اختلالات نورو سایکولوژیک میگرن، اندو متریوز، بیماری التهابی لگن؛ کیست های تخمدان، چاقی، ادم ایدوپاتیک، کم خونی، هایپوتایروئیدی و ...

Clinical features

علائم و نشانه های سندرم پیش از قاعدگی به دو دسته Psychological symptom (روحي) و Physical symptom (جسمی) تقسیم می شود:

تغییرات روحی: سایکولوژیک شامل تنش یا اضطراب، تخریشیت، هجوم گریه، نوسانات خلق و خو، تحریک پذیری با خشم، تغییرات اشتها و هوس های غذایی، مشکل خواب

نتیجه گیری

در مورد سندرم پیش از قاعدگی بحث شد که در موارد علت و عوارض آن و ... که برای زنان بسیار مهم می باشد معلومات داده شد که اگر احساس این علائم را در وجود خود کردند زودتر پیش داکتر مربوطه مراجعه نمایند تا در روابط خانوادگی و اجتماعی آنها لطمه وارد نسازد و دچار مشکلات نشوند.

منابع

1. Current.
2. هکر مور، ضروریات بیماری های زنان و مامایی
3. Key clinical of topic – obstetric & gynecology.
4. www.google.com.af.search . PMS.

این داروها معمولاً روزانه تجویز می شود، اما در بعضی زنان مصرف این داروها محدود به دو هفته قبل از شروع قاعدگی است.
2. داروهای ضد التهابی غیر استروئیدی NSAID مصرف ایپوروفن یا ناپروسن در شروع دوره می تواند به بهبود گرفتگی عضلات و ناراحتی تدییه ها کمک کند.

Tab-Naproxen 250mg/bid

Tab-Mefenamic acid 250–500mg/tds

3. دیوریتک ها Diuretics: برای کاهش نفخ و ورم.

Tab-Spiron lactone 25–50mg/qid-bid

4. داروی OCP این داروها تخمک گذاری را متوقف کرده و باعث تثبیت تغییرات هورمونی و در نتیجه بهبود سندرم می شود.

5. مدروکس پرژسترون استات (Depot – Provera) در موارد شدید ازین دارو استفاده شده می تواند .

6. در صورت بارز بودن علائم عصبی :

Tab-Aprazolam 0.25mg/tid

7. و بعضی داروهای دیگر: دریافت کلسیم روزانه 200mg،

دریافت مگنزیوم روزانه 400mg، دریافت روزانه ویتامین B6

300mg – 50، دریافت ویتامین E روزانه 400IU، دریافت

مواد حاوی پروژسترون طبیعی همچون سویا، دریافت داروهای گیاهی همچون زنجبیل، قاصدک، روغن بعضی گل ها...

درمان جراحی: در موارد نادر ممکن نیاز به برداشتن تخمدان یا جراحی (oophorectomy) پیدا شود.

بزرگترین فشار فزیولوژیک در طول زندگی زنان، هنگام بارداری ایجاد می شود که مهم ترین تغییر را در وضعیت زیستی زنان پدید می آورد. این فشار فزیولوژیک ناشی از نیاز جنین است به همین علت نیاز زن حامله به انرژی و مواد مغذی در مقایسه به زنان معمول افزایش می یابد، یعنی مقدار انرژی مورد نیاز برای یک زن غیر حامله حدود ۲۵۰۰ kcal/day می باشد و در یک زن حامله مقدار ۳۰۰۰ kcal/day و در دوران شیردهی صحیح در دوران بارداری می باشد. هدف از این تحقیق بررسی رفتارهای تغذیه صحیح در دوران بارداری، رفتار تغذیه ای، بارداری

چکیده
بزرگترین فشار فزیولوژیک در طول زندگی زنان، هنگام بارداری ایجاد می شود که مهم ترین تغییر را در وضعیت زیستی زنان پدید می آورد. این فشار فزیولوژیک ناشی از نیاز جنین است به همین علت نیاز زن حامله به انرژی و مواد مغذی در مقایسه به زنان معمول افزایش می یابد، یعنی مقدار انرژی مورد نیاز برای یک زن غیر حامله حدود ۲۵۰۰ kcal/day می باشد و در دوران شیردهی صحیح در دوران بارداری می باشد. هدف از این تحقیق بررسی رفتارهای تغذیه صحیح در دوران بارداری، رفتار تغذیه ای، بارداری

کلید واژه ها: تغییرات فزیولوژیک، رفتار تغذیه ای، بارداری

پایان

سال پنجم
شماره دوازدهم
تابستان ۱۳۹۵

۳۱

از آنجایی که بارداری با تغییرات فیزیولوژیک زیادی همراه است. لذا می تواند باعث بروز برخی از تغییرات و ناراحتی ها در اغلب سیستم های بدن از جمله سیستم های گوارشی، گردش خون و ادراری شده و استعداد ابتلا به برخی از مشکلات مانند یبوست، سوزش سر دل، آرمی و عفونت ادراری را این در دوران افزایش دهد. علاوه بر کاهش کیفیت زندگی زنان باردار و تأثیر منفی بر فعالیت های روزمره آنها و تحمیل هزینه های سنگین بر جامعه، باعث بروز عوارض گوناگون از جمله زایمان زودرس، محدودیت رشد داخل رحمی، عقب ماندگی ذهنی، افزایش خطر مرگ و میر مادران و نوزادان و نیز عوارضی مانند افزایش استعداد ابتلا به عفونت پس از زایمان و افزایش خطر بیماری ریفلاکس مری - معدی شوند. تغذیه مناسب در پیشگیری و برطرف نمودن برخی از مشکلات دوران بارداری مانند یبوست، سوزش سر دل، آرمی و عفونت ادراری نقش بسزایی دارد. هم چنین تأمین ریزمغذی های مورد نیاز زن باردار برای پیشگیری از تخلیه ذخایر بدن و حفظ سلامت او ضروری است. اطمینان داشتن از یک تغذیه سالم، ضامن قابل اطمینانی جهت داشتن یک حاملگی و زایمان خوب است. از این رو، بررسی وضعیت تغذیه ای زنان باردار، کشف و مقابله با مشکلات تغذیه ای دوره ی بارداری از جمله آرمی مکمل درمانی برای این دوره شامل مکمل آهن و اسید فولیک از جمله مواردی هستند که سازمان بهداشت جهانی به عنوان تسهیلات سطح اول برای دوره ی بارداری در نظر گرفته است. در زمینه تغذیه دوران بارداری مطالعات زیادی انجام شده است.

بررسی تغذیه در دوران بارداری:

نتایج مطالعات انجام شده توسط برخی محققان نشان داد که اکثر زنان مورد بررسی نسبت به تغذیه دوران بارداری آگاهی نسبتاً پایینی دارند و با وجود نگرش مثبت زنان به تغذیه، عملکرد آنان در خصوص تغذیه دوران بارداری شرایط مطلوبی نداشت و اکثر زنان باردار در رژیم غذایی خود به علت بارداری تغییری ایجاد نکرده بودند. همچنین نتایج و بررسی ها نشان داد زنان باردار اطلاعات ضعیفی در خصوص رژیم غذایی مناسب جهت وزن گیری مطلوب دارند.

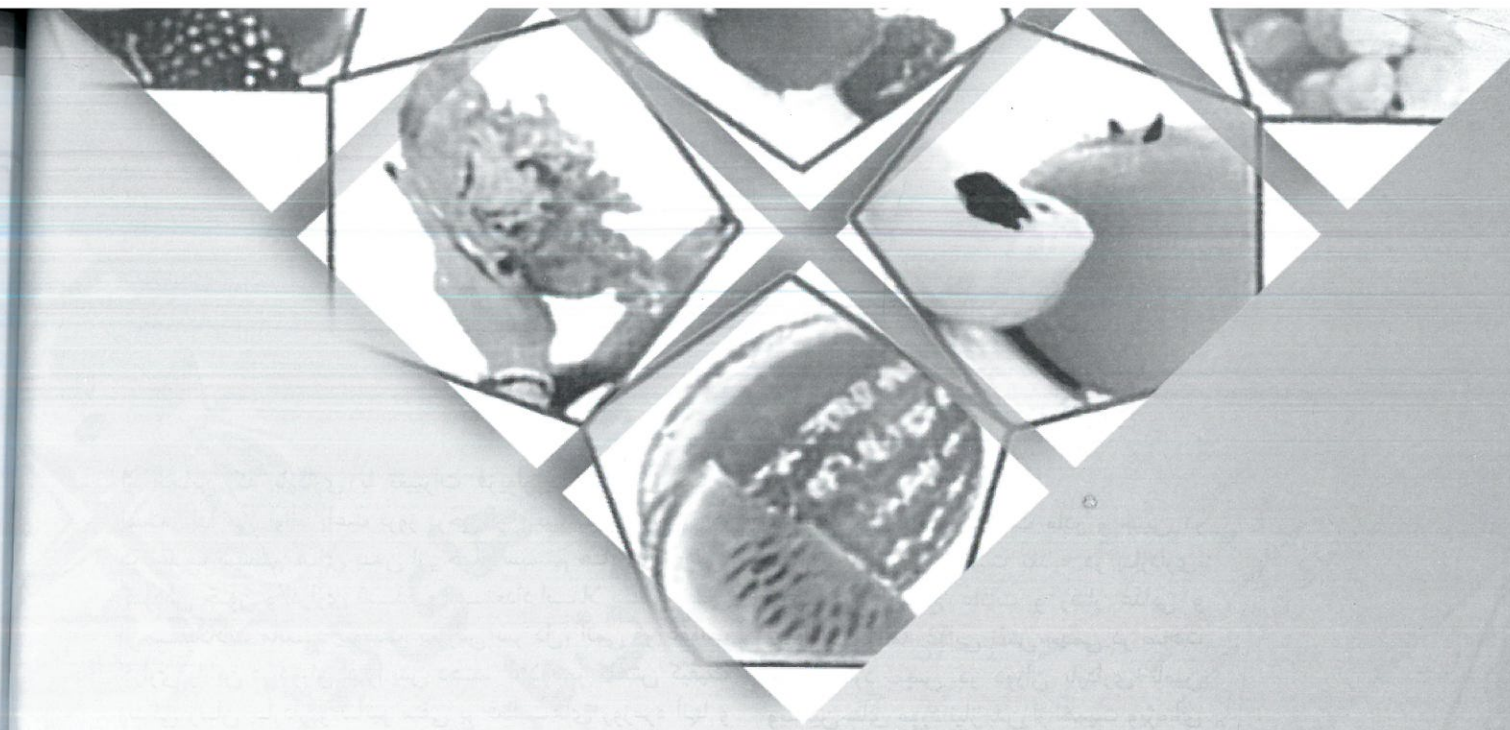
مطالعه گروهی تاریخی (cohort historical) است که در آن پژوهشگر ارتباط وضعیت تغذیه و وزن گیری مادر در دوران بارداری را با کم وزنی بدو تولد نوزادان ترم انجام دادند.

توصیه ها

با توجه به جایگاه سلامت مادر و جنین در دوران بارداری و اهمیت تغذیه در بارداری، شیردهی، اصلاح عادات و رفتار غذایی و تعادل در برنامه غذایی نقش مهمی در صحت جامعه دارد. پس در دوران بارداری تأمین ویتامین های مورد نیاز بدن از اهمیت ویژه ای برخوردار است؛ زیرا کودک برای رشد سلول، استخوان و اندام های خود به ویتامین ها و موادی که مادر مصرف می کند نیاز دارد تا بتواند از سلامت برخوردار شود. به دلیل اهمیت موضوع، متخصصین عموماً از ویتامین ها و مواد معدنی خاصی مانند کلسیم، اسید فولیک و آهن را در دوران بارداری تجویز می کنند.

کلسیم: دریافت ۱۲۰۰ میلی گرام کلسیم در روز برای زنان باردار ضروری است. اگر این میزان کلسیم به بدن زنان باردار نرسد آنها به احتمال زیاد در معرض ابتلا به پوکی استخوان قرار می گیرند؛ زیرا جنین در حال رشد، کلسیم مورد نیاز خود را از طریق استخوان های مادر دریافت می کند. ازین رو مادران باید از دریافت روزانه این میزان اطمینان حاصل کنند. علاوه بر این کلسیم به ساخته شدن استخوان های کودک کمک کرده و در کاهش فشار خون ناشی از کمبود کلسیم در ایام بارداری نیز جلوگیری می کند. همچنین کلسیم تاثیرات مثبتی بر وزن کودک هنگام تولد دارد. دارو های مکمل کلسیم حاوی ۱۰۰ تا ۲۰۰ ملی گرم کلسیم است و زنان باید بقیه این میزان را از طریق نوشیدن شیر و محصولات لبنی تأمین کنند. عدم دریافت کلسیم به میزان کافی در موارد حاد می تواند عوارض خطرناکی را به دنبال داشته باشد برای مثال کودکان آنها در معرض خطر ابتلا به مسمومیت ناشی از سرب قرار می گیرند.

گلوبول های سرخ در کودک لازم است. میزان آهن مورد نیاز در دوران بارداری ۲۷ میلی گرام بوده و مکمل ها حاوی ۲۷ الی ۶۰ میلی گرام آهن هستند. مصرف این مکمل های آهن همراه با آب مالته و یا دیگر آبمیوه ها پیشنهاد می شود؛ زیرا ویتامین ث جذب آهن را افزایش می دهد.

فولیک اسید: زنان باردار باید طی بارداری و پیش از آن روزانه ۴۰۰ میکروگرم فولیک اسید مصرف کنند؛ زیرا بسیاری از بیماری ها مانند کم هوشی مغزی کودک پیش از مطلع شدن مادر از بارداری اش رخ می دهد.

ازین رو زنان باید این ماده را قبل از بارداری به میزان کافی مورد مصرف قرار دهند. مطالعات نشان میدهد که مصرف این ماده می تواند مانع از بروز لب شکری و مشکلات قلبی در کودکان شود داروهای مکمل حاوی ۶۰۰ الی ۱۰۰۰ میکروگرم اسیدفولیک است بسیاری از غذاها بطور طبیعی حاوی فولاد(فرم طبیعی اسیدفولیک) هستند اما فولاد طبیعی براحتی توسط بدن جذب نمیشود ازینرو مصرف مکمل ها حداقل یک ماه پیش از بارداری توصیه می گردد. مواد غذایی حاوی فولاد زیاد عبارتند از سبزیجات با برگ های سبز، مالته، آب مالته و حبوبات خشک.

منابع

REFERENCES :

CMMD .1
www.sid.ir .2
Torabi P, Shaykhal-Islam R, Minaei M. Country guide to nutrition during pregnancy and lactation .3-11;2008 ;1th ed. Tehran: Tandis .
Lacasse A, Rey E, Ferreira E, Morin C, Be'ard A. Nausea and Vomiting of .4 .93-1484;(12)115 ;2008 Pregnancy: What about Quality of Life? BJOG
Bor S, Kitapcioglu G, Dettmar P, Baxter T. Association of heartburn .5 during pregnancy with the risk of gastroesophageal reflux disease: CLIN .9-1035 ;(9)5 ;2007 GASTROENTEROL H
1th ed. .Granfeild N. Pregnancy week by week; translated by; E Zeinalbagha .6 .78-65 ;2008 ;Tehran: Noordanesh
WHO. Packages of Interventions for family planning, safe abortion care, .7 2010 ;maternal, newborn and child health. Geneva: World Health Organization cited]; Available from: http://www.who.int/making_pregnancy_; 2010 updated] .en/index.html/06_10_safer/documents/fch

آهن: آهن یک ماده ضروری برای زنان است که اهمیت آن در دوران بارداری دو برابر می شود. زنان باردار برای قوی ماندن به آهن نیاز دارند؛ زیرا نوزاد آهن ذخیره شده در خون مادر را جذب می کند. زنان بارداری که میزان آهن موجود در خون آنها کم است احساس خستگی مفرط و ضعف دارند. علاوه بر این بیشتر در معرض ابتلا به بیماری های قلبی قرار گرفته و احتمال خونریزی زیادی را هنگام زایمان دارند. آهن همچنین برای شکل گرفتن

دانشجویان برتر

پنجمین جشنواره تجلیل از محصلین برتر و آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۵ شعبه غزنی

پنجمین سال پنجم

شماره دوازدهم

۴۶

مراسم با تلاوت آیات روح بخش وحی توسط قاری جوان حشمت الله صاحبی آغاز شد و سپس به احترام سرود ملی کشور، حضار محفل قیام نمودند و بعد از آن همه باهم به پیام جناب دکتر عبدالقیوم سجادی به مناسبت آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۵ و جشنواره تجلیل از محصلین برتر سال تحصیلی ۱۳۹۴ گوش سپردند.

سخنران اول محفل ریاست شعبه غزنی جناب استاد حبیبی بود، وی ضمن تشکر و قدردانی از میهمانان حاضر، در ابتدا سلام و تمنیات مسئولین پوهنتون جناب دکتر سجادی و جناب الحاج جواد محسنی را تقدیم حضار و محصلین نمود و برای همه آنها آرزوی موفقیت کرد و افزود موفقیت در تمام عرصه های زندگی به خصوص تعلیم و تربیه عوامل متعددی دارد که به صورت گذرا به آن اشاره می شود:

۱. **توکل به خداوند:** توکل به خداوند نقش اساسی در

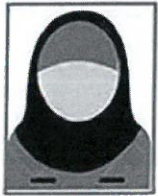
سه شنبه بیست و هشتم ثور، پنجمین جشنواره تجلیل از محصلین برتر و آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۵ شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین برگزار شد.

این محفل با حضور میهمانان، ریاست و وکلای شورای ولایتی، ریاست محکمه استیناف غزنی، ریاست سارنوالی غزنی، مسئولین اتاق های تجارت، اساتید و محصلین، در ساختمان شماره (۲) این پوهنتون برگزار گردید.

محصّلین برتر سال تحصیلی ۱۳۹۴ پوهنتون خاتم النبیین (ص)

فاطمه احمدی
اول نمره دانشکده الصاد

زهره بانف فراموشی
رتبه اول دیپارلمنت فابنکی

الینا عاقل
رتبه اول دانشکده طب

فرشته لاثی
رتبه اول پوهنتون

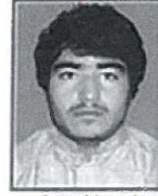
رجهانه لاثی
رتبه اول پوهنتون

فرزانه زریلی
رتبه اول پوهنتون

سیدشیرانه سادات
رتبه اول پوهنتون

احمدزاده صدیقی
رتبه اول پوهنتون

محمد ناصر رجعی
رتبه سوم کانکور ۱۳۹۵

زهره بانف فراموش
رتبه دوم کانکور ۱۳۹۵

شبنم احمدی
رتبه اول کانکور ۱۳۹۵

نفرات برتر امتحان کانکور سال تحصیلی ۹۵

غیاله محمد زمانی
رتبه اول دانشکده علوم سیاسی

امیر احمد فرزاده
رتبه اول دانشکده فقه و حقوق

فرشته حیدری
رتبه اول دانشکده الصاد

استاد را نوت برداری نماید وگرنه به مرور زمان از حافظه انسان پاک خواهد شد. روان شناسان می گویند یافته های انسان در هفته اول ۹۵ درصد در ذهن انسان است، در هفته دوم ۸۵ درصد، در هفته سوم عکس هفته دوم یعنی ۱۵ درصد و در هفته چهارم عکس هفته اول یعنی ۵ درصد مطالب در ذهن انسان می ماند و باقی فراموش می شود، پس نوت برداری در صنف درس، بهترین شیوه برای یادگیری یک محصل است.

۵. استفاده از فرصت ها: موفقیت یک محصل در گرو این است که از وقت و فرصت خوب استفاده نماید، عمر مثل ابر است که می گذرد و قابل برگشت نخواهد بود.

ریاست شعبه غزنی در ادامه سخنانش افزود برنامه امروز برای تشویق و ترغیب محصلین برتر این پوهنتون دایر گردیده است، محصلین برتر ما از حمایت های مادی و معنوی برخوردار می باشند، که در طول سمستر از آن بهره مند خواهد شد.

استاد حبیبی رئیس شعبه غزنی گفت افتخار داریم که پوهنتون خاتم النبیین در سطح کشور از میان تمام پوهنتون های خصوصی کشور، یکی از چهار پوهنتون معیاری از

موفقیت تحصیلی و تعلیم و تربیه دارد، انسان نباید توجه اش به امکانات آموزشی، اساتید مجرب و استعداد خودش باشد، باید درکنار همه اینها به خداوند توکل نماید، انسان هر قدر دارای استعداد و امکانات مادی باشد، باید به خداوند برای موفقیت های بیشتر توکل نماید، خداوند بزرگ نیز به پیامبرش توصیه کرده است هنگامی که تصمیم گرفتی برای رسیدن به آن به خداوند توکل نما.

۲. تعیین هدف: یک محصل زمانی که وارد پوهنتون می شود باید دارای هدف و انگیزه باشد وگرنه مثل شناگری می ماند که در وسط دریا به هر طرف دست و پا می زند، ولی سردرگم است و راه نجات را نمی یابد. علاوه برآن تنها تعیین هدف کفایت نمی کند باید نیت نیک یعنی خدمت به مردم نیز باشد.

۳. مذاکره و مباحثه: محصل باید بعد از هر درس مذاکره و مباحثه نیز داشته باشد، درس را باید مورد بازبینی قرار دهد و با این کار هم مشکلات درسی را حل می شود و هم قوه بیان یک محصل قوی تر خواهد شد.

۴. نوت برداری: بهترین گزینه برای یادگیری یک محصل نوت برداری است. محصلین باید تمام گفته های

سوی وزارت تحصیلات عالی انتخاب شده است، این نهایت توجه به کیفیت آموزش را در این پوهنتون می رساند و برای ارتقای کیفیت بیشتر آموزشی کارهای زیادی انجام شده است که به صورت گذرا به آن اشاره می شود:

الف) کمیته تضمین کیفیت: برای ارتقای کیفیت آموزشی در این پوهنتون کمیته تضمین کیفیت تشکیل شده است که برای بالابردن کیفیت آموزشی این پوهنتون کار می کند.

ب) امضاء تفاهم نامه های همکاری: تفاهم نامه های مختلف با کشورهای هند، اندونزیا و ایران جهت همکاری های علمی به امضا رسیده است، به اساس همین تفاهم نامه های همکاری در شعبه غزنی، درس های آنلاین، درس طب عدلی برای محصلین دانشکده حقوق، درس جراحی برای محصلین دانشکده طب، و برای قابلیت نیز برخی از درس های مهم ارائه می شود و به همین زودی ها گروهی از محصلین قابلیت و طب برای یک دوره عملی در خارج از کشور سفر خواهند نمود.

خاتم النبیین، گفت: تعلیم و تربیت زیر بنای هر جامعه است، اگر به این دو گزینه توجه نشود به توسعه اقتصادی، فرهنگی، سیاسی دست نخواهد یافت، تربیت قوای بشری متضمن آینده بهتر کشور است، ثبات دایمی جز در قلمروی قوای بشری امکان پذیر نیست.

رئیس شورای ولایتی غزنی گفت: پوهنتون خاتم النبیین یکی از پیشرو ترین پوهنتون های کشور است که با معیار های استاندارد جهانی سازگار است، پس حضور این پوهنتون را در غزنی برای مردم یک نعمت بزرگ علمی و آموزشی می دانم.

سخنران دیگر این محفل، ریاست محکمه استیناف غزنی بود، در قدم اول برای تمام کسانی که در رده برتر قرار گرفته اند، تبریک گفت و افزود علم و ایمان هر دو وسیله رسیدن به دانایی است و امروز این جشن دانایی که برگزار شده است برای همه شما تبریک باشد و خاتم النبیین مرکزی است که دانایی در کنار ایمان و تعهد های علمی صورت می گیرد.

یکی از سخنرانان این محفل ریاست سارنوالی غزنی بود وی نیز از مسئولین پوهنتون خاتم النبیین بابت فعالیت های نیک در ولایت غزنی تشکر و قدردانی کرد و گفت سارنوالی در قسمت کارهای عملی در خدمت محصلین این پوهنتون است، همین تجربه های عملی سبب می شود تا در عرصه علمی و آموزشی توانا تر ظاهر شوند.

بخش دوم این محفل به اهدای لوح تحسین برای محصلین برتر این پوهنتون اختصاص داشت، در این قسمت برنامه تعدادی از محصلین که در طول سال با نمره های بالا سال تحصیلی ۱۳۹۴ را پشت سر گذاشته بودند لوح تقدیر گرفتند. در پایان جا دارد از همکاران فرهنگی که در بخش برگزاری خوب این محفل ما را کمک نمودند، سپاس و قدر دانی نمایم.

ج) ایجاد سیستم شبکه ای: در سمستر دوم سال تحصیلی ۱۳۹۵ امور محصلان این پوهنتون با استندرد های جهانی مجهز شده و بخش امور محصلان این پوهنتون به صورت شبکه ای خواهد شد، هر محصل خودش وارد شبکه شده کارهای ثبت نام و نیازمندی های آموزشی خود را بدون این که حضوراً مراجعه نماید انجام خواهد داد.

د) دوره ماستری در غزنی: یکی از کارهای دیگر این پوهنتون، راه اندازی دوره ماستری برای متقاضیان دوره تحصیل ماستری در غزنی است که به زودی این دوره، چنانچه در پیام جناب دکتر سجادی نیز به آن اشاره شده بود راه اندازی خواهد شد.

ه) شفاخانه کدری: ما به محصلین دانشکده طب و قابلیت خود وعده داده بودیم که شفاخانه کدری این پوهنتون راه اندازی خواهد شد، هم اکنون این وعده عملی شده است و این شفاخانه به صورت آزمایشی به فعالیت آغاز نموده و فعلاً در خدمت مردم غزنی می باشد.

در خاتمه ریاست این پوهنتون جناب استاد حبیبی از محصلین خواست به این پوهنتون با دید ابراری نگاه نکنند، به کیفیت آموزش و پژوهش که در این پوهنتون وجود دارد توجه داشته باشند، تمام تلاش ما بر این است که با بهترین امکانات و استادان با تجربه علمی و آموزشی در خدمت شما باشیم.

سخنران دوم این مراسم حمیدالله نوروز ریاست شورای ولایتی غزنی ضمن سپاس گزاری از مسئولین پوهنتون

جشنواره تقدیر از محصلین برتر و آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۵ کابل

افغانستان در سال ۲۰۱۰ میلادی ۱۶۶۳۱ میلیون دالر بوده و در رتبه ۱۰۳ کشورهای جهان قرار داشته است. (سهم این اعتبار در کشورهای پیشرفته، نسبتی بین ۲/۵ تا ۴ فیصد می‌باشد و سیر صعودی نیز دارد)

شاخص کلیدی دیگری که به‌عنوان معیار تولید علم در رتبه‌بندی کشورها و پوهنتون‌ها مطرح می‌گردد، تعداد مقالات چاپ شده در مجلات معتبر علمی‌ای است که توسط مراکز علمی معتبر بین‌المللی نظیر ISI (International Scientific Institute) نشان داده می‌شود.

یکی از شاخص‌ها، تعداد پژوهشگران به ازای یک میلیون نفر جمعیت می‌باشد. متوسط جهانی این شاخص ۱۰۰۰ نفر به ازای یک میلیون نفر و در کشورهای پیشرفته حدود ۳۰۰۰ نفر می‌باشد. معاونت علمی، تدریسی پوهنتون خاتم النبیین در پایان صحبت‌هایش، از همه محصلین خواست تا برای ورود به عرصه جهانی علم خود را آماده نمایند.

در ادامه این مراسم جناب دکتر محمد وحید بینش، آمریت تحقیقات علمی و بورد ماستری نیز در سخنانی، محصلین را به تحقیق در کنار تحصیل فراخواند و گفت محصلین کشور در کنار تدین، از تخصص و تعهد بالایی نیز برخوردار باشند.

در پایان مراسم به محصلین برتر سال تحصیلی ۱۳۹۴ و برندگان مسابقه بزرگ کتابخوانی به مناسبت میلاد مسعود منجی عالم بشریت حضرت مهدی موعود (عج) لوح تقدیر و جوایز ویژه اهدا شد.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

چهارشنبه پنجم جوزا، جشنواره بزرگ تقدیر از محصلین برتر و آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۵ پوهنتون خاتم النبیین در سالن اجتماعات دانشکده طب با حضور مسئولین، رؤسای دانشکده‌ها، اساتید، محصلین با شور و شوق خاصی برگزار گردید. مراسم با تلاوت آیات نور بخش وحی آغاز شد، سپس با پخش سرود ملی کشور همه قیام نمودند.

در این مراسم جناب دکتر سید یوسف موسوی معاونت علمی، تدریسی، ضمن خوش آمد گویی و تبریک سال جدید تحصیلی، خاطر نشان کرد که پوهنتون خاتم النبیین در کنار دو وظیفه اساسی و مهم «تعهد و تخصص» به دنبال «کیفیت» آموزشی است، یعنی هیچگاه «کیفیت آموزش» فدای «کمیت» در این پوهنتون نخواهد شد.

دکتر موسوی با تأکید بر این نکته که آموزش، پژوهش و تولید علم از مهمترین عناصر رشد و انکشاف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، صحتی و صنعتی کشورها به حساب می‌آید، افزود: یکی از مهمترین شاخص‌ها در بررسی انکشاف علمی و اقتدار هر کشور، سهم اعتبار تحقیقاتی به ازای تولید ناخالص ملی است. (سهم این اعتبار در کشورهای پیشرفته، نسبتی بین ۲/۵ تا ۴ فیصد می‌باشد و سیر صعودی نیز دارد).

معاونت علمی، تدریسی پوهنتون خاتم النبیین با اشاره به شاخص‌های انکشاف علمی و توجه جدی به این شاخص‌ها گفت: یکی از این شاخص‌ها میزان اعتبارات تحقیقاتی به ازای تولید ناخالص ملی (Product=GNP Gross National) است. طبق گزارش بانک توسعه آسیایی، تولید ناخالص ملی در

جشنواره تجلیل از محصلین برتر سال ۱۳۹۴ مؤسسه تحصیلات عالی خاتم النبیین جاغوری و فراغت انستیتوت علوم صحی خاتم النبیین جاغوری

مؤسسه تحصیلات عالی خاتم النبیین (ص) جاغوری جشنواره تجلیل از محصلین برتر و فراغت محصلین انستیتوت علوم صحی خویش را برگزار نمود.

این مراسم با حضور اساتید موسسه، مقامات دولتی و اولیای محصلین در مرکز این موسسه برگزار گردید، محفل با تلاوت آیات روح بخش کلام الله مجید آغاز و سپس شخصیت های علمی و مقامات دولتی حاضر در این محفل به ایراد سخن پرداختند و از نهاد بزرگ علمی پوهنتون خاتم النبیین (ص) و شعبات آن در کشورسپاس و قدردانی نموده و از مؤسس و بنیانگذار موسسه تحصیلات عالی خاتم النبیین (ص) جاغوری و وکیل منتخب مردم در پارلمان کشور، جناب داکتر سجادی به نیکی یاد نموده و این مرکز علمی را مایه افتخار و پیشرفت مردم فرهنگی و علم دوست جاغوری قلمداد نمودند.

در پایان محصلین برتر سال تحصیلی ۱۳۹۴ دانشکده های حقوق، اقتصاد و علوم سیاسی با اهدای لوح تحسین مورد تشویق قرار گرفتند و نیز تعداد ۳۴ نفر از فارغین رشته قابلیت انستیتوت علوم صحی خاتم النبیین جاغوری، مدارک شان که از وزارت صحت عامه طی مراحل و تایید شده بود، همراه با لوح تقدیر و تندیس دریافت نمودند.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

علی بابا علیزاده
اول نمره اقتصاد

سید نجیب الله وجاهت
اول نمره علوم سیاسی

سید مصطفی
اول نمره عمومی

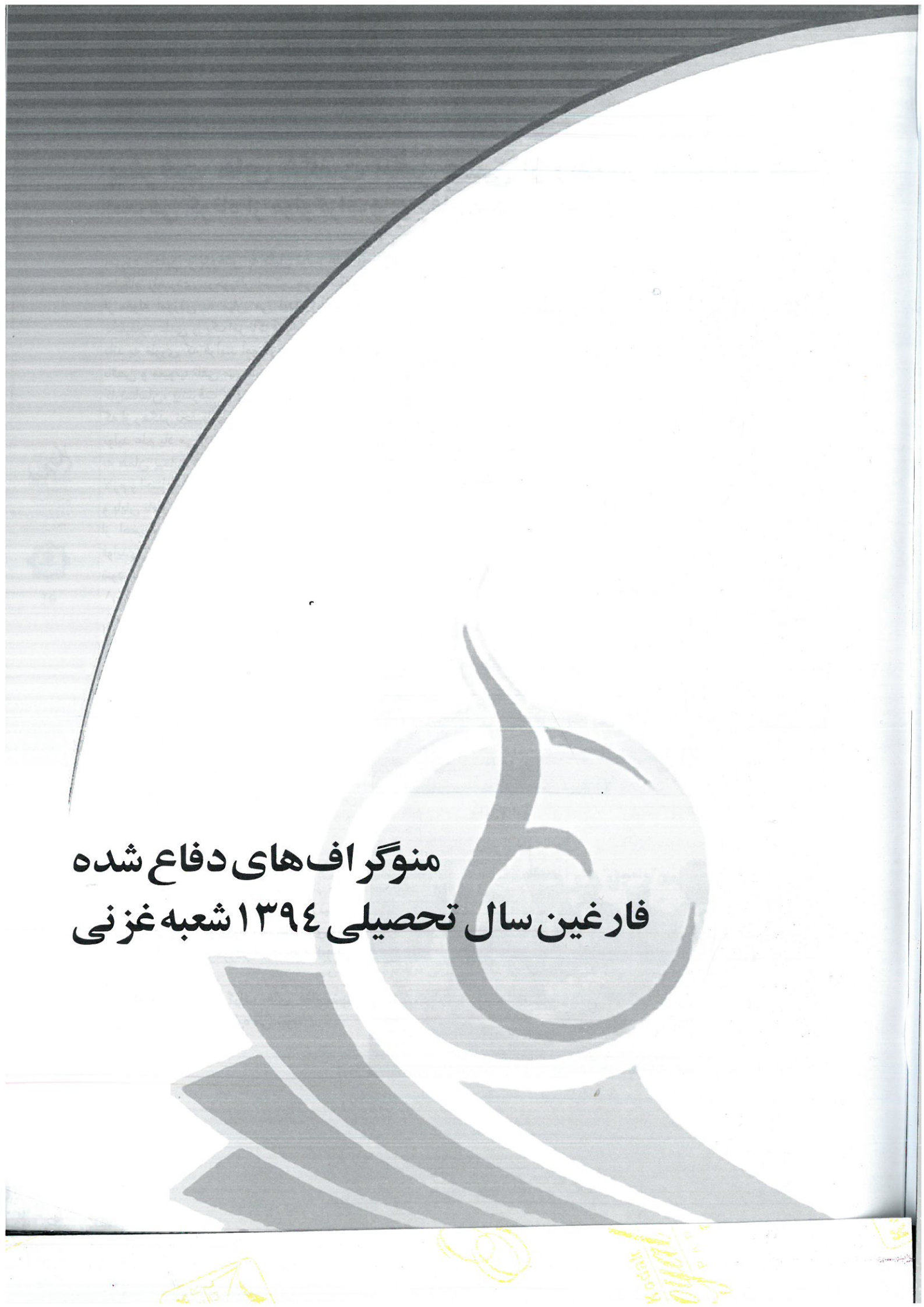

صدقه حسینی
اول نمره حقوق

شفیقه علوی
اول نمره نرسنگ

منوگراف‌های دفاع شده
فارغین سال تحصیلی ۱۳۹۴ شعبه غزنی

پیشرفت های شگفت انگیز علمی از رهگذر تحقیقات علمی! (معرفی کوتاه از مونوگراف های دفاع شده محصلین شعبه غزنی)

امروزه تحقیق و پژوهش به دلیل تولید علم از جایگاه راهبردی برخوردار است، هرچا سخن از مقوله آموزش به میان می آید؛ پژوهش و تحقیقات علمی را یک امر ناگزیر و ضروری می داند به طوری که فرآیند آموزش بدون پژوهش ناقص و معیوب تلقی می شود. به اذعان تمامی کارشناسان، پیشرفت های شگفت انگیز علمی که از رهگذر تحقیقات علمی بدست آمده را بنام تولید علم یاد می کنند.

به همان پیمانه که پژوهش در کنار آموزش امر لازم و اجتناب ناپذیر است، دفاع از مونوگراف ها و پایان نامه ها نیز در کنار پژوهش های علمی از اهمیت خاصی برخوردار است، زیرا دفاع فوایدی دارد که در ارزیابی ها مشخص نمی شود. برخی از آثار دفاع در زیر مطرح می شود.

۱. دفاع، در جمع هیئت داوران توانایی محصل را نشان می دهد که در ارزیابی ممکن نیست؛
۲. دفاع، تسلط و عدم تسلط محصل را به موضوع نشان می دهد که در ارزیابی ممکن نیست؛

۳. دفاع، اعتماد به نفس و عدم اعتماد به نفس محصل را نشان می دهد که در ارزیابی ممکن نیست؛

۴. در جلسه دفاع که محصل به اشکالات داور پاسخ می دهد، فهم و آشنایی محصل را نسبت به موضوع نشان می دهد که در ارزیابی ممکن نیست؛

۵. در حالت دفاع مشخص می شود که مونوگراف را خود محصل نوشته یا از جایی دیگر کپی کرده که در ارزیابی ممکن نیست؛ از این رو، در بحث مونوگراف ها استراتژی دفاع از اهمیت راهبردی برخوردار است که از ارزیابی های ساده وجود ندارد.

اینک به برخی از مونوگراف های دفاع شده محصلین شعبه غزنی اشاره می شود:

دانشکده اقتصاد و مدیریت

۱	اقتصاد	شفیق الله اریب	ربا و پیامد های منفی آن در اقتصاد
۲	اقتصاد	امیر داد پیمان	نقش انرژی برق در رشد و توسعه اقتصادی افغانستان
۳	اقتصاد	خان محمد ابراهیمی	رابطه دین و اقتصاد با تاکید بر دین اسلام
۴	اقتصاد	محمد کاظم محمدی	بازاریابی نوین و نقش آن در اقتصاد افغانستان
۵	اقتصاد	نوروز علی راسخ	بررسی امکان اقتصاد اسلامی از دید گاه شهید صدر
۶	اقتصاد	سید ظاهر شاه حسینی	تاثیر تحصیلات زنان بر توسعه اقتصادی افغانستان
۷	اقتصاد	سید عماد الدین حسینی	نقش منابع آبی افغانستان در توسعه اقتصادی
۸	اقتصاد	احمد الله بهزاد	فقر اقتصادی با تاکید بر افغانستان
۹	اقتصاد	لعل محمد قادری	فساد اداری و روشهای مبارزه در فرایند توسعه
۱۰	اقتصاد	علی سینا نظری	نقش مدیریت در روند فعالیت های اقتصادی و بازار یابی
۱۱	اقتصاد	محمد جواد یعقوبی	اثرات افزایش نفوس در رشد و توسعه اقتصادی
۱۲	اقتصاد	حزب الله نقشبندی	بانک های تجاری در افغانستان، مشکلات و راه حل های آن
۱۳	اقتصاد	شاکر احمد نیکزاد	سازمان اقتصادی اکو و نقش آن در توسعه اقتصادی افغانستان
۱۴	اقتصاد	منظور احمد ضیا روان	بررسی عوامل بیکاری قشر تحصیل کرده در افغانستان
۱۵	اقتصاد	قدیر الله "الفی"	کارایی سیستم جمع آوری مالیات در افغانستان
۱۶	اقتصاد	محبوب الله "رحمانی"	فرهنگ اسلامی و اقتصاد
۱۷	اقتصاد	صفی الله "احمدزی"	جایگاه صنایع دستی در افغانستان؛ موانع و راهکار ها
۱۸	اقتصاد	قیام الدین "نظری"	وضعیت ثبات پولی در افغانستان و عملکرد بانک مرکزی در این زمینه
۱۹	اقتصاد	وحید الله "عمریار"	خصوصی سازی مشکلات و موانع آن در افغانستان
۲۰	اقتصاد	محمد جاهد "الکوزی"	جهانی شدن اقتصاد و تاثیرات آن بر اقتصاد افغانستان
۲۱	اقتصاد	حبیب الرحمن "مهمند"	سیر تکامل صنعت و نقش آن بالای اقتصاد افغانستان
۲۲	اقتصاد	سید ناصر "حسینی"	روند سرمایه گذاری بخش خصوصی در افغانستان چالش ها و راهکار
۲۳	اقتصاد	محمد باعث "پژواک"	موانع راهکارهای توسعه اقتصاد در افغانستان
۲۴	اقتصاد	نصیر احمد "ابراهیمی"	نقش مدیریت اسلامی در کاهش هزینه های سازمان
۲۵	اقتصاد	علی شاه "نوری"	بررسی عوامل فرار سرمایه و پیامد های آن (طی پنج سال گذشته)
۲۶	اقتصاد	علی آقا "موسوی"	بررسی مالیات در اسلام
۲۷	اقتصاد	طالب حسین "امیری"	نقش شرکت های تجاری در اقتصاد افغانستان
۲۸	اقتصاد	عبدالمسعود "معصومی"	تورم و تاثیرات آن بالای کشورهای رو به توسعه
۲۹	اقتصاد	مصطفی "سیفی"	نقش معارف در رشد و توسعه اقتصادی
۳۰	اقتصاد	کامران "مرادی"	الگوی تخصیص درآمد فرد مسلمان

۳۱	اقتصاد	فرمان الله "نعیمی"	بانک جهانی و فعالیت های اقتصادی آن در افغانستان
۳۲	اقتصاد	حکمت الله "رحیم یار"	رابطه عقود اسلامی در سیستم بانکی با کاهش فقر
۳۳	اقتصاد	ریحانه "نبی زاده"	الگوی بانکداری اسلامی در افغانستان
۳۴	اقتصاد	صفدر علی "هزاره"	فعالیت های زیر زمینی و نقش آن در اقتصاد افغانستان
۳۵	اقتصاد	فرزانه "صفری"	بررسی رشد اقتصادی در ده سال اخیر (با توجه به مدل رشد اقتصادی نئوکلاسیک
۳۶	اقتصاد	سلیم "امیری"	ضرورت بیمه و نقش آن در تامین رفاه اجتماعی (افغانستان)
۳۷	اقتصاد	سیداحمد مجاب "عادلی"	استراتژی های مبارزه علیه فقر در کشورهای در حال توسعه (اف)
۳۸	اقتصاد	عصمت الله "حیدری"	نقش مدیریت منابع انسانی در اثر بخشی و کارآیی سازمان
۳۹	اقتصاد	سید امید رضا "فخری"	مشکلات بانکداری اسلامی و راه کارها
۴۰	اقتصاد	عبدالحمید "امیری"	اهمیت تجارت بین الملل با تاکید به افغانستان

دانشکده علوم سیاسی

۱	علوم سیاسی	احمدالله "فهیمی"	نظام دموکراتیک و تاریخ شکل گیری در افغانستان
۲	علوم سیاسی	محمد "مهدوی"	فساد اداری در افغانستان (علل و زمینه ها و راهکارهای مبارزه با آن)
۳	علوم سیاسی	محمدعطا "رضایی"	حملات یازده سپتامبر و تاثیرات آن بر امنیت افغانستان
۴	علوم سیاسی	رفیع الله "خبرخواه"	ژئوپولیتیک افغانستان و مداخلات ابر قدرتها
۵	علوم سیاسی	محمداحسان "سروری"	جهانی شدن و تاثیرات آن در افغانستان
۶	علوم سیاسی	محمدعیسی "قاسمی"	جهانی شدن و اسلام سیاسی در افغانستان
۷	علوم سیاسی	محمد علی "غفاری"	بررسی جریان روشنفکری در تحولات سیاسی و اجتماعی در افغانستان
۸	علوم سیاسی	محمد موسی "اخلاقی"	بررسی سیاست خارجی افغانستان طی سال های ۲۰۰۱-۲۰۱۵
۹	علوم سیاسی	محمدرضا "نظری"	جهانی شدن و نظام مطبوعات در افغانستان
۱۰	علوم سیاسی	فاطمه "سجادی"	نقش رسانه ها در انتخابات و نظام دموکراتیک
۱۱	علوم سیاسی	عطا محمد "مهمند"	نقش دیپلماسی در سیاست خارجی
۱۲	علوم سیاسی	نثار احمد "احمدزی"	اهداف امریکا از حمله به افغانستان
۱۳	علوم سیاسی	وحیدالله "حکیمی"	مشارکت سیاسی در دولت نبوی (ص)
۱۴	علوم سیاسی	محمد علی "اکبری"	چالش های ملت سازی در افغانستان
۱۵	علوم سیاسی	بسم الله "فهیمی"	دیورند گسلی بر روابط افغانستان و پاکستان
۱۶	علوم سیاسی	بصیر احمد "شریفی"	نقش فرهنگ سیاسی بر توسعه سیاسی در افغانستان
۱۷	علوم سیاسی	علی جان "جمال"	بررسی اسلام و دموکراسی
۱۸	علوم سیاسی	سید حسن "سجادی"	اندیشه سیاسی سیدجمال الدین افغانی
۱۹	علوم سیاسی	لیلا "سجادی"	تاثیرات ساختار دوقطبی نظام بین الملل بر امنیت افغانستان

راهبرد ناتمام آمریکا وناتو در تامین امنیت افغانستان	مهدی "بیکفر"	علوم سیاسی	۲۰
بررسی معارف مدرن در افغانستان و تاثیر آن بر فرهنگ سیاسی	عبدالعزیز "محسنی، طلانزاد"	علوم سیاسی	۲۱
چالش های توسعه سیاسی در افغانستان با تاکید بر نظریه هانتینگتن	ذبیح الله "حنفی"	علوم سیاسی	۲۲
رابطه میان قوه مقننه و مجریه در افغانستان	میرویس "امینی"	علوم سیاسی	۲۳
بررسی عصر رنسانس و تاثیرات آن بر روابط بین الملل	حزب الله "عزیزی"	علوم سیاسی	۲۴
نوسازی و توسعه سیاسی در افغانستان	سیدخلیل "سالک"	علوم سیاسی	۲۵
اندیشه سیاسی آیت الله فیاض	محمداسحاق "محبی"	علوم سیاسی	۲۶
جهانی شدن و توسعه فرهنگی در افغانستان	سمیع الله "سلطانی"	علوم سیاسی	۲۷
بحران معاصر افغانستان ریشه ها، عوامل و راهکارها	محمدنسیم "باهنر"	علوم سیاسی	۲۸
جهانی شدن و تغییرات اجتماعی در افغانستان	سیدمحمدیوسف "ذکی"	علوم سیاسی	۲۹
شیعه و سنی دונگاه از یک حقیقت	محمدصادق "اثر"	علوم سیاسی	۳۰
بحران های معاصر جهان اسلام	اسدالله "هوتگ"	علوم سیاسی	۳۱
اندیشه سیاسی آیت الله محسنی	علی رحم "حسنی"	علوم سیاسی	۳۲
بررسی موانع و چالشهای شایسته سالاری در افغانستان	محمد "نوری"	علوم سیاسی	۳۳
بررسی سیاست خارجی افغانستان در دوره امان الله خان	هاجر "حیدرزاده"	علوم سیاسی	۳۴

دانشکده فقه و حقوق

۱	فقه و حقوق	رویا ملک زاده	عنصرروانی جرم قتل عمد در فقه و حقوق کیفری افغانستان
۲	فقه و حقوق	سیدحیات الله هاشمی	جایگاه شهادت در اثبات دعوا در فقه و حقوق
۳	فقه و حقوق	محمد انور رحمانی	طلاق قضایی در فقه و حقوق افغانستان
۴	فقه و حقوق	محمدذکریا نصرتی	نقش آثار جرم در کشف جرایم
۵	فقه و حقوق	سیداحمدضیا موسوی	بررسی اهداف مجازات در فقه و حقوق
۶	فقه و حقوق	عبدالله محمدی	نقش اکراه در رفع مسئولیت جزایی در حقوق افغانستان
۷	فقه و حقوق	منیراحمد بختیار	عوامل تام و رفع مسئولیت کیفری
۸	فقه و حقوق	گل اقا الفی	انتخاب مدیران شرکت های سهامی
۹	فقه و حقوق	حفیظ الله "سلطانی"	موانع نکاح در فقه و حقوق
۱۰	فقه و حقوق	محمد نصیر "بیان"	عوامل رافع مسئولیت جزایی با رویکرد به قانون جزا افغانستان
۱۱	فقه و حقوق	مهربان "مهری"	عوامل تشدید مجازات (تکرار و تعدد) در قانون جزای افغانستان
۱۲	فقه و حقوق	سیدجواد "ناطق"	شرایط عقد نکاح از منظر فقه و حقوق افغانستان
۱۳	فقه و حقوق	عبدالحکیم "محمدی"	بررسی مقایسوی نقش دین در قوانین اساسی افغانستان
۱۴	فقه و حقوق	ذبیح الله "شریفی"	مبانی حقوق بشر در اسلام
۱۵	فقه و حقوق	سیدحبیب الرحمن "حبیبی"	بررسی تطبیقی ارث زن در فقه و حقوق افغانستان
۱۶	فقه و حقوق	صفی الله "بسمل"	علل سقوط دعوی جزایی
۱۷	فقه و حقوق	خالداحمد "احمدزی"	شروع به جرم در قوانین افغانستان
۱۸	فقه و حقوق	زهرا "محمدی"	حضانة اطفال در فقه و حقوق
۱۹	فقه و حقوق	محمدشریف "نظری"	استقلال قضایی در سیستم حقوقی افغانستان
۲۰	فقه و حقوق	محمدعزیز "عمرانی"	تاثیر ازدواج بر تابعیت افراد در حقوق افغانستان
۲۱	فقه و حقوق	عبدالمعروف "مولایی"	قضاوت زن در فقه حنفی، فقه جعفری و قوانین نافذه کشور
۲۲	فقه و حقوق	شاجان "حسینی"	مبنای مشروعیت پارلمان و جایگاه آن در قانون اساسی افغانستان
۲۳	فقه و حقوق	مجتبی "حنیفی"	مفهوم حبس و انواع زندان در حقوق افغانستان
۲۴	فقه و حقوق	حیات الله "عباسی"	جرم جاسوسی در نظام حقوقی افغانستان
۲۵	فقه و حقوق	سیدشهنشاه "رسولی"	جریمه و آثار آن از حیث سیاست جنایی (باتاکیدبرقانون جزاء افغانستان
۲۶	فقه و حقوق	سیدمحمد امین "امیری"	خیانت در امانت در قانون جزایی افغانستان و ایران

گزارش‌ها

- ۵۸ تفاهم نامه‌های همکاری پوهنتون خاتم النبیین (ص) با ...
- ۶۰ دیدار اساتید پوهنتون خاتم النبیین (ص) با حضرت آیت الله العظمی محسنی دام ظلّه
- ۶۱ تقدیر از محصلین همکار در بخش فرهنگی
- ۶۲ صنف های آنلاین شعبه غزنی با دانشگاه های علوم پزشکی بیرجند، پردیس فارابی تهران، شعبه مرکزی پوهنتون خاتم النبیین (ص)
- ۶۳ افتتاح اولین مرکز تحقیقات لابراتواری مطابق با استندردهای جهانی در دانشگاه خاتم النبیین
- ۶۴ سومین محکمه تمثیلی دانشکده فقه و حقوق شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین
- ۶۵ کانفرانس ویدیویی اساتید شعبه غزنی با دکتر سجادی ریاست پوهنتون خاتم النبیین
- ۶۶ کانفرانس ویدیویی دکتر موسوی معاونت علمی-تدریسی با ریاست، اساتید و محصلین نخبه شعبه غزنی
- ۶۷ کانفرانس ویدیویی ریاست و اساتید شعبه غزنی با جناب الحاج جواد محسنی
- ۶۹ کانکورسال تحصیلی ۱۳۹۵ شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین
- ۷۰ حل جدول

تفاهم نامه های همکاری پوهنتون خاتم النبیین (ص) با

۱. پوهنتون علوم پزشکی (طبی) بیرجند
۲. پوهنتون پردیس فارابی تهران
۳. پوهنتون یونیورسیتاس اندونزی
۴. پوهنتون کاشان
۵. پوهنتون بیرجند

پوهنتون خاتم النبیین (ص) تفاهم نامه های همکاری علمی دوجانبه بین پوهنتون های علوم پزشکی بیرجند، علوم انسانی بیرجند و پوهنتون علوم انسانی کاشان و یکی از پوهنتون های کشور اندونزی امضاء کرد. این تفاهم نامه ها توسط جناب دکتر سجادی ریاست پوهنتون خاتم النبیین، جناب دکتر موسوی معاونت علمی، تدریسی، استاد حسین حبیبی رئیس شعبه غزنی و مسئول روابط بین الملل و دکتر بیش مسئول تحصیلات تکمیلی و پژوهش پوهنتون خاتم النبیین (ص) با رؤسا و مدیران ارشد این پوهنتون ها به امضاء رسید.

پیرم غزنی

● سال پنجم
● شماره دوازدهم
● تابستان ۱۳۹۵

۵۸

اهداف این تفاهم نامه:

- * توسعه همکاری های آموزشی و پژوهشی میان پوهنتون علوم پزشکی بیرجند و پوهنتون خاتم النبیین (ص)؛
- * بهره مندی متقابل از ظرفیت ها و امکانات یکدیگر؛
- * توسعه ارتباطات علمی اساتید و محصلین طرفین.

تعهدات دوجانبه:

- * برگزاری دوره های ستاژ محصلین دانشکده طب پوهنتون خاتم النبیین (ص) در پوهنتون علوم پزشکی بیرجند؛
- * برگزاری همایش های علمی مشترک بین هر دو پوهنتون؛
- * مشاوره و راهنمایی محصلین توسط اساتید دو پوهنتون در موضوعات مورد نیاز؛
- * آموزش به صورت الکترونیکی از راه دور؛
- * تدوین کتب درسی در رشته های مختلف و مورد نیاز؛
- * برنامه ارتقای ظرفیت برای اساتید و محصلین دوره تحصیلات تکمیلی؛
- * بورسیه تحصیلی برای محصلین و اساتید در دوره دکتری؛
- * راه اندازی تور علمی اساتید با دعوت از اساتید در ایران و افغانستان؛
- * معرفی محصلین فارغ التحصیل از پوهنتون علوم پزشکی بیرجند جهت همکاری علمی و تحقیقی با پوهنتون خاتم النبیین؛
- * اعطاء فرصت مطالعاتی به اساتید و محصلین دوره های عالی؛
- * تبادل تجارب در زمینه های مختلف آموزشی، از قبیل طراحی دوره ها و رشته های جدید، روش های نوین آموزشی و برنامه ریزی آموزشی؛
- * تبادل تجارب در زمینه های مختلف پژوهشی؛ از قبیل مبادله پایان نامه های تحصیلات تکمیلی و طرح های تحقیقاتی؛
- * انجام پروژه های مشترک پژوهشی، اعم از همکاری در تدوین و ترجمه منابع و متون پژوهشی.

یاد آوری

قابل یاد آوری است که پوهنتون خاتم النبیین قبل از این نیز با پوهنتون اهلبیت و پوهنتون مذاهب تفاهم نامه همکاری دوجانبه امضاء نموده است.

دیدار اساتید پوهنتون خاتم النبیین (ص) با حضرت آیت الله العظمی محسنی (دام ظلّه)

نشست با شکوه اساتید و کارمندان پوهنتون خاتم النبیین (ص) با حضرت آیت الله العظمی محسنی (دام ظلّه) برگزار گردید. اکادمسین کشور حضرت آیت الله العظمی محسنی (دام ظلّه) در این گردهمایی خطاب به اساتید و کارمندان حاضر در جلسه فرمودند: یکی از اهداف مهم تاسیس این پوهنتون، خدمت به مردم افغانستان است، پس باید تلاش شود تا خدمت گذار واقعی مردم باشید. این گردهمایی که به مناسبت معرفی پوهنتون خاتم النبیین (ص) بعنوان دومین پوهنتون برتر پوهنتون های خصوصی افغانستان از سوی وزارت تحصیلات عالی برگزار شده بود، معظم له فرمودند: اساتید پوهنتون خاتم النبیین (ص) باید از این فرصت استفاده بیشتر نموده و با ایجاد مراکز تحقیقاتی و پژوهشی برای خدمت به مردم کشور، تلاش نمایند. این نشست در مرکز بزرگ حوزه علمیه خاتم النبیین (ص) برگزار گردید.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

تقدیر از محصلین همکار در بخش فرهنگی

تاسیس پوهنتون خاتم النبیین در غزنی آرزوی دیرینه ما بود، چون ما سالیان سال می خواستیم به تحصیلات عالی راه یابیم و خاتم النبیین این آرزو را برای ما برآورده ساخت. زکریا نصرتی یکی از فارغین دانشکده حقوق ضمن تشکر از مسئولین پوهنتون خاتم النبیین گفت پوهنتون خاتم النبیین الگوی انسان سازی است که با امکانات عالی علمی و تدریسی در خدمت مردم غزنی قرار دارد، ما همان گونه که در عصر دانشجویی همکار پوهنتون بودیم بعد از فراغت نیز در خدمت پوهنتون هستیم.

وحیدالله امیری محصل سمسטר سوم علوم سیاسی نیز بعد از تشکر از مسئولین پوهنتون گفت باید فرهنگ مطالعه و کتاب خوانی بین محصلین تقویه شود. شکوفه نوری محصل سمسטר پنجم دانشکده علوم سیاسی ضمن تشکر از ریاست پوهنتون خاتم النبیین گفت ما در بخش نهادینه سازی فرهنگ حجاب در پوهنتون همکار جدی هستیم.

حشمت الله جلالی دانشجوی سمسטר هفتم دانشکده حقوق گفت در پوهنتون خاتم النبیین واقعا درس ها به صورت جدی دنبال می شود، برگزاری درس های جبرانی در روزهای پنجشنبه یکی از نشانه های اهمیت به درس در این پوهنتون است. در پایان از محصلین حاضر با صرف غذای ظهر پذیرایی صورت گرفت.

تقدیر از محصلین همکار فرهنگی با حضور جناب استاد حبیبی ریاست شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین^(ص) در سالن کتابخانه این پوهنتون برگزار گردید، هدف از برگزاری این نشست سپاس و قدردانی از محصلین همکار در بخش فرهنگی پوهنتون بود.

در این نشست استاد حسین حبیبی ضمن تشکر و قدردانی از محصلینی که در برنامه های مختلف در بخش فرهنگی با پوهنتون همکاری داشتند، افزود پوهنتون خاتم النبیین ده سال قبل با هدف خدمت گذاری در عرصه تحصیلات عالی کشور آغاز به فعالیت نمود وهم اکنون با شش دور فراغت در مقطع لیسانس و یک دور فراغت در مقطع ماستری در کابل و یک دور فراغت در مقطع لیسانس در غزنی، با داشتن کدر علمی مجهز، جزء چهار پوهنتون برتر پوهنتون های خصوصی کشور از سوی وزارت تحصیلات عالی شناخته شده است.

ریاست شعبه غزنی از محصلین اناث حاضر در محفل خواست، با وجود رعایت کامل حجاب در داخل پوهنتون، از شما می خواهیم در نهادینه سازی فرهنگ حجاب با بخش فرهنگی- تربیتی همکاری های لازم را داشته باشید.

در ادامه محصلین حاضر نیز نظرات و خواست های شان را بیان کردند، قاری فیضی از فارغین دانشکده اقتصاد و مدیریت از مسئولین پوهنتون خاتم النبیین بخاطر ایجاد شعبه غزنی این پوهنتون سپاس و قدر دانی کرد و ایجاد خاتم النبیین را خدمت بزرگ برای مردم غزنی دانست.

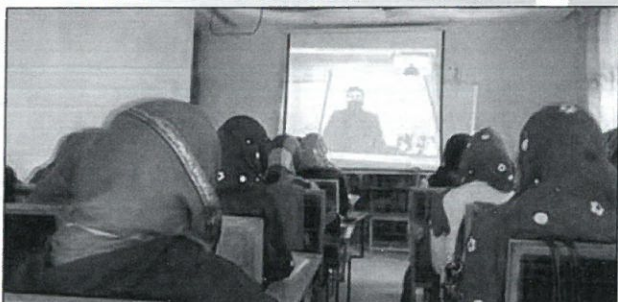
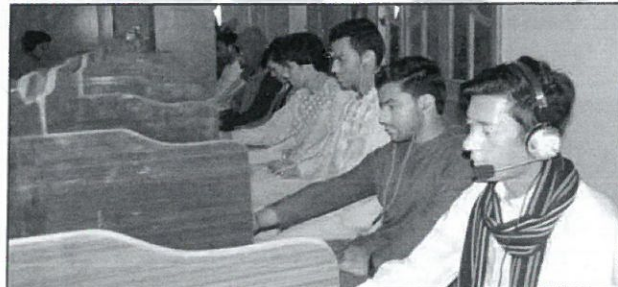
آقای اسدالله جلالزی یکی از فارغین دانشکده علوم سیاسی گفت

آمریت فرهنگی- تربیتی غزنی

صنّف‌های آنلاین شعبه غزنی با پوهنتون‌های

علوم پزشکی بیرجند، پردیس فارابی تهران، شعبه مرکزی پوهنتون خاتم النبیین (ص)

پیرمغز

سال پنجم
شماره دوازدهم
تابستان ۱۳۹۵

۶۲

یک نظر سنجی در سطح محصلین که در این درس‌ها اشتراک می‌کنند، نشان از رضایت و موفقیت برگزاری درس‌های آنلاین را برای محصلین این شعبه دارد. به خصوص دروس تخصصی طب عدلی و جراحی که می‌تواند سرآغاز یک تحول بزرگ در کشور باشد.

پوهنتون خاتم النبیین (ص) با افتخار کسب دومین مقام برتر آموزشی و پژوهشی از نظر تضمین کیفیت، اینک در نظر دارد گام‌های استوارتری را در عرضه خدمات تحصیلات عالی با معیارهای جهانی برای فرزندان این سرزمین بردارد.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

پوهنتون خاتم النبیین (ص) به عنوان یک مرکز علمی-تخصصی در راستای بهبود تضمین کیفیت آموزشی و پژوهشی، برنامه‌های متنوعی را سرلوحه کار خود دارد. این مرکز علمی و اکادمیک در کنار آموزش و پژوهش، علاوه بر سمینارهای علمی گروه‌های مختلف دانشجویی، سمینارهای علمی در سطح پوهنتون در هر سمستر نیز برگزار می‌نماید.

بر همین اساس شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص) برای اولین بار در کشور صنوف درس‌های آنلاین را برای غنای و ارتقای سطح آموزشی محصلین با پوهنتون‌های مختلف و معتبر کشورهای منطقه بر گزار نموده است:

۱. طب عدلی با پوهنتون پردیس فارابی تهران، برای محصلین دانشکده حقوق؛
۲. درس جراحی با پوهنتون طبی بیرجند، برای محصلین دانشکده طب؛
۳. برخی از درس‌های دیپارتمنت قابلگی با کابل، برای محصلین رشته قابلگی.

افتتاح اولین مرکز تحقیقات لابراتواری مطابق با استاندردهای جهانی در دانشگاه خاتم النبیین (ص)

پنجشنبه ۲۱ اسد، مراسم افتتاح مرکز تحقیقات و فناوری با حضور دانشمند فرهیخته جناب دکتر سجادی ریاست دانشگاه خاتم النبیین، الحاج محمدجواد محسنی، نماینده تام الاختیار مؤسس و صاحب امتیاز ارشد دانشگاه، جناب دکتر سید یوسف موسوی معاونت علمی-تدریسی، کادر علمی، کارمندان ارشد دانشگاه و مهمانان برگزار گردید. در این مراسم دکتر سیدیوسف موسوی معاونت علمی- تدریسی پوهنتون خاتم النبیین (ص) که راه اندازی این مرکز تحقیقاتی

خانه تحقیقاتی، مطالعات الکترو فیزیولوژیک، مطالعات رفتاری و مطالعات مولوکولی فعالیت می کند. نظام تحصیلات عالی در افغانستان غالباً برای آموزش ساماندهی شده و پژوهش که زیربنای تولید و گسترش علم است، چندان مورد توجه قرار داده نشده است، وجود این خلاء راهبردی در دانشگاه های کشور، باعث شده که پوهنتون خاتم النبیین (ص)، برای اولین بار مرکز تحقیقات لابراتواری را مطابق با استانداردهای جهانی در دستور کار خود قرار داده و آن را راه اندازی کند. استفاده از موش های آزمایشگاهی، استندرد و بین المللی که در مراکز تحقیقاتی جهان برای پیشبرد توسعه علمی و تحقیقات لابراتواری استفاده می شود یکی از این اقدامات است. گفتنی است که پوهنتون خاتم النبیین (ص)، علاوه بر فعالیت های گسترده در رشته های مختلف علوم انسانی و تجربی، تحقیقات در عرصه های تالیف و ترجمه، تحقیقات لابراتواری و انتشار مجلات پژوهشی را نیز در دستور فعالیت های تحقیقاتی خود قرار داده است. آمریت فرهنگی- تربیتی غزنی

حاصل تلاش های شبانه روزی ایشان است گفت: مطالعات الکتروفیزیولوژیک یا پژوهش روی مغز، عضلات و سایر بخش های بدن، مطالعات رفتاری و بالینی و مطالعات مولوکولی یا اجزای تشکیل دهنده حجات، نظیر شحمیات و ژن ها از دیگر بخش های تحقیقاتی اند که پوهنتون النبیین (ص) اقدام به راه اندازی آن کرده است، به گفته دکتر موسوی پوهنتون خاتم النبیین، اولین دانشگاه در افغانستان است که در فرآیند تحقیق، چنین مرکزی را ایجاد کرده است. پوهنتون خاتم النبیین (ص) پس از هدایت حضرت آیت الله العظمی محسنی (دام ظلّه) مبنی بر راه اندازی مراکز پژوهشی، اقدام به ایجاد این مرکز نموده است. ایجاد مرکز تحقیقات و تکنالوژی در تشکیلات این دانشگاه، برخاسته از سیاست علمی - پژوهشی است که به تازگی گشایش یافته است، این مرکز تحقیقاتی به هدف تقویت و ساماندهی فرآیند پژوهشی راه اندازی شده و در بخش های تکثیر و ایجاد حیوان

پوهنتون خاتم النبیین شعبه غزنی

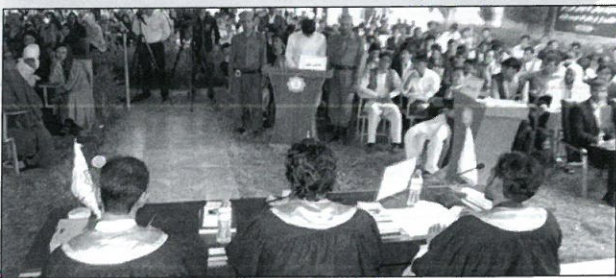
سومین محکمه تمثیلی

با همکاری محکمه استیناف ولایت غزنی

۳۰ سرطان سال تحصیلی ۱۳۹۵

سومین محکمه تمثیلی دانشکده فقه و حقوق شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص)

تخصص به منظور بالا بردن آگاهی محصلین رشته حقوق در سطح تئوری و عملی اقدام به برگزاری سومین محکمه تمثیلی نموده و از دانشجویان عزیز می خواهد که همین دو اصل تعهد و تخصص را در خود نهادینه نموده و برای خدمت و آبادانی کشور در رشته های مختلف تلاش نماییم.

سپس هیئت قضایی، هیئت داوران، و کلای مدافع طرفین دعوا در جایگاه حاضر شدند، در این محکمه تمثیلی دوسیه طلاق یک زن و شوهر با حضور و کلای مدافع و هیئت قضایی به بررسی و قضاوت گرفته شد. در پایان هیئت داوران دیدگاه و ارزیابی شان را نسبت به چگونگی این محکمه بیان نمودند.

قابل یاد آوری است که این سومین محکمه تمثیلی دانشکده فقه و حقوق شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین است که برای تجربیات عملی دانشجویان راه اندازی می شود.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

چهارشنبه ۳۰ سرطان، دانشکده فقه و حقوق شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص) سومین محکمه تمثیلی دانشجویان خویش را با حضور روسای ادارات دولتی، قاضیان محاکم، و کلای مدافع غزنی، ریاست، اساتید، مدیران ارشد این پوهنتون در حیات ساختمان شمار (۲) این پوهنتون برگزار کرد.

محفل با تلاوت آیات نوربخش وحی آغاز و سپس همه به احترام پخش سرود ملی قیام نمودند. در ادامه جناب استاد محمداود عالمی یکی از استادان دانشکده فقه و حقوق به نمایندگی از این دانشکده طی سخنان کوتاهی ضمن تشکر و قدر دانی از حضور مهمانان و دانشجویان در محفل، گفت با ظهور اسلام نظام نوین حقوقی در جهان پایه گذاری گردید که در آن احترام به انسان و انسانیت، حفظ حقوق او مورد تاکید قرار گرفت، بدین اسلام برای پاسداری از حقوق مردم در انتخاب قاضی شرایطی سختی را در نظر گرفته است، حتی خود پیامبر و خلفای راشدین در مراعات عادی به داوری و حکم قاضی عمل می کردند که داستان زره حضرت علی با مرد عرب معروف است، در باره رعایت حقوق مردم و حق متهم اصولی را که غرب بعد از ۱۲ قرن از ظهور اسلام در قوانین خودشان گنجانیده اند، اسلام آن را قبل از آن به نظام های حقوقی معرفی کرده است، مثل اصل شخصی بودن جرم و مجازات، قانونی بودن جرم و مجازات، اصل برائت، عدم قبولی اقرار در شکنجه. استاد عالمی اضافه نمود پوهنتون خاتم النبیین شعبه غزنی با توجه به اهمیت و نقش قاضی و شعار تعهد و

پریم فغان

سال پنجم
شماره دوازدهم
تابستان ۱۳۹۵

کانفرانس ویدیویی اساتید شعبه غزنی با دکتر سجادی ریاست پوهنتون خاتم النبیین (ص)

این نشست ویدیویی در آغاز سال تحصیلی با حضور ریاست شعبه غزنی جناب استاد حبیبی و اساتید شعبه غزنی، همراه با دکتر سجادی رئیس پوهنتون خاتم النبیین و نماینده مردم در پارلمان برگزار گردید.

در این نشست ابتدا ریاست شعبه غزنی، گزارش از وضعیت آموزشی و اداری این شعبه و اساتید طرح، پلان و پیشنهادهای خویش را برای بهبودی وضعیت آموزشی و اداری شعبه غزنی خدمت جناب دکتر سجادی ریاست این پوهنتون ارائه نمودند. در ادامه جناب دکتر سجادی بعد از سمع گزارش و طرح و پلان های اساتید شعبه غزنی گفت: پوهنتون خاتم النبیین به عنوان یکی از مراکز علمی معتبر کشور در عرصه تحصیلات عالی از آغاز تاسیس و شروع کار اکادمیک خویش با شعار تعهد و تخصص آغاز نموده است، شعاری که منبع و سرچشمه اش را می توان در آموزه ها و تعالیم اسلامی و چشم انداز آینده اش را در رقم زدن جامعه اسلامی متناسب با الگوهای دینی جستجو کرد.

من با استفاده از فرصت از همه شما اساتید، به ویژه ریاست محترم شعبه غزنی جناب استاد حبیبی و تمام همکاران فرهیخته و گرامی ام که با مجاهدت علمی دلسوزانه و مسئولانه خویش این مرکز را در جایگاه بلند خدمت گذاری رساندند، صمیمانه ابراز امتنان و سپاسگذاری می کنم و موفقیت مزید شما را در راستای مسئولیت شناسی و انجام رسالت علمی برای ترویج ایمان دینی و علوم و فنون بشری از خداوند متعال مسئلت می نمایم.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

کانفرانس ویدیویی دکتر موسوی معاونت علمی-تدریسی باریاست، اساتید و محصلین نخبه شعبه غزنی

آموزشی و پژوهشی و عبور از مرحله آموزش به مرحله پژوهش.
۲. نخبگان در روند آموزش در بخش های تالیف، ترجمه، کارهای عملی، نوشته های تحقیقی و تطبیق نصاب تحصیلی پوهنتون را کمک می نماید.
۳. بورسیه های داخل و خارج برای محصلین نخبه.
۴. درس های دانشکده های طب و انجینری از حالت یک شفت خارج و به صورت فول تایم باشد.

موارد فوق جزء اهداف اساسی ایجاد کانون نخبگان در این پوهنتون می باشد. ایجاد کانون نخبگان تاثیر اساسی بر افزایش حیثیت در مراکز علمی خواهد داشت.

بعد از سخنان معاونت علمی- تدریسی؛ ریاست شعبه غزنی جناب استاد حبیبی طی سخنان کوتاهی که با محصلین داشتند گفت: امروزه برای حضور یک کشور در صحنه های بین المللی راه های زیاد وجود دارد یکی از این راه ها این است که در تولید علم نقش داشته واز محققان بیشتر بر خوردار باشد و امروز کشورهایی حرف برای گفتن دارند که در تولید علم و دانش پیشرو باشد وگر نه جزء کشورهای مصرف کننده خواهد بود.

ریاست شعبه غزنی افزود: در افغانستان یک دهه می شود که توسعه علم و دانش به وجود آمده است ودر این راستا تا حدودی کارهای نیز صورت گرفته است که شما از رسانه ها شنیدید و جناب دکتر موسوی معاون علمی این پوهنتون نیز گفتند که از میان تمام پوهنتون های کشور در مرحله اول چهار پوهنتون انتخاب شدند واز بین چهار پوهنتون، خاتم النبیین رتبه دوم را پس از پوهنتون آمریکایی از آن خود کرده است.

استاد حبیبی در بخش دیگری از سخنانش گفت کانون نخبگان در کابل ایجاد شده است ، حالا ما می خواهیم کانون نخبگان در غزنی نیز ایجاد شود و هدف از جلسه امروز ما نیز ایجاد کانون نخبگان در این شعبه است که در جلسه بعد اعضای اداری این کانون تعیین خواهد شد. **آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی**

در این ویدیو کانفرانس دکتر موسوی ضمن بیان جایگاه پوهنتون خاتم النبیین در میان ۱۴۰ پوهنتون خصوصی در کشور گفت پوهنتون خاتم النبیین از طرف کمیته ارزیابی وزارت تحصیلات عالی به عنوان دومین پوهنتون برتر در سطح کشور معرفی شده است، این امر بخاطر تضمین کیفیت آموزشی و پژوهشی پوهنتون بوده است، آقای دکتر موسوی در پی ایجاد کانون نخبگان مطالب زیر را عنوان نمود:

۱. تقدیر از مجموعه محصلین موفق و درس خوان، برای ارتقاء کیفیت

کانفرانس ویدیویی ریاست و اساتید شعبه غزنی با جناب الحاج جواد محسنی

(نماینده تام الاختیار موسس و صاحب
امتیاز ارشد پوهنتون خاتم النبیین (ص))

این نشست با حضور ریاست محترم، جناب استاد حبیبی و اساتید این شعبه با جناب الحاج جواد محسنی، نماینده تام الاختیار موسس و صاحب امتیاز ارشد پوهنتون خاتم النبیین، مصطفی رسولی (معاونت اداری-مالی)، آقای رحیم زی (آمریت فرهنگی- تربیتی) و دکتر عبداللطیف سجادی (رئیس دانشکده فقه و حقوق) برگزار گردید.

در این نشست ابتدا جناب استاد حبیبی ریاست شعبه غزنی ضمن تقدیر و تشکر از الحاج جواد محسنی در جهت برقراری ارتباط مستقیم با این شعبه و شنیدن دیدگاه های اساتید غزنی، به تشریح دست آوردهای چهارساله این پوهنتون در سطح ولایت غزنی پرداخت.

ریاست شعبه غزنی به مهم ترین دست آوردهای شعبه غزنی اشاره کرد و گفت این پوهنتون موفق شده است که در کنار دست آوردهای علمی به عنوان یک الگوی موفق در جهت تقریب اقوام و مذاهب در این ولایت ظاهر شود. وی افزود قوت علمی این مرکز موجب جذب محصلان

از ولایات و ولسوالی های همجوار غزنی شده است و در سطح شهر غزنی فارغان این مرکز در مقام های مختلف علمی و مدیریتی مشغول ایفای وظیفه می باشند. در ادامه جناب الحاج جواد محسنی از زحمات و دست آوردهای شعبه غزنی این پوهنتون تقدیر و تشکر نمود و آن را حاصل تلاش های مجاهدت گونه ریاست، اساتید و پرسونل اداری این شعبه دانست. وی تاکید نمود نظر موسس پوهنتون خاتم النبیین حضرت آیت الله العظمی محسنی و ریاست محترم جناب دکتر سجادی این بوده است که در کنار مباحث علمی، مباحث دینی و فرهنگی اسلامی به صورت خاص برجسته گردد.

همچنان ایشان بر پیشتازی این پوهنتون در بحث اخوت اسلامی و ایجاد روحیه برادری میان تمام اقوام و مذاهب کشور اشاره نمود و آن را مهم ترین افتخار برای مجموعه این مرکز به شمار آورد. همچنین وی در جهت ممانعت از نفوذ و رشد افراطی گری و تفسیرهای ناصواب از دین مقدس اسلام در میان محصلان و عموم جوانان تاکیدات خاص را ابراز نمود و این حرکت را دسیسه دشمنان اسلام در جهت فتنه انگیزی میان امت واحده اسلامی دانست. در پایان الحاج جواد محسنی بر توسعه کمی و کیفی پوهنتون و ارج نهادن به وقت محصلان و توجه به نیازهای علمی و فرهنگی آنان تاکید نمود.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

شماره پنجم
شماره دوازدهم
تابستان ۱۳۹۵

سمینار علمی Breast Cancer در دیپارتمنت قابلگی شعبه غزنی

سمینار علمی سرطان پستان عوامل و راه حل های آن با حضور ریاست صحت عامه ولایت غزنی، ریاست امور زنان و جمعی از اساتید این دیپارتمنت و داکتران در سالن کتابخانه ازسوی دیپارتمنت قابلگی این پوهنتون برگزار گردید.

خانم نجیبه شریفی آمریت دیپارتمنت قابلگی این پوهنتون ضمن خوش آمد گویی از اشتراک کنندگان در افتتاح این سمینار گفت: برگزاری سمینارهای علمی سبب رشد علمی دانشجویان می شود، باید این روحیه در بین دانشجویان تقویت شود، تحقیق و پژوهش باعث پیشرفت علم است، باید روحیه پژوهش در بین دانشجویان بوجود بیاید، چون اگر پژوهش در کنار آموزش نباشد، آموزش از پویایی کافی برخوردار نخواهد بود.

خانم شریفی اضافه نمود که این سومین سمینار علمی است که این دیپارتمنت برگزار می کند و ما در تلاش هستیم تا برای رشد علمی دانشجویان این رشته، سمینارهای مشابه را در هر سمستر دایر نماییم.

یکی از سخنرانان این سمینار خانم دکتر ضیاگل اسفنده ای ریاست صحت عامه ولایت غزنی بود وی نقش قابله ها را در صحت عامه مهم دانست و گفت صحت عامه غزنی از تمام قابله ها حمایت جدی خواهد کرد.

در ادامه این سمینار یک تن از دانشجویان سمستر پنجم رشته قابلگی مطالبی را که تهیه کرده بود در جمع حاضرین ارائه کرد، وی «بريست كنسر» را توضیح داد و عوامل و راه حل های این بیماری را در جمع حاضرین ارائه نمود.

در پایان سمینار خانم شکرپه ولی ضمن تشکر و قدردانی از برگزاری این گونه سمینارها برای زنان گفت ریاست امور زنان غزنی از این گونه سمینارها حمایت جدی خواهد کرد و در خدمت زنان این ولایت می باشد، برگزاری این گونه سمینارها سبب می شود تا زنان به صورت کامل این گونه بیماری ها را بدانند و در صورت لزوم برای پیشگیری آن اقدامات لازم را عملی نمایند.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

کانکور سال تحصیلی ۱۳۹۵ شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص)

النبیین، در حیاط ساختمان شماره دوم این پوهنتون برگزار گردید. بعد از تلاوت قرآن کریم و پخش سرود ملی، استاد حسین حبیبی ریاست شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین ضمن خوش آمدگویی از مهمانان و حاضرین در جلسه طی سخنان کوتاهی گفت:

اسلام دینی است که اهمیت خاصی به علم و فراگیری آن قایل است، طوری که نه مساله جنسیت در فراگیری آن مطرح است، یعنی بر زن و مرد علم فرض شده است، نه مساله زمان مطرح شده است، یعنی از گهواره تا گور باید به دنبال علم بود، نه مساله مکان مطرح است، بلکه در دور ترین نقطه جهان باید به دنبال علم رفت. در اهمیت علم همان بس که پیامبر گرامی فرمود: خون بهای اسرای جنگی کفار آموزش فرزندان اسلام باشد.

ریاست شعبه غزنی در بخشی از سخنانش گفت: امروز عدم رشد علمی در جامعه را می توان به دو عامل نسبت داد، یکی این که در سه دهه جنگ اکثر جوانان مهاجر شدند و بسیاری از مکاتب در کشور بسته بود، عامل دوم عرف و سنت های ناپسند حاکم بر مردم است، به خصوص برای خواهران کشور که مانع از ادامه تحصیل این قشر از جامعه می شود.

استاد حبیبی در خاتمه اضافه نمود، امروز دیگر خاتم النبیین به کمیت محصل نمی اندیشد، چون به حد کافی محصل جذب این مرکز علمی شده است، بلکه به کیفیت عرضه خدمات تحصیلات عالی برای مردم می اندیشد که همان تحقیق، پژوهش و آموزش های معیاری است. محمدامان حمیمی والی غزنی نیز طی سخنانی گفت: علم ودانش از اهمیت وجایگاه ویژه برخوردار است، چون با علم می شود کشور را آباد کرد، جامعه ای که مردم آن با علم سرو کار دارند، کشور خود را نیز آباد کردند، اما امروز ما سیر قهقرایی را سپری می کنیم، علتش جنگ های تحمیلی بوده است که نعمت های مادی و معنوی را از دست ما گرفته است.

والی غزنی اضافه نمود، علم زمینه پیشرفت و ترقی را فراهم می کند و پوهنتون خاتم النبیین با ویژگی کدرهای متخصص که هم علم عصری و هم علم دینی دارند، مجهز است، ما آرزو داریم تا کشور ما آباد و آزاد باشد آن هم با دستان شما جوانان که در راه علم ودانش قدم برداشته اید.

در ادامه اتاق قرنطین سوالات توسط مقام ولایت غزنی، رحیم نورزی معاون علمی تدریسی پوهنتون غزنی، یوسفی مسئول کمیته تحصیلات عالی و معارف شورای ولایتی، حاجی مولانا از بزرگان غزنی، مولوی اسماعیل رئیس شورای علمای غزنی، دو نماینده از میان داوطلبان دختر و پسر، باز شد و بسته های سوالات برای ناظرین امتحان کانکور تقسیم گردید.

شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین در سال ۱۳۹۱ در شهر باستانی غزنی آغاز به فعالیت کرد، اینک با یک دور فراغت پنجمین کانکور سال تحصیلی خود را با بیش از چهار صد داوطلب، برگزار نموده است.

آمریت فرهنگی - تربیتی غزنی

جمعه سوم ثور، کانکور سال تحصیلی ۱۳۹۵ شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص) با شکوه خاصی برگزار گردید، این محفل با حضور ریاست شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین، مقام ولایت غزنی، هیئت وزارت تحصیلات عالی، وکلای شورای ولایتی غزنی، مولوی اسماعیل رئیس شورای علمای غزنی، مولانا حکیمی از متنفذین غزنی، اساتید پوهنتون غزنی، اساتید شعبه غزنی پوهنتون خاتم النبیین (ص) و داوطلبان کانکور سال تحصیلی ۱۳۹۵ پوهنتون خاتم النبیین (ص)

جدول معلومات عمومی

طراح: حسین کریم شاهی بیگدلی

حل جدول

۱. جدول دارای ۱۵ ستون افقی و ۱۵ ستون عمودی است که طبق سوالات باید پاسخ داده شود.
۲. بعد از حل جدول حروف روی اعداد را به ترتیب ردیف رمز جدول به دست می آید.
۳. جدول حل شده و رمز آن را به آدرس ذیل ارسال نمایید:
info.ghazni@khu.edu.af و یا به دفتر آمریت فرهنگی شعبه غزنی تحویل دهید.
۴. به کسانی که جدول را به صورت درست حل نموده و رمز آن را به دست بیاورند جایزه ارزنده اهداء خواهد شد.

افقی:

۱. بنیانگذار معارف مدرن در افغانستان - یگانه و بدون همراه.
۲. در آیه ۴ سوره قلم می خوانیم: و ..... لعلی خلق عظیم - مقابل فرع - آن چه وهم و گمان موجه آن شود.
۳. کسی که ظاهر و باطنش فرق نداشته باشد. - دختر نیست - از صفات خدا به معنی تدبیر کننده.
۴. بله و آره - وسیله - به جنگ هایی که رسول خدا خودشان در آنها شرکت نداشتند، ..... می گفتند - میزان عمر انسان.
۵. یار سوزن - حضرت آیت الله محسنی، موسس رادیو و ..... تمدن می باشد. - سازنده ساختمان.
۶. غذای نپخته - پدربزرگ و جد - کلمه گلایه که حروفش جا به جا شده است.
۷. از عیدهای مهم مسلمانان - جمع رسول - انسان برای رسیدن به آن که غایت زندگی است تلاش می کند.
۸. ساختمان - جمع نعمت به معنی بیماری ها - منسوب به یخ - شیبه بدون حرف اول.
۹. گریه و زاری و نام داعی است - سلامتی و تندرستی - نور دهنده و درخشان.
۱۰. هر چیز شبیه دهان - هنر به زبان انگلیسی - جمع سنت.
۱۱. هنوز کلمه ساتن نشده است - در ولایت غزنی افغانستان است - رسته و ردیف.
۱۲. طایفه ای ساکن در ایران - بهترین دوست خاموش انسان - قسمت بالای زانو - تاریخ به زبان انگلیسی.
۱۳. شهری در ولایت قندهار افغانستان - سرپرست و ولی - موسس ..... علمیه خاتم النبیین (ص) حضرت آیت الله محسنی است.
۱۴. بهترین ..... ها را در پوهنتون خاتم النبیین (ص) داریم - مقابل حاشیه - تیره و کدر.
۱۵. خوراک ضبط صوت - معدن ..... در ولایت بدخشان افغانستان است.

عمودی:

۱. قدیمی ترین نام افغانستان - این اثر تاریخی و آبی افغانستان در ولایت میدان وردک است.
۲. یکی از ولسوالی های ولایت هرات افغانستان - سومین شهر پر جمعیت افغانستان - طرف و جانب.
۳. کمک و امداد - محله موسیقی پرور افغانستان در کابل - پدر به زبان ترکی.
۴. نوعی موتور فرانسوی - در پارک سوار می شوند - نفس آدم خسته - جنب و بغل.
۵. تردید و گمان - کشور ژرمن ها - پوهنتون خاتم النبیین (ص) در سال سیزده ..... و شش تاسیس شد.
۶. برنج پخته - عیب و ایراد - سگ بیمار.
۷. واقعی و حقیقی - جنگجو و رزمنده - با عربی.
۸. سوره ۱۰۳ قرآن - مقابل رو - مخفف تو را - کشتن.
۹. تکرار حرف ۲۷ دری - دانشکده حقوق و علوم ..... در عطر ظاهر شاه تاسیس شد - یکی از باشگاه های فوتبال ایتالیا.
۱۰. شهری در ترکمنستان که امام رضا در آن سکونت داشتند - عربان - از حروف دری.
۱۱. پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۱۳ این شهر است. - تلفظ سوره ای که به قلب قرآن مشهور است - حرف فاصله.
۱۲. تنها سوره قرآن که بسم الله ندارد. - اولین عدد - این کلمه در ردیف های پنجم و هشتم افقی آمده است - این کلمه هم در آیه ۲۵۸ سوره بقره آمده است.
۱۳. جوی آب - بند امیر در این ولایت افغانستان است - منافق و ریاکار.
۱۴. ضمیر عربی - بزرگترین معدن ..... افغانستان در حاجی گگ است - درشت نیست.
۱۵. اولین قانون اساسی افغانستان در عصر ..... تصویب شد - استنباط مسایل شرعیه از قرآن، احادیث، اجماع و عقل.

کریم شاهی

سال پنجم
شماره دوازدهم
تابستان ۱۳۹۵

۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۹			۲۸						۱۷				۱۱	
						۳۰				۱۹				
				۱										
								۲۳						۲۱
۱۲				۱۸				۱۶					۲۹	
	۵										۲			
		۲۰												
					۸									
									۳۱			۱۵		
		۳											۷	۲۶
					۱۳					۴				
										۱۰				
۲۵											۱۴			
														۶
۲۲		۲۷						۲۴						

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵

پیرم خانم

پوهنتون
خاتم النبیین
شعبه غزنی

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the page.

امتیازات و امکانات:

اساتید مجرب (ماستری و دکتری)
لابراتوارهای مجهز مطالعه
کتابخانه و سالن دانشجویان
حواصگاه رفت و برگشت
سرویس رخت کلب مجهز
اینترنت کلب

پوهنتون خاتم النبیین
شعبه غزنی
(ص)

درخاتم النبیین تحصیل نماید و از امکانات و تسهیلات آن بهره مند شوید. رشته های تحصیلی:

- حقوق
- علوم سیاسی
- اقتصاد و مدیریت
- طب معالجوی
- قابلیگی
- کمیوتر ساینس
- انجینیری
- علوم اجتماعی
- علوم قرآنی

Khata Hospital

شفاخانه کادری خاتم النبیین (ص) غزنی

شفاخانه کادری

پوهنتون خاتم النبیین (ص)

در شهر غزنی آغاز به فعالیت نموده و با داشتن داکتران متخصص و مجرب و امکانات مدرن طبی، در بخش های مختلف در خدمت هم شهریان عزیز می باشد.

داخله و جراحی

مغز و اعصاب

اطفال و نوزادان

نسایي ولادی

مجاری بولی و امراض تناسلی

اورتوپدی و بیماری های استخوان

فیس داکتران متخصص هر بخش رایگان بوده و معاینات تلویزیونی، معاینات لابراتوار، اکسری و دواخانه با بهترین کیفیت و با کمترین هزینه در خدمت مردم عزیز میباشد.

آدرس: شهر غزنی، اده قره باغ، ساختمان بانک سابقه. شماره تماس: ۰۷۹۴۵۹۰۹۹۹

پیغام خاتم

پیغامونه، خبري اتری، فرهنگ او ادب، مقالې، راپورونه

د ۱۳۹۵ کال اوړی، دولسمه گڼه، پینځم کال، دخاتم النبیین پوهنتون (ص) دغزنی څانګه

- ✓ دحضرت آیت الله العظمی محسنی پیغام
- ✓ مور په وړتیا باندې ملزم یوو
- ✓ دخاتم النبیین دپوهنتون لوړځای ځایګی
- ✓ دهیواد دپوهنتونو په منځ کې.
- ✓ کتابتون، دپوهی په لور دریځه
- ✓ پوهنتون زما خیالونه
- ✓ دهیواد په جزایي کړنو په قانون کې دمدافع وکیل حقونه
- ✓ دامیدواری په موده کې دروغتیایی تغذیي دکرونو څیرنه

پوهنتون خاتم النبیین (ص) شعبه غزنی

آدرس: غزنی، پلان چهارم، شماره تماس: ۰۷۸۰۷۰۰۰۰۶

www.khu.edu.af info.ghazni@khu.edu.af